

**T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE BAYRAK VE
SANCAKLARIN KULLANIMI İLE DEĞERLERİN
GELİŞTİRİLMESİ**

Azime TAŞKIN

Zonguldak 2022

**T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE BAYRAK VE
SANCAKLARIN KULLANIMI İLE DEĞERLERİN
GELİŞTİRİLMESİ**

**Hazırlayan
Azime TAŞKIN**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Besime Arzu GÜNGÖR AKINCI**

Zonguldak 2022

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda ve basımda enstitü tez yazım ve basım yönergesine uygun davranıldığını taahhüt ederim.

Azime TAŞKIN

09.09.2022

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalında 195282125002 numaralı Azime TAŞKIN'ın hazırladığı **“Sosyal Bilgiler Öğretiminde Bayrak ve Sancakların Kullanımı ile Değerlerin Geliştirilmesi”** başlıklı YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 19/08/2022 Cuma günü saat 14.00’da yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezinin onayına OY ÇOKLUĞUYLA / OY BİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

Prof. Dr. Emine Özlem YİĞİT
Başkan

Doç. Dr. Canan Tunç ŞAHİN

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Besime Arzu GÜNGÖR AKINCI
(Tez Danışmanı)
Üye

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2022

Prof. Dr. Ertuğrul YILDIRIM
Enstitü Müdürü

ÖZET

Kurum : ZBEÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler
Eğitimi Anabilim Dalı
Tez Başlığı : Sosyal Bilgiler Öğretiminde Bayrak ve Sancakların Kullanımı ile
Değerlerin Geliştirilmesi
Tez Yazarı : Azime TAŞKIN
Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Besime Arzu GÜNGÖR AKINCI
Tez Türü, Yılı : Yüksek Lisans, 2022
Sayfa Adedi : 247

Bu çalışmada, hazırlanan öğretim etkinlikleri ile sosyal bilgiler öğretiminde önemli bir yer tutan değerlerin geliştirilmesinde bayrak ve sancakların rolü incelenmiştir. Bir ülkenin bağımsızlık sembolü olarak büyük önem taşıyan bayrak, bir ulusun varlığına ve birliğine işaret etmektedir. Bir ulusun var oluşunda önemli bir yeri olan bayrağa karşı öğrencilerde sevgi ve saygı gibi değerleri kazandırarak, bayrağı koruma bilinci geliştirmek büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, çalışmanın içeriğinde bayrak ve sancak temalı etkinliklerle; bağımsızlık, özgürlük, vatanseverlik, sevgi, saygı ve sorumluluk değerleri geliştirilmeye çalışılmıştır. Araştırma 2020-2021 eğitim öğretim yılı Zonguldak ili Ereğli ilçesinde bulunan bir ortaokulun 5. sınıfında okuyan 25 öğrenciyle yürütülmüştür. Araştırmada Etkin Vatandaşlık Ünitesi kapsamında yer alan kazanımlara uygun olarak bayraklar ve sancaklarla ilgili dokümanlar kullanılmıştır. Bu çalışma, nitel araştırma modellerinden, durum çalışması ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, veri toplama aracı olarak geliştirilen çalışma yapraklarından ve yarı yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılmıştır. Öğrencilerin değerlere ilişkin bilgilerini öğrenebilmek amacıyla çalışma sonrası görüşme formu uygulanmıştır. Araştırma probleminin çözümlenmesine yönelik betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Öğrencilerin cevaplarından alıntılara sık sık yer verilmiştir. Araştırmanın sonunda, bayrak ve sancak temalı etkinliklerin amaçlanan değerleri kazandırma noktasında olumlu rolüne dair bulgular elde edilmiştir. Sosyal bilgiler öğretiminde bayraklar ve sancaklarla ilgili materyaller kullanılarak gerçekleştirilen çalışma sonucunda öğrencilerde değerlere yönelik farkındalık oluştuğu ve var olan değerlerin gelişmesinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Değer, Değerler Eğitimi, Sosyal Bilgiler, Bayrak, Sancak

ABSTRACT

Institution : ZBEU Institute of Social Sciences, Department of Turkish and Social Studies Education
ThesisTitle : Developing The Values Flag and Banks In Social Study Education
ThesisAuthor : Azime Taşkın
ThesisAdviser : Assist. Prof. Dr. Besime Arzu GÜNGÖR AKINCI
Type, Year : MSc. Thesis, 2022
Number of Pages : 247

In this study, the effects of flags and banners on the development of values that have an important place in social studies teaching with the prepared teaching activities are examined. The flag, which is of great importance as a symbol of a country's independence, indicates the existence and unity of a nation. It is also of great importance to develop the awareness of protecting the flags by gaining love and respect in students towards the flag, which has an important place in the existence of a nation. In this direction, with the activities related to flags and banners in the content of the study; values of independence, freedom, patriotism, love, respect and responsibility were tried to be developed. The research was conducted with 25 students studying in the 5th grade of a secondary school in the Ereğli district of Zonguldak province in the 2020-2021 academic year. In the research, documents related to flags and banners were used in accordance with the achievements within the scope of the Effective Citizenship Unit. This study was carried out with case study, one of the qualitative research models. In the research, worksheets and semi-structured interview form developed as data collection tools were used. In order to learn the knowledge of the students about values, a post-study interview form was applied. Descriptive analysis technique was used to solve the research problem. In this section, quotations from students' answers are frequently used. At the end of the research, it was found that the use of flags and banners had a positive effect on gaining the intended values. It has been seen that using materials related to the flag and banner in social studies teaching creates awareness of values in students and is effective in the development of existing values.

Keywords: Value, Values, Education, Social Studies, Flag, Sanjak

ÖN SÖZ

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı çerçevesinde hazırlanan bu çalışmada “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Bayrak ve Sancakların Kullanımı ile Değerlerin Geliştirilmesi” incelenmiştir.

Bayraklar ve sancaklar, hukuki ve manevi değerlerin yanı sıra günümüzde kültür tarihimizin bir parçası olarak da önem taşımaktadır. Türk milletinin en kutsal değerlerinden olan bayrak sevgisinin gelecek nesillere aktarılması çok önemli bir görevdir. Bu görevin yerine getirilmesinde, sosyal bilgiler dersi büyük bir öneme sahiptir.

Günümüzde değerler eğitimine her geçen gün daha fazla ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Bu çalışmada değerler ile bağımsızlığımızın sembolü olan bayraklar ve sancaklar birlikte ele alınmıştır. Bu bağlamda yapılan araştırmanın amacı, sosyal bilgiler dersinde bayraklar ve sancaklarla ilgili dokümanların kullanımıyla değerlerin geliştirilmesi olarak belirlenmiştir.

Bu süreçte beni bilgi birikimi ve desteğiyle yönlendiren ve her daim sabır ve hoşgörü ile yaklaşan danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Besime Arzu GÜNGÖR AKINCI'ya çok teşekkür ederim. Tez jüri üyeleri Prof. Dr. Emine Özlem YİĞİT ve Doç. Dr. Canan Tunç ŞAHİN önerileri için teşekkür ederim.

Uygulama çalışmama katılarak bana yardımcı olan sevgili öğrencilere sonsuz teşekkür ediyorum. Bu zor süreçte bana her zaman destek veren, tavsiyelerde bulunan sevgili arkadaşım Öğr. Gör. Yasemin AKCAKAYA'ya çok teşekkür ediyorum. Özellikle sabrından, daha sonra da katkılarından dolayı ve her daim tüm kalbiyle yanımda olan Sinan AKKUŞ'a teşekkür ederim.

Son olarak her daim yanımda olan aileme minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT	v
ÖN SÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xvii
GİRİŞ	1
1. PROBLEM DURUMU	4
1.1. Araştırmanın Amacı.....	4
1.1.1. Problem Cümlesi.....	4
1.1.2. Alt Problemler.....	4
1.2. Araştırmanın Önemi.....	5
1.3. Araştırmanın Varsayımları.....	7
1.4. Kapsam ve Sınırlılıklar	7
1.5. Tanımlar	7
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1. Değer Kavramı	9
2.1.1. Bağımsızlık Değeri.....	13
2.1.2. Özgürlük Değeri.....	13
2.1.3. Vatanseverlik Değeri.....	13
2.1.4. Sevgi Değeri.....	14
2.1.5. Saygı Değeri.....	14
2.1.6. Sorumluluk Değeri	15
2.2. Değerlerin Önemi.....	16
2.2.1. Değerler Eğitiminde Ailenin Önemi	18
2.2.2. Değerler Eğitiminde Okulun Önemi	19
2.3. Değerlerin Sınıflandırılması.....	20
2.3.1. Rokeach Değerler Teorisi	20
2.3.2. Schwartz'ın Değerler Teorisi	21
2.3.3. Nelson'un Değerler Sınıflandırması.....	22
2.3.4. Spranger'in Değerler Sınıflandırması	23
2.4. Değer Eğitimi Yaklaşımları	24
2.4.1. Değeri Doğrudan Öğretmek, Telkin Yoluyla.....	25
2.4.2. Değerleri Açıklama Yaklaşımı (Değer Belirginleştirme)	26
2.4.3. Değer Analizi Yaklaşımı.....	26

2.4.4. Ahlaki Muhakame Yaklaşımı	28
2.5. Bayraklar ve Sancaklar	29
2.5.1. Bayrakların ve Sancakların Önemi	30
2.5.2. Türk Tarihinde Bayraklar ve Sancaklar	31
2.5.2.1. İslamiyet Öncesi Türk Devletlerinde Bayraklar ve Sancaklar	31
2.5.2.2. Türk İslam Devletlerinde Bayraklar ve Sancaklar	33
2.5.2.3. Osmanlı Devleti Bayraklar ve Sancaklar	36
2.5.2.4. Türkiye Cumhuriyeti Devleti Bayrak ve Sancak	40
2.5.2.5. Bayraklar ve Sancaklar Üzerindeki Semboller ve Renkler	43
3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	52
4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	54
4.1. Araştırma Modeli	54
4.2. Araştırma Çalışma Grubu	56
4.3. Veri Toplama Araçları	57
4.3.1. Araştırmanın Dokümanları.....	58
4.4. Verilerin Toplanma Süreci.....	59
4.5. Verilerin Çözümlemesi	60
4.6. Nitel Araştırmada Geçerlik ve Güvenirlik	60
5. BULGULAR VE YORUMLAR	63
5.1 Bağımsızlık Değerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	63
5.2. Özgürlük Değerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	74
5.3.1. Vatanseverlik Değerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	81
5.4. Sevgi Değerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	92
5.5. Saygı Değerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	99
5.6. Sorumluluk Değerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	106
5.7. Değer Kavramına Yönelik Yazılı Görüşme Formuna İlişkin Bulgular	114
SONUÇ	127
KAYNAKÇA.....	140
EKLER.....	148
Ek 1: Milli Eğitim Müdürlüğü İzini	148
Ek 2: İnsan Araştırmaları Etik Kurul Kararı	149
Ek 3: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı Müzecilik ve Tanıtım Daire Başkanlığı Görsel Kullanım İzni	150
Ek 4: Bağımsızlık Değeri Etkinlikleri.....	151
Ek 5: Sorumluluk Değeri Etkinlikleri	156
Ek 6: Özgürlük Değeri Etkinlikleri	161
Ek 7: Vatanseverlik Değeri Etkinlikleri.....	167
Ek 8: Saygı Değeri Etkinlikleri.....	174

Ek 9: Sevgi Değeri Etkinlikleri.....	179
Ek 10: Değer Kavramına Yönelik Görüşme Formu.....	184
Ek 11: Uygulama Planları:	186
Ek 12: Krapon kağıdı ile “Bayrağımız” çalışması	188
Ek 13: Topkapı Sarayı Müzesi Bayraklar ve Sancaklar.....	189
ÖZ GEÇMİŞ.....	247

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1: Rokeach’a göre değerlerin sınıflandırılması	21
Tablo 2.2: Schwartz’a göre değerlerin sınıflandırılması	22
Tablo 2.3: Nelson’a göre değerlerin sınıflandırılması.....	23
Tablo 2.4: Spranger’e göre değerlerin sınıflandırılması.....	24
Tablo 2.5.: Yedi Basamakta Değer Belirginleştirme	26
Tablo 5.1: “Bağımsızlık nedir? Bağımsızlık bir devlet için neden önemlidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.....	63
Tablo 5.2: “Aşağıdaki görsellerden milli bağımsızlığımızla ilgili sembollerini işaretleyiniz.” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	64
Tablo 5.3: “Bağımsızlık sembollerimizden olan bayrağımızın şekli, yapımı ve korunması ile ilgili esaslar “Bayrak Kanunu” ile belirlenmiştir. Bunun nedeni ne olabilir? Kısaca açıklayınız.” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	64
Tablo 5.4: “İstiklal Marşı’nın kabul sürecinde Mehmet Akif Ersoy’un ödülü bağışlamasını nasıl değerlendirirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	65
Tablo 5.5: “Mehmet Akif Ersoy’a mektup yazma imkanınız olsa ona neler söylemek isterdiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.....	66
Tablo 5.6: “İstiklal Marşı’nın onuncu kıtasında duygu ve düşüncelerinden hangisi vurgulanmıştır?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	66
Tablo 5.7: “İstiklâl Marşı’mızın onuncu kıtasında vurgulanmak istenen değerler hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	67
Tablo 5.8 : “Türk bayrağının milletimiz için önemi nedir? ” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	68
Tablo 5.9: “Bir millet için bayrak hangi değerleri ifade etmektedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	69
Tablo 5.10: “Sancaktarın canı pahasına bayrağı elinden düşürmemesinin nedeni ne olabilir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	70
Tablo 5.11: “Mustafa Kemal Atatürk’ün bu anıtı yaptırmasıyla ilgili neler düşünüyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	71
Tablo 5.12: “Tarih boyunca birden fazla Türk Devleti’nin kurulmuş olmasının sebebi sizce ne olabilir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.....	72

Tablo 5.13: “Topkapı Sarayı Müzesinde bulunan Safevi Devleti ve Osmanlı Devletlerine ait bayrak ve sancaklardır. Bu devletlerin kendilerine ait bayrak ve sancaklar kullanmaları hangi değerimize vurgu yapmaktadır?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar.....	73
Tablo 5.14: “Özgürlük değeri nedir? ” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.....	74
Tablo 5.15: “Mustafa Kemal Atatürk sözüyle hangi değerleri vurgulamıştır?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.....	75
Tablo 5.16: “İstiklal marşımızın 3. kıtasında vurgulanmak istenen değerler hangileridir? ” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	76
Tablo 5.17: “İstiklâl Marşı’mızın 2. kıtasında geçen değer hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	76
Tablo 5.18: “Bu mısralarda şair özgür doğup, özgür ölmenin nasıl olabileceğini belirtmektedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	77
Tablo 5.19: “Şair bu mısralarda kime seslenmektedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	78
Tablo 5.20: “Sizce savaşlarda sancaklar neden esir alınır?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	78
Tablo 5.21: “İşgalden kurtarılan şehir ve kasabaların isimleri ve düşmandan geri alınma tarihlerinin bayrak üzerine işlenmesinin amacı sizce ne olabilir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	79
Tablo 5.22: “Türklerin kazanmış olduğu zafer İngiltere sömürgesi altında yaşayan Hindistan Müslümanlarında hangi değerlerin ön plana çıkmasında etkili olmuştur?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.....	80
Tablo 5.23: “Bağımsız bir ülkede insanlar nasıl yaşar? Bu durum hangi değerimizi ön plana çıkartır?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	81
Tablo 5.24: “Vatanseverlik nedir? ” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.....	81
Tablo 5.25: “Mithat Cemal Kutay’ın aşağıdaki beyitinde bayrak ve vatan olmanın şartı nedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	82
Tablo 5.26: “Sizce İstiklal marşının 6. ve 7. kıtalarında vurgulanmak istenen değer hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	83
Tablo 5.27: “Bayrak şiirine göre vatan nöbetini tutan kimdir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	83

Tablo 5.28: “Bayrak şiirinde şaire göre bir ulusun sonsuza dek yaşamasının sebebi nedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı. .84	
Tablo 5.29: “Söğütlü Ali, Çanakkale Savaşları’nda bacağıny neyin uğruna kaybetmiştir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı. 85	85
Tablo 5.30: “O dönemde yaşamış olsaydınız Çanakkale Savaşları’nda yer almak ister miydiniz? Neden?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.....85	85
Tablo 5.31: “Aşağıdaki parçaya göre vatan neresidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı. 86	86
Tablo 5.32: “Rahmiye Hanım ne için canını feda etmiştir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı. 87	87
Tablo 5.33: “Bu hikayede vurgulanan değer hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı. 88	88
Tablo 5.34: “Resimde askerin elinde bulunan Türk bayrağının simgelediği değerler hangileridir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.....88	88
Tablo 5.35: “Milli mücadelenin temelinden yatan değerlerimiz nelerdir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.....89	89
Tablo 5.36: “Aşağıdaki resim incelediğinde hangi değerlerimiz aklınıza gelmektedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı. 90	90
Tablo 5.37: “Aşağıdaki resimde yaralı askerin canı pahasına bayrağı elinden bırakmamasının hangi değerimiz açısından önemlidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı. 90	90
Tablo 5.38: “Topkapı Sarayı Müzesi’nde bulunan Osmanlı Devletine ait bayrak ve sancak görselleri bulunmaktadır. Bu görsellerinin müzede muhafaza edilmesini hangi değerlerimizle bağdaştırabiliriz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı. 91	91
Tablo 5.39: “Sevgi değeri nedir? ” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.....92	92
Tablo 5.40: “Bu hikayeye göre Hatice ninenin verdiği mücadelesi hangi değerle ilgilidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı. 93	93
Tablo 5.41:“Hatice ninenin bayrak sevgisi hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı. 93	93
Tablo 5.42: “İstiklâl Marşı’mızın son kıtasında vurgulanan değer hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı. 94	94
Tablo 5.43:“İstiklâl Marşı’mızın birinci kıtasında yer alan değer hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.....95	95
Tablo 5.44: “İstiklâl Marşı’mızın ikinci kıtasında yer alan değer hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.....95	95

Tablo 5.45: “Arif Nihat Asya “Bayrak” şiirinin birinci kıtasında bayrağı nelere benzetiyor?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	96
Tablo 5.46: “Şairin duyguları hangi değere örnektir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	97
Tablo 5.47: “Bayrak ile ilgili bir şiir yazacak olsanız başlığı ne olurdu?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	97
Tablo 5.48 “Bayrak ile ilgili aklınıza gelen değerleri örnekteki gibi yazınız.” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	98
Tablo 5.49: “Topkapı Sarayı Müzesi’nde bulunan Osmanlı Devletine ait bayrak ve sancak görselleri bulunmaktadır. Bu görsellerinin müzede muhafaza edilmesini hangi değerlerimizle bağdaştırabiliriz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	99
Tablo 5.50 : “Sizce saygı nedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	100
Tablo 5.51: “Bu hikayede vurgulanmak istenen değerler hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	100
Tablo 5.52: “İnsanlar bayrağa neden saygı duymalı?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	101
Tablo 5.53: “Yunan vekilin bir milletin bayrağını yırtması davranışı hangi değere aykırı bir durumdur?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	101
Tablo 5.54: “Bu davranış karşısında Avrupa Parlamentosunun tepkisini nasıl buldunuz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	102
Tablo 5.55: “Bayrakların kutsal yerlerde saklanması sebebi sizce ne olabilir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	103
Tablo 5.56: “Bayrağımızın şekli, yapımı ve korunması ile ilgili esaslar “Bayrak Kanunu” ile belirlenmiştir. Bunun nedeni ne olabilir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	103
Tablo 5.57: “Sizce bayrağa saygı nasıl gösterilir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	104
Tablo 5.58: “Topkapı Sarayında Küçük Hüseyin Paşa’ya ait olan sancak görseli bulunmaktadır. Bu görselin muhafaza ediliyor olması geçmişe karşı hangi değerimizi ön plana çıkartır?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	105
Tablo 5.59: “Hz. Ali’ye ait olan Zülfıkar motifinin sancak üzerinde olması geçmişe karşı duyulan hangi değeri gösterir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	105
Tablo 5.60: “Sizce sorumluluk nedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	106

Tablo 5.61: “Bayrağımıza karşı sorumluluklarımız nelerdir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	107
Tablo 5.62: “İstiklal marşının beşinci kıtasında vurgulanmak istenen değer hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	108
Tablo 5.63: “Bayrağımız üzerindeki ay-yıldız simgeleri neyi ifade etmektedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	108
Tablo 5.64: “Hikayeye göre Türk bayrağı rengini nereden almıştır?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	109
Tablo 5.65: “İzlediğiniz videoya göre Hayber Savaşı’nda Hz. Muhammed tarafından Hz. Ali’ye bayrağın teslim edilme sebebi nedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	110
Tablo 5.66: “İzlediğiniz videoya göre Ulubatlı Hasan’ın canı pahasına bayrağı surlara dikme mücadelesini nasıl yorumlarsınız?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	110
Tablo 5.67.: “Mustafa Kemal Atatürk’e göre bir bayrak millet için neden önemlidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	111
Tablo 5.68: “Osmanlı Devleti’ne ait Topkapı Sarayı Müzesinde bayrak ve sancak görselleri bulunmaktadır. Bu bayrak ve sancakların müzede muhafaza edilmesi tarihimize duyduğumuz karşı hangi değerimizle ilgilidir?” sorusuna öğrencilerin cevaplarının dağılımı.	112
Tablo 5.69: “Bayraklar ve sancakların üzerinde Zülfikar, Mührü Süleyman gibi sembollerden bulunmaktadır. Bu durum geçmişimize karşı hangi değerimizi ön plan çıkartır?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	113
Tablo 5.70. “Osmanlı Devleti’ne ait Topkapı Sarayı Müzesinde bulunan bayrak-sancak görseli bulunmaktadır. Sancak yırtık olmasına rağmen müzede korunmaktadır. Bu durumu hangi değerlerimizle bağdaştırabilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevapların dağılımı.	114
Tablo 5.71: “Size Göre Değer Nedir?” sorusuna sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	115
Tablo 5.72: “Değerlerin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	115
Tablo 5.73: “Sizce en önemli değerler nelerdir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	116
Tablo 5.74: “Ülkelerin bayraklarının olmasının anlamı ve önemi nedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	117
Tablo 5.75: “Bayrak ve sancak deyince aklınıza gelen değerler nelerdir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	118
Tablo 5.76: “Sizce özgürlük değeri nasıl tanımlanabilir ve özgürlük değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	119

Tablo 5.77: “Sizce bağımsızlık değeri nasıl tanımlanabilir ve bağımsızlık değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	119
Tablo 5.78: “Sizce vatanseverlik değeri nasıl tanımlanabilir ve vatanseverlik değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	120
Tablo 5.79: “Sizce sevgi değeri nasıl tanımlanabilir ve sevgi değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	121
Tablo 5.80: “Sizce saygı değeri nasıl tanımlanabilir ve saygı değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	122
Tablo 5.81: “Sizce sorumluluk değeri nasıl tanımlanabilir ve sorumluluk değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	122
Tablo 5.82: “ Bu çalışma süreci ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	123
Tablo 5.83: “Bu çalışma sonucunda sizde hangi değerlerin ön plana çıktığını söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	124
Tablo 5.84: “Bayrak ve sancaklarla sosyal bilgiler derslerinin işlenişi, sizin için ilgi çekici miydi? Neden?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	125
Tablo 5.85: “Bayrak ve sancaklarla sosyal bilgiler derslerinin işlenişi, ilgili konuları öğrenmenize katkı sağlıyor muydu? Neden?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.	125

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1: Göktürklerin kuzey sınırlarında Okladnikov tarafından bulunan, kaya yazılarından çıkarılmıştır.	33
Şekil 2.2: Büyük Selçuklu Devleti Bayrağı	35
Şekil 2.3: Osmanlı Devletine ait sancak görseli	36
Şekil 2.4: Osmanlı Devletine ait sancak görseli	37
Şekil 2.5: Osmanlı Devletine ait sancak görseli	38
Şekil 2.6: Osmanlı Devletine ait sancak görseli	39
Şekil 2.7: Osmanlı Devletine ait sancak görseli	39
Şekil 2.8: Osmanlı Devletine ait sancak görseli	40
Şekil 2.9: Türk sancağının kat'î şekli	42
Şekil 2.10: Şirü Hurşid Tasviri, Seramik Tabaka, 16.yy, İznik, Osmanlı	43
Şekil 2.11: Sancaklar üzerinde görülen çeşitli Zülfıkar motifleri.....	44
Şekil 2.12: Pençe-i Âl-i Abâ, parmakların içinde Hz. Muhammed, Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin yazılıdır.	45
Şekil 2.13: Göğüs kısmında mühr-i Süleymanlar bulunan Şehzade Selim'in XVI. yüzyılın ikinci yarısına ait tılsımlı gömleği	46
Şekil 2.14: 1460'tan 1489'a Osmanlı paralarında mühr-i Süleyman ve yıldız motifleri.....	46
Şekil 2.15: Sultan II.Abdülhamid Han'ın Tuğrası (1876)	47

KISALTMALAR LİSTESİ

Akt	: Aktaran
Bkz	: Bakınız
F	: Frekans
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
Ö	: Öğrenci
TDK	: Türk Dil Kurumu
Vb.	: Ve benzeri
Vd.	: Ve diğerleri

GİRİŞ

Toplumda ortak duygu, düşünce, davranış bütünlüğü oluşturan önemli unsurlar değerlerdir. Değerler toplum tarafından yaşatıldığı, yeni nesillere ulaştırıldığı sürece birleştirici özelliğini koruyarak toplumsal ilişkilerde düzen sağlar (Çavdarlı, 2002, s. 12). (Çoban, 2016, s. 5), değer kavramını “insanın bilinçli bir şekilde ölçü olarak kabul ettiği, içselleştirdiği, zıttı davranışlarda suçluluk ve utanma duygusu hissettirecek bir algı biçimidir” şeklinde ifade etmiştir. (Maxwell, 2018, s. 149) ise değeri “Anlamalı, gelişen veya iyi yaşanan bir insan hayatı, uygun bir öz saygı ve başkalarına davranış şekli hakkında bir bireye veya toplumda algı oluşmasını sağlayan ilkeler, standartlar ve temel inançlar bütünü” olarak tanımlamıştır. Sosyal bilimlerde değerlerin tanımıyla ilgili ilk çalışmalardan birini Rokeach yapmıştır. Rokeach değer kavramını, insanın yaşama amacına göre tercih ettiği davranışlar olarak tanımlamış ve değerlerin bir araya gelip aralarında hiyerarşi oluşturarak birbirinin devamı olduğunu belirtmiştir. Değerler konusunda önemli çalışmaları bulunan Schwartz da değeri “sosyal bir aktör” diğer bir deyiş ile davranışlara yön veren ilkeler olarak ifade etmiştir. Değerler, toplumda nasıl davranılması gerektiği konusunda insanlara yol gösteren araçlardır.

Bu tanımlar göz önüne alındığında değerler, insan hayatına yön veren, kişinin günlük yaşamının bir parçası olan ve her türlü davranış ve kararında insana yol gösteren inançlardır sonucuna ulaşabiliriz. Değerler eğitimi, bireylerin birbirine bağlanmasında, huzurun, mutluluğun ve gelişimin sağlanmasında insani, ahlaki, manevi ve sosyal değerlerimizin topluma kazandırılmasını ifade eder (MEB, 2010) Temel değerler eğitimi ailede başlasa da, okulların da değer öğretimindeki rolü büyüktür. Okulların atmosferi nedeniyle doğrudan veya örtük programlar ile değerlerin öğrenciler tarafından benimsenmesi ve öğretilmesi sağlanmaktadır. Özgürlüğümüzün ve devamlılığımızın sağlanması adına bizi biz yapan değerler yeni nesillere çeşitli yollar ile kazandırılmaktadır. Bu süreçte öğretim programlarında yer alan değerler önemli rol oynamaktadır (MEB, 2010, s. 4).

Planlı ve programlı olarak okullarda yapılan değerler eğitimi ilk olarak ailede başlar. Bu özelliği ile okullar değerlerin öğretiminde önemli bir rol oynamaktadır. Öncelikli amacı vatandaş yetiştirmek olan okullar, yetiştirdikleri vatandaşların nasıl olması gerektiği hakkında bize bilgi vermektedir (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 298).

Okullarda kazandırılması hedeflenen değerler, yapılan etkinliklerin merkezinde olmalıdır. Çünkü okul, aile, arkadaş ve medya gibi katkılarıyla kişisel değerlerin oluşumuna rehberlik ederler. Bunun yanında toplumsal değerler de okullar aracılığıyla oluşturulmaktadır. Akademik yönden başarılı insanlar yetiştirmenin yanında temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek okulların öncelikli hedefidir diyebiliriz (Yüksel & Adıgüzel, 2012, s. 13).

Bu değerlerin öğretilmesinde ve geliştirilmesinde sosyal bilgiler dersi önemli ve etkin bir ders olarak karşımıza çıkmaktadır. Değerler okulda çeşitli ders ve etkinliklerle öğretilir. Bu derslerin en önemlilerinden biri de sosyal bilgiler dersi. Sosyal bilgiler dersi, farklı kültür ve medeniyetleri tanıtmaya ve tarihsel süreçleri içeriyor olmasıyla; değerler eğitimi için uygun bir ortam oluşturur. Ancak Sosyal Bilgiler dersi sorumlu ve aktif vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlar (Gömleksiz & Cüro, 2011, s. 110). Sosyal bilgiler öğretim programı, değerler eğitimi için işlevsel ve yeterli görünse de eksik kalmaktadır (Keskin & Öğretici, 2013, s. 144). Bu bağlamda, araştırmacılar değerleri aktarmanın yolları için çeşitli fikirler önermişlerdir. Değerleri iletmenin klasik yoluna ek olarak, öğrencilerin dikkatini çekmenin yeni yollarını aramışlardır. Araştırmanın amacı, bu eksikliğe alternatif bir çözüm sunmaktır. Bu nedenle sosyal bilgiler derslerinde bayrak ve sancağın, öğrenci değer oluşumuna etkisi araştırılmaya çalışılmıştır.

Sosyal bilgiler dersinde değerler eğitiminin ana gayelerinden biri de elbette ki; bağımsızlık, vatanseverlik, özgürlük, sevgi, saygı, sorumluluk değerlerinin oluşturulmasına hizmet etmektir (MEB, 2010). Bu çalışmada, geçmişten günümüze Türk devletlerinin kullandığı bayrak ve sancaklar aracılığıyla sosyal bilgiler eğitimindeki bağımsızlık, vatanseverlik, özgürlük, sevgi, saygı, sorumluluk değerlerinin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Bu çalışma, öğrencilerin bağımsızlık, vatanseverlik, özgürlük, sevgi, saygı, sorumluluk duygularının gelişmesine yardımcı olmanın yanında bayrak ve sancak kavramlarını anlamalarını, hangi evrelerden geçerek günümüzdeki bayrağımızın şeklini aldığını idrak etmesine de katkı sağlayacaktır. Açıklamadan da anlaşılacağı üzere öğrencilerde değerlerin geliştirilmesi için kullanılan yöntem ve etkinlikler önemlidir. Bu durum aynı zamanda araştırma için önemli bir konudur ve sınırlı araştırma süresi göz önüne alındığında, araştırma içeriğine uygun ve öğrencilerin ilgisini çeken uygulamalar onların değer oluşumuna önemli katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda çalışmanın bir diğer önemli noktası da dersleri ezberden ve monotonluktan kurtararak öğrencileri derslerde daha aktif hale getirmeye değer bir eğitim oluşturmaktır.

1. PROBLEM DURUMU

Değerler, insanları bir araya getiren toplumun temel taşlarındandır. Değerlerin okullarda öğretilmesi ise sosyal bilgiler dersinin temel görevleri arasındadır. Bu çalışma ile geçmişten günümüze Türk devletlerinin kullanmış oldukları bayraklar ve sancaklar aracılığıyla sosyal bilgiler eğitimindeki bağımsızlık, vatanseverlik, özgürlük, sevgi, saygı, sorumluluk değerlerinin geliştirilmeye çalışılmıştır.

“Sosyal Bilgiler Öğretiminde Bayrak ve Sancakların Kullanımı ile Değerlerin Geliştirilmesi” adlı bu çalışmada bayrak ve sancaklarla ilgili görseller, şiirler, hikayeler, videolar gibi dokümanlar ile yapılacak etkinliklerin değerlerin geliştirilmesindeki etkisi incelenmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretiminde değerlerin önemli olması ve bu çalışmada değerleri nasıl geliştirebileceğimizi değerlendirmeye çalışmaktır. Bu kapsamda, çalışmada bayrak ve sancaklarla ilgili metinler, hikayeler, resimler, şiirler ve videolar gibi dokümanlarla hazırlanan sınıf içi etkinliklerle bağımsızlık, özgürlük, vatanseverlik, sevgi, saygı ve sorumluluk değerlerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

1.1.1.Problem Cümlesi

Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancakları kullanarak öğrencilerin sahip oldukları değerler nasıl geliştirilebilir?

1.1.2. Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri şu şekildedir:

1. Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde “bağımsızlık değeri” nasıl geliştirilir?
2. Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde “vatanseverlik değeri” nasıl geliştirilir?

3. Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde “özgürlük değeri” nasıl geliştirilir?
4. Sosyal bilgiler bilgileri öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde “sevgi değeri” nasıl geliştirilir?
5. Sosyal bilgiler öğretiminde öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde “sevgi değeri” geliştirilebilir mi? bayrak ve sancaklarla öğrencilerde “saygı değeri” nasıl geliştirilir?
6. Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde “sorumluluk değeri” nasıl geliştirilir?

1.2.Araştırmanın Önemi

Günümüzde gençler arasında hızla artan toplumsal ve ulusal değerlere yabancılaşma, şiddetin artması, aile bağlarının zamanla zayıflaması gibi konular değer eğitiminin önemini daha da artırmaktadır (Yılmaz & Duman, 2018, s. 644). Değerleri yeni bir kuşağa aşılama, bireylerin karşılaştıkları sorunları çözebilmeleri için toplumun geleceğini inşa etmede önemli bir rol oynar. Çocuklara okulda temel bilgi ve becerilerin kazandırılması büyük önem arz ettiği gibi onların değerlerine de katkı sağlamak önemlidir (Kurtde, 2013, s. 363).

Toplumun bireylerden beklediği davranış ve duygular ortaktır ve bu davranış ve duygular “değer” olarak kabul edilir. Değerleri paylaşmak, insanları birbirine bağlamaya, ortak fikirler oluşturmaya, bu fikirleri birbirine karıştırmaya ve toplum sağlığını korumaya yardımcı olur. Değerler, insanların yaşamlarına yön verir, düşünce ve eylemlerini şekillendirir. Bu değerler zamanla değişebilir. Ancak, bu değişiklikler nesiller arası ayrışmaya yol açmamalıdır. Bu nedenle, değeri korumak çok önemlidir. Paylaşılan değerler, toplumun temellerinden biridir. Bizi biz yapan ve birlikte yaşayabilmemizi sağlayan en temel unsur ortak değerlere sahip olmamızdır. Vatanseverlik, bayrak sevgisi, özgürlük ve bağımsızlık, kahramanlar ve şehadet, geçmişe bağlılığımız, köklerimize bağlılığımız, Türk büyüklerine ve dini değerlerimize saygı, milli ve manevi olarak korumamız gereken değerlerimiz arasındadır (Kılıç & Sezgin, 2017, s. 70). Bireylerin vatan sevgisi ve mensubu olduğu topluma bağlılık duygusu

güçlendikçe, hem bir arada yaşama gücü hem de ülkesine hizmet etme düşüncesi gelişme gösterebilecektir.

Parker (2001)'a göre eğer çocuklar toplumsal olarak kabul edilen değerlere göre yetiştirilirse, bu değerlerin onların davranışlarına yansıtılması gerekir. Düzenlenmiş bir sosyal yaşam için bu değerlerin içselleştirilmesi gerekir.

Değerler eğitimi açısından sosyal bilgiler öğretimi; öğrencilere değerleri öğretmesi, değerleri ders içeriğine dahil etmesi ve öğrencilerin değerleri tanınması, analiz etmesi ve akıl yürütmesine yardımcı olması önemlidir (Kan , 2010, s. 138-145).

Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgilerde bağımsızlık, vatanseverlik, özgürlük, sevgi, saygı ve sorumluluk değerlerinin gelişmesinde bayrak ve sancakların etkili olup olmadığıdır. Bu kapsamda değerlerin öğretimi konusunda etkili olabilecek bir çalışma önerisinde bulunulabilecektir.

Çalışmanın ana amacı olarak bayraklar ve sancaklar aracılığıyla bağımsızlık, vatanseverlik, özgürlük, sevgi, saygı ve sorumluluk gibi değerlerin geliştirilmesinde sosyal bilgiler dersinin rolünü göstermek büyük önem arz etmektedir. Sosyal bilgiler dersi, hayata ve topluma yönelik bir ders içeriğine sahip olmasıyla, değer eğitimi için de etkili bir ders olabilmektedir. Aynı zamanda sosyal bilgiler dersinde, toplum olarak sahip olduğumuz kültürel mirasımızdan da yararlanırız. Bu kapsamda, değer eğitimi için yararlanılabilecek önemli kültürel miraslarımız arasında bayrak ve sancakları gösterebiliriz.

Araştırmamızda da yararlanmış olduğumuz bayrak ve sancak örnekleri arasında sadece Topkapı Sarayı Müzesi'nin Silah Koleksiyonu bölümünde bulunan bayrak ve sancakların üzerindeki yazı ve semboller başlı başına bir sanat ve tarih sergisi niteliğindedir. Manevi ve kültürel değerlerimizin göstergesi olan bayrak ve sancaklar, değerlerin miras alınamayacağı, ancak öğrenme yoluyla yaratıldığı kabulünden yola çıkılarak, bu öğrenme sürecinde değerleri kazandırmak için kullanılabilecek önemli kültürel miraslarımız olarak görülmektedir.

Bayrak ve sancaklarla yapılan etkinlikler kapsamında öğrencilerin vatan ve bayrak sevgisi, bayrağa karşı saygısı, bayrağın bir ülkenin bağımsızlık sembolü olması gibi anlamlar taşıması itibarıyla bağımsızlık, vatanseverlik, özgürlük, sevgi, saygı, sorumluluk değerleri üzerinde durulmaktadır. Bu etkinliklerle, bu değerlerin geliştirilebileceği düşünülmektedir. Bulgular; bayrak ve sancakların araç olarak nasıl kullanılacağına ve ne derece etki oluşturabileceğine dair bilimsel veriler sağlamaktadır.

1.3.Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırmada kullanılan bayrak ve sancaklarla ilgili dokümanlar (hikaye, şiir, görsel, video vb.) “Etkin Vatandaşlık” ünitesinin kazanımlarına uygundur.
2. Araştırmada kullanılan materyaller öğrencilerin seviyesine uygundur.
3. Çalışma grubundaki öğrenciler ilgili sorulara açık ve objektif cevaplar vermişlerdir.

1.4.Kapsam ve Sınırlılıklar

Bu araştırma aşağıdaki sınırlılıklarla yürütülmüştür.

- 1- Araştırma verileri 2021-2022 Eğitim Öğretim yılının birinci dönemi ile sınırlıdır.
- 2- Araştırma Zonguldak ili Ereğli ilçesinde bulunan bir devlet ortaokulunun 5.sınıf düzeyinin bir şubesindeki 25 öğrenci ile sınırlıdır.
- 3- Araştırma “Etkin Vatandaşlık” ünitesi ile sınırlıdır.
- 4- Araştırma Bağımsızlık, Özgürlük, Vatanseverlik, Sevgi, Saygı, Sorumluluk değerleri ile sınırlıdır.

1.5.Tanımlar

Değer: Değerler hayatımızda önemli bir yer tutar ve iyi ile kötü arasında seçim yapmamızda bize rehberlik eder. Davranışlarımızı ve kişiliğimizi etkileyen ve belirleyen soyut bir gerçektir (Aladağ & Kuzgun, 2015, s. 163-193).

Değerler Eğitimi: Değerlerin eğitimi katma değeri olan bir faaliyettir. Detayda kimilerine göre değerler eğitimi, değerlerin açık ve bilinçli bir şekilde öğretilmesidir. Kimilerine göre ise; doğrudan ya da dolaylı olarak kişilerin değerler hakkındaki anlayış ve bilgisini geliştirmek, onların bireysel ve daha geniş bir toplumun üyeleri olarak belli değerler doğrultusunda davranabilmelerini sağlamak için gerekli beceri ve eğilimler aşılmasıdır (Gündüz & Hökelekli, 2007, s. 385).

Sosyal Bilgiler: Kolektif bir eğitim anlayışına dayalı olarak insanların sosyal ve fiziksel çevre ile nasıl etkileşime girdiğini inceleyerek bireylerin sosyal varlığa ulaşmalarına yardımcı olmak için tek bir ünite veya tema altında farklı öğrenme alanları birleştirilerek oluşturulan bir ilköğretim dersidir (Turan & Ulusoy, 2011, s. 4).

Bayrak: Bir ülkenin, ordunun, örgütün varlığının göstergesi olarak kullanılan, tek renk veya birkaç farklı renkte tasarlanmış, genellikle dikdörtgen şeklinde, mızrak veya sopanın ucundan sarkan kumaştır. (Karatepe, 2008, s. 13).

Sancak: Sancmak fiilinden gelir. Bu, zemini delmek anlamına gelir. Sancak; vatanın ve ordunun onurunu temsil eden, farklı renk ve işaretlere sahip, bayraktan daha büyük, kenarlarında püskül bulunan bayrak/bezdir (Karatepe, 2008, s. 13).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Değer Kavramı

Değer; insanın sistemli bir şekilde yaşama ihtiyacından doğmuştur. Toplumda uyum içinde yaşamak isteyen insanlar zamanla belli kurallar oluşturmuşlardır. Bu kuralların olumlu sonuçları olduğunu görünce nesilden nesile aktarmaya devam etmişlerdir. Bu kurallar, insanın manevi yönünü oluşturan unsurlar olarak ifade edilebilir. Bu sayede insanların temel ihtiyaçlarının ötesine geçen ve onları ilkelliklerden kurtaran değerler doğmuştur. Bu açıdan değerler, bir bütün olarak toplumun ve bireylerin iyiliği için önemlidir. Onun hakikate ve güzele bakmasını sağlayan milli, manevi ve ahlaki unsurlardır (Pılav & Erdoğan , 2016, s. 352-353).

TDK (2020) 'ya göre değer bir ülkenin sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini oluşturan maddi ve manevi unsurların bütünüdür.

Aynı zamanda değerler, insanların eylemlerini yargılamasına izin verir. İnsanların başkalarından ne beklediklerini, bununla birlikte kendisinden ne beklendiğini bilmesine ve bireylerin birbirleriyle etkili iletişim kurmalarına yardımcı olur. Bireye doğru, yanlış, ahlaki ve etik olmayan arasında ayırım yapma konusunda rehberlik eder (Yazıcı K. , 2006, s. 505). Güçlü bir topluma giden yolun zaman ve şartlarına göre bir araya gelen insanların ortak ve benimsediği değerlerin çeşitliliği ve bağlayıcılığı önemlidir. Bu bağlayıcılıkla, bireyleri bir arada tutabilecek değerlere sahip bir toplum var olmaya devam ederken; yozlaşma, yenilenememe, gelişmeme ve değerlerin iletişim sorunları ise bu toplumu tarihe gömmektedir (Yeşil & Aydın, 2007, s. 68).

Dönmez & Yazıcı, (2009, s.1472)'ya göre değerlerin özellikleri şu şekildedir:

1. Değerler inançlardır.
2. Değerler, insanların hedefleri (eşitlik) ve bu hedeflere ulaşmada etkili olan eylemleri (adalet) ile ilgilidir.

3. Değer; eylemlerin, kişilerin veya olayların seçimine veya değiştirilmesine rehberlik eden bir kriter olarak hizmet eder.
4. Değerler önemlerine göre yukarı ve aşağı sıralanır.
5. Değer değişken bir olgudur.
6. Değerler ait oldukları kültüre bağlıdır.
7. Bir konudaki değerler ait oldukları kültür içerisinde farklılık gösterebilir. Örneğin iki farklı toplum aynı değerlere sahip olabilir ama bu değerlere verdikleri önem çok farklı olabilir.

Bu bağlamda ilk değerler eğitimi 1920'lerde Amerika Birleşik Devletleri'nde “Karakter ve Ahlak Eğitimi” adı altında yapılan bir çalışmaya dayanmaktadır. Bu çalışmalar 1970'lerin sonlarında yayımlanmıştır. 1990'lı yıllarda toplumda ahlaki değerlerin öneminin azaldığı ve bireyselliğin ön plana çıktığı gözlemlenmiştir. Bu değişim, değerleri ve ahlak eğitimini yeniden gündeme getirmiştir (Özer, 2014, s. 11).

Değerler eğitiminin amaçları, insanın doğuştan sahip olduğu masum duyguları vurgulamak, her yönden kişilik gelişimini sağlamak, ahlaki mükemmelliğe ulaşmaya yardımcı olmak, insanları ve toplumu kötülüklerden korumak ve kurtarmak ve onları kararlılıkla, inançla donatmaktır (Özer, 2014, s. 11).

Değerler eğitiminin bir diğer amacı da insanları ait oldukları ülkede yetiştirmek ve o ülkeye ait bir birey haline getirmektir. İnsanların kültürleşmesi toplumun değerlerini yaşam biçimine dönüştürmesiyle olur. Bu kültürleşmenin ödülü “kültürel kimlik”tir. Kültürlü insanlar çevrelerine iyi uyum sağlar, hayatı kolaylaştırır, beğenilir ve tanınır (Başaran, 2015, s. 8).

Değerler eğitimi, “yok olan ulusal ve evrensel değerlere” çözüm arar. Bu nedenle, ulaşılması gereken belirli hedefler şunlardır (Özer, 2014, s. 16)

1. Öğrencilere temel insani değerleri ve erdemleri öğretmek, değerler konusunda farkındalık yaratmak ve bunları eyleme dönüştürmek.

2. Uygun bir okul ortamı yaratarak sosyal olarak kabul edilebilir değerleri geliştirmek ve glendirmek.
3. Öğrenciler arasında bir sorumluluk duygusu geliştirmek.
4. Akademik bilgiye ve gerçek hayatta onlara rehberlik eden ahlaki değerlere sahip öğrenciler yetiştirmek
5. Okul içinde ve çevresinde sosyal yaşamı ahlaki ve etik değerlere göre şekillendirmek.
6. Öğrencilere ahlaki bir topluluk duygusu kazandırmaktır.

Sosyal bilgiler dersinin temel amacı vatandaş yetiştirmektir. Bunun için değerler eğitimine önem verilmelidir. İyi vatandaşlar yetiştirmek için ulusal değerleri benimseyen ve evrensel değerleri (barış, insan hakları, demokrasi gibi) destekleyen vatandaşlar yetiştirmek gerekir. Sosyal bilgiler değerler eğitimi açısından önemlidir (Kan , 2010, s. 142).

Sosyal Bilgiler Dersi ğretim Programı'nda (2018) aşağıdaki değerler yer almaktadır:

1. Adalet
2. Aile birliğine önem verme
3. Bağımsızlık
4. Barış
5. Bilimsellik
6. Çalışkanlık
7. Dayanışma
8. Duyarlılık
9. Dürüstlük
10. Duyarlılık
11. Eşitlik
12. zgrlk
13. Saygı
14. Sevgi
15. Sorumluluk

16. Tasarruf
17. Vatanseverlik
18. Yardımseverlik

Bir değerler eğitimi dersi olan sosyal bilgiler dersi, değerleri aktarmak, tarihsel içeriğe sahip olmak, farklı kültürleri ve yaşam hikayelerini aktarmak açısından önemlidir. Ayrıca multidisipliner sosyal bilgiler eğitimi de değerler eğitiminin zenginleşmesi olarak görülebilir (Kan , 2010, s. 40).

2018 yılında yayınlanan en son sosyal bilgiler öğretim programında, sosyal bilgiler dersinin genel amaçları ile ilgili olarak “milli, manevi ve evrensel değerleri benimsemiş ve bir yaşam biçimine dönüştürmüştür” maddesi dahil edilerek değer yaratmanın bu dersin hedeflerinden biri olduğu kaydedilmiştir (MEB, 2018).

Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: (MEB, 2018).

1. Adalet
2. Dostluk
3. Dürüstlük
4. Öz denetim (öz kontrol)
5. Sabır
6. Saygı
7. Sevgi
8. Sorumluluk
9. Vatanseverlik
- 10.Yardımseverlik.

Ayrıca değerler konusunda olgunlaşmamış bireyler, kendilerine ve başkalarına karşı olumsuz davranışlar sergileyebilirler. Bazı insanlar başkalarına tahammül edemedikleri, kendilerinden farklı düşündükleri ve farklı inançlara sahip oldukları için fiziksel baskı ve şiddete başvururlar. Bazı insanlar kendilerine ve sağlıklarına saygı duymadan kendilerine zarar verirler. Tüm bu olaylar, sosyal bilgiler eğitiminin bir parçası olarak değerler eğitiminin gerekliliğini ve önemini vurgulamaktadır (Doğanay, 2009, s. 227).

Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan değerler ışığında, bayrak ve sancaklar teması üzerinden bu çalışmada ele alınacak değerler şu şekildedir:

2.1.1.Bağımsızlık Değeri

Bağımsızlık, bağımsız olma durumu olarak tanımlanır. İstiklal kelimesiyle eş anlamlıdır. Bir devletin iç ve dış işlerinde uygun gördüğü şekilde hareket etme kapasitesidir. En genel anlamda bağımsızlık; belirli bir ülkede yaşayan ve hükümet tarafından temsil edilen merkezi ve daha yüksek bir otoritenin kural ve denetimine tabi, yasal ve özerk bir düzene bağlı insanlardan oluşan siyasi bir birliğin, yani devletin ayrıcalığıdır. Bağımsızlık bir devletin, uluslararası hukuk kurallarına uymak kaydıyla, başka bir Devletten veya yetkili bir makamdan kendi iç veya dış işlerine müdahalesi olmaksızın, organlarının özgür takdirine bağlı olarak kullanma yeteneğidir. İrade bu çerçevede özgürce hareket edebilmektedir (www.turkcebilgi.com).

Bağımsızlık, bir devletin içeride ve dışarda kendisiyle ilgili kararları alma yetkisini ve otoritesini bizzat kullanmasıdır. Bağımsız devletlerin en önemli niteliği; vatandaşlarının da bağımsız olmasıdır. Bayrağımız, Dilimiz, Başkentimiz, Paramız, Marşımız, Meclisimiz bağımsızlığımızın ve millî egemenliğimizin başlıca sembolleridir.

2.1.2.Özgürlük Değeri

Özgürlük “ Herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya bağlı olmaksızın düşünme ve davranma, herhangi bir şarta bağlı olmama durumu. Diğer bir tanımda ise her türlü dış etkiden bağımsız olarak insanın kendi iradesine, kendi düşüncesine dayanarak karar vermesi durumu, hürriyet.” anlamlarına gelmektedir (TDK, 1994, s. 583). Özgürlük; çok önem verilen, uğruna her şeyin göze alınması gerektiği söylenen ve insan doğasına uygunluğu dile getirilen önemli bir değerdir.

2.1.3.Vatanseverlik Değeri

Vatan üzerinde yaşadığımız topraktır, en önemlisi bağımsız ve özgür yaşama biçiminin gerekliliğidir (İnal, 1998, s. 56).

Yıldırım (2006), vatanseverlik değerini, insanların, kendisinden başlayarak ailesine, çevresine, mesleğine bağlı olmak; çalıştığı kurumu, ülkesini, vatandaşlarını korumak ve doğaya sahip çıkmak olarak tanımlar.

Vatanseverlik, bir insanın ülkesine olan bağlılığını ifade eder. Uğruna canların feda edildiği Anadolu toprakları bunu ay ve yıldızı ile simgeleştirir. O nedenle; vatan geçilmez, bayrak ise indirilemez ve bizim için kutsaldır. Vatanseverlik, sadece vatan uğruna ölmeyi ifade etmez; aynı zamanda işini en güzel şekilde yapmayı, doğru ve çalışkan olmayı, devlet malını korumayı, ülkenin saygınlığının dış dünyada artması için çaba sarfetmeyi, bizi biz yapan kültür ve değerleri korumayı gerektirir (Yılmaz, 2017, s. 65).

2.1.4. Sevgi Değeri

Sevgi, insanın çevresine ve varlıklara karşı beslediği bir duygudur. Duygusal bir varlık olan insan, ailesini, arkadaşlarını, diğer canlıları, cereyan eden olayları, vatanını, milletini, bir millet için önemli olan sembolleri, yaşamayı sevebilir (Yılmaz, 2017, s. 28). Sevginin en yalın hali, çevremizdeki varlıkları, hayvanları bitkileri, insanları sevmektir. Sevgi duygusunun eksikliği bizi insani vasıflardan uzaklaştırabilir (Yılmaz, 2017, s. 36)

Sevgi bir iletişim dilidir, bu dili yerinde ve dozunda kullananlara açılmayacak kapı yoktur. Dini öğretilerde sevgi, kurtuluşun bir koşulu olarak belirtilir. Hz Muhammed'in “İman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe gerçekten iman etmiş olamazsınız” sözüyle sevgi değeri, bir inanç kriteri olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz, 2017, s. 29). Bir milletin bağımsızlığının sembolü olan bayrağa yönelik sevgisi ise vatan ve millet aşkının en somut göstergesidir.

2.1.5. Saygı Değeri

Toplum huzurunu sağlayan önemli öğelerden biri saygıdır. Saygı; üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu, hürmet, ihtiram” şeklinde ifade edilmektedir (TDK, 2022).

Saygı; insanda önemseme, değer verme duygusudur. Saygı ifadesi, sadece kişiler arası ilişkilerle sınırlı değildir; hayvanlar, gruplar, müesseseler ve ülkeler arasındaki ilişkileri de belirleyen bir kavramdır (Yılmaz, 2017, s. 37). Atatürk, Büyük Taarruz sonrası 9 Eylül’de İzmir’e ulaştığında kalacağı köşkün merdivenlerine serilen Yunan bayrağını görünce “Bu niçin?” diye sormuş ve kendisine “Yunan Kralı, kalacağı eve bizim bayrağımızı çiğneyerek girmişti. Ne olur paşam siz de onun gibi yapın. Öcümüzü alın” denilmişti. Atatürk, gururu çok kırılmış olan kalabalığa şöyle seslenmiştir: Atatürk, bu durum karşısında, “Sizi anlıyorum ama o bir milletin timsalini çiğnemekle hata etmiş. Ben o hatayı tekrar edemem” demiş ve bayrağı yerden kaldırmalarını istemiştir. Bayrak kaldırılır ve Atatürk köşke girer (Özakman, 2012, s. 666). Yaşanan bu olay, hem bayrakların, ülkelerin bağımsızlık sembolü olarak sahip olduğu anlamı göstermesi hem de Mustafa Kemal Atatürk’ün bayrağa karşı göstermiş olduğu saygının büyüklüğünü ortaya koymasıyla büyük anlam taşımaktadır.

Saygı, günlük hayatımızdaki en küçük eylemlerde bile bulunur. Demokrasi insanları yenilikçi kurumlar yaratmaya iten insanlara saygı gibi birçok büyük organizasyonun altında yatan temel bir değerdir. Toplumumuz giderek farklı bakış açılarının daha çok bir arada olduğu bir topluma dönüşüyor. Kendimizden farklı görüşlere saygı duymayı öğrenmedikçe, toplumun bir arada yaşaması daha da zorlaşacaktır (Akbaş, 2004, s. 73).

2.1.6. Sorumluluk Değeri

Herhangi bir görevdeki yerine getirilmesi gereken yükümlülüğü, toplumsal mesuliyeti ve çevreye karşı duyarlı olmayı ifade eder. İnsanın sosyal bir varlık olması dolayısıyla, içinde yaşadığı toplumun gereklerine, kurallarına ve ortak değerlerine uyması bir sorumluluktur (Yılmaz, 2017, s. 55).

Tucker’a (1999) göre bir değer olarak sorumluluk, çocuklar tarafından anne-babalarından, okulundan, akranlarından ve toplumundan öğrenilir. Sorumluluk aynı zamanda bir yaşam becerisidir (Yontar & Yurtal, 2009, s. 146).

Sahip olduğumuz kişisel sorumluluklarımızın yanı sıra; bayrağımızı, kültürel değerlerimizi korumak gibi milli değerlerimizden söz edebiliriz. Bir milletin varlığını sürdürmesi adına büyük önem taşıyan ortak değerlerin yaşatılması büyük önem taşımaktadır.

Birlikte yaşamanın bir parçası olarak herkes kendine olduğu kadar başkalarına karşı da sorumluluk taşımaktadır. Başkalarına karşı gösterilen sorumluluğu insani sorumluluk ya da sosyal sorumluluk olarak ifade edebiliriz. Bu bağlamda sosyal sorumluluk, kişinin başkalarına karşı sorumluluğunu ifade etmek için kullanılmaktadır (Scales, Blyth, Berkas, & Kielsmeier, 2000, s. 332-358).

Sorumluluklar çok boyutludur, karmaşıktır ve insanların hayatlarını derinden etkiler (Moritz, Wall, Zurowski, Jelinek, Hant, & Fricke, 2007, s. 2045). Sorumluluk değeri, bireylerin bebeklik döneminden başlayarak, kişinin yaşına, cinsiyetine ve gelişmişlik düzeyine göre yükümlülüklerini yerine getirmesi ve eylemlerinin sonuçlarını kabul etmesi olarak görülebilir (Özen, 2001, s. 98).

2.2. Değerlerin Önemi

Değerler, eğitim programlarının açık ve örtük amaçları içinde yer alan unsurlardır. Değerler eğitimi okullarda planlı öğrenme etkinlikleri ile sağlanabilse de okulda ve sınıfta oluşturulan kültürel ortam ile öğrenciler için gizil bir değer eğitimi oluşturur. (Demirel, 2009, s. 670-678).

Sosyal kontrolün en önemli mekanizması olarak değer, sosyal bütünlüğün ayrılmaz bir unsurudur. Değerler; bireylere neyin iyi neyin kötü, neyin güzel neyin çirkin olduğu hakkında genel yargılarda bulunma yeteneği verir. Bireyin hayatındaki hemen her şeye, değerlere göre bakılır ve hayatın anlamı bu şekilde öğrenilir. (Güven, 2007, s. 163-164).

Değer eğitiminde ve değerlerin aktarılmasında aile ve okul önemli bir role sahiptir. Değer eğitiminde; etik gelenekler, adalet, iyi ve doğru anlayışı, akıl, şefkat, fedakarlık, duygu ve davranışlarının kontrolü, alçakgönüllülük gibi değerler ve uygulamalar yer alır (Akbaş, 2008, s. 9-27).

Değerler eğitimi, bireyin sahip olması gereken değer ve tutumları geliştirerek, bireylerin değerler konusunda olgunlaşmasını sağlar. (Kale, 2007, s. 319), değer eğitiminin önemli özelliklerini şöyle belirtir:

1. Bireyleri evrensel (etik) ve kültürel değerlere ve bunların önemine ilişkin bilinçlendirmek.
2. Demokratik tutumlarla, hoşgörüyle çok kültürlülüğü ilişkilendirmek.
3. Tüm değerleri insanın varlık şartları ve olanaklarını geliştirme ölçütüyle değerlendirmek.
4. Etik değerlere ilişkin somut problemlerden hareketle hayatı bilgiye ve/veya bilgiyi hayata dönüştürmek.

İyi vatandaşlara sahip olabilmek için, öncelikle milli değerleri benimseyen, evrensel değerleri (barış, insan hakları, demokrasi gibi) destekleyen kişiler yetiştirilmesi gerekmektedir.

Değerlerin işlevleri ise Fichter (Özensel, 2003, s. 217-239) 'a göre şöyledir;

1. Kişinin, çevresindekilerin gözünde nerede olduğunu anlamasına yardımcı olur.
2. Her toplumdaki ideal düşünme ve davranış biçimlerine değerler tarafından yön verilir. Toplumda kabul edilebilir olan davranışları biçimlendirir. Böylelikle bireyler de davranış ve düşüncelerini en iyi hangi şekilde gösterebileceklerini kavrayabilirler.
3. Değerler, bireylerin sosyal rollerini seçmesine rehberlik eder.
4. Değerler, sosyal kontrol araçlarıdır. Kişileri doğru davranışlara yönlendirir. Değerler onaylanmayan davranışları engeller, yasaklanmış örüntüleri işaret eder ve sosyal ihlallerden ortaya çıkan utanma ve suçluluk duygularının kolayca anlaşılmasını sağlar.

5. Değerlerin bir diğer işlevi de dayanışma araçları olmalarıdır. Bireyler aynı değerleri benimseyen gruplara doğru yönelirler. Ortak değerler sosyal dayanışmayı ve sürekliliği sağlayan en önemli faktörlerden biridir

2.2.1. Değerler Eğitiminde Ailenin Önemi

Değerler, sonradan öğrenilebilir ve öğretilir. Değerlerin her toplumda farklı değerlendirilmesi değerlerin sonradan öğrenilebilir olduğunun bir göstergesidir. İnsanlar; her durumda nasıl davranacağını, ister yaşadığı toplumun yetişkin üyelerinden isterse de deneyim yoluyla öğrenir. Bu da değerlerin bir eğitim meselesi olduğu sonucuna doğurur. Buradan hareketle değerler daha sonra öğrenilebilir ve öğretilirler (Aydın, 2010, s. 2).

Aile, bireylerin davranışlarının şekillenmesinde rol oynamakta, toplumun gelenek, görenek, tutum ve davranışlarıyla birey şekillenmektedir. Bu nedenle aile, çocuğun hem kişiliği hem de sosyal ilişkileri üzerinde etkilidir (Aslan, 2011, s. 67). Ailenin çocukla sağlıklı iletişim kurması, güçlü bir etkileşim içerisinde olması, çocuk etik kuralları ihlal ettiğinde ailenin tepkisi, çocuklar için davranış kurallarının aile tarafından açıklanmış olması ve onlardan beklentilerini ifade etmeleri değerleri öğrenme sürecini kolaylaştırır (Oldaipo, 2009, s. 56). Çocuğun temel değerleri özümsemesinde “aile”nin önemli bir rolü vardır. Çocuk psikolojisi araştırmaları, çocuğun kişiliğini oluşturan temel özelliklerin ilk altı yıl içinde geliştiğini göstermektedir. Bu nedenle değerler eğitimi öncelikle ailede başlamaktadır. Çocuk, ailede duyduğu kelimeleri veya gözlemlediği davranışları önce taklit eder, sonra uygular ve davranışlarına dahil eder (Yılmaz, 2010, s. 55-57).

Ebeveynlerin çocuk yetiştirme konusunda yetkin olmaları ve değerlere karşı olumlu bir tutum geliştirmeleri önemlidir. Bu nedenle okulda verilen değerler eğitimine aile katılımının olması, çocuğun değerleri edinmesinde olumlu etki yapabilir. Ailenin okulla ortaklığı, değer eğitimi sürecini pekiştirir (Turan & Ulusoy, 2016, s. 29) ailelerin değerler eğitimine dahil edilmesi için aşağıdaki önerileri sunmaktadır:

1. Geleceğimizin garantörü çocuklarımızın ve gençlerimizin, sağlıklı ve topluma faydalı bireyler olarak yetişmesi, okul ve aile ortaklığı

çerçevesinde yürütülen çalışmalarla mümkündür. Ailelerin değerler eğitimi faaliyetlerine katılmaları ve desteklemeleri çok önemlidir.

2. Aileler okul ve sınıf etkinliklerine dahil edilmelidir.
3. Değerler eğitimi için gerekli materyalleri sağlamasında aile de sorumluluk almalıdır.

Değer sahibi, toplumsal bağları güçlü ve çevresine karşı sorumlulukla yaklaşan bireyler yetiştirmek için okul ve aile işbirliği büyük önem kazanmaktadır.

2.2.2. Değerler Eğitiminde Okulun Önemi

Eğitim, yetiştirmek istediği bireylerin sadece akademik donanımına değil, aynı zamanda güzel ahlaklı ve iyi bir vicdana sahip olmasını da ister. Birçok eğitim sisteminde olduğu gibi ülkemizde de eğitim, bireylerin doğup büyüdüğü toplumun değer yargılarını özümsemesini gerektirmektedir (Ulusoy, 2010, s. 38). Bu nedenle okulların temel görevlerinden biri de öğrenme çağındakilerin değer ve becerilerini geliştirmektir. Toplumdaki bireylerin çoğunluğu okul ortamında bulunmaktadır. Bu durum, toplumun ve devletin ihtiyacı olan bireylerin yetiştirilmesinde okulun en önemli kurum olduğunun bir göstergesidir. Ailelerinden gerekli değerler eğitimini almayan çocuklar için okulda değerler eğitimi çok önemlidir. (Ekşi, 2003, s. 79-96).

Naylor ve Diem (1987, s. 347)'e göre öğrencilerin kendilerine rehberlik eden değerleri anlamaları gerekir. Aynı zamanda değer çatışmalarını yönetmeli, değerlerle ilgili aldıkları kararları tanımalı ve başkalarının değerlerine karşı hoşgörülü ve saygılı olmalıdırlar. Bu nedenle değerler eğitimi sosyal bilgiler dersinin önemli bir parçasıdır.

Okullarda öğretmenler, birçok açıdan öğrencilere örnek teşkil etmektedir. Örneğin, öğrencilerine karşı saygılı ve nazik davranan bir öğretmen, öğrencilerine örnek olarak; onların davranışlarına etkileyebilir. Öğretmen çocuğun hatalarına tahammül edebiliyorsa, çocuğun da başkalarının hatalarına tahammül etmesi beklenebilir (Goleman, 1998, s. 348).

Özer (2014), değerlerin nasıl aktarılacağı konusunda şu önerilerde bulunmaktadır:

1. Örnek şahsiyetlerin tanıtılması ve bu şahsiyetlerin yaşamış hikâyelerinin paylaşılması,
2. Kitapları tanıtmak,
3. Panolara güzel sözler asmak,
4. Seminer ve konferanslar düzenlemek,
5. Sınıf etkinliklerinde değeri vurgulanması,
6. Sınıflarda, okullarda ve çevrede değer ikilemlerini belirlemek için anketler yapmak
7. Çocukların sorunların sorunlarını fark ederek, bunları çözmeye yönelik stratejiler geliştirmek,
8. İlgili değerlere yönelik sorumluluklar vermek (Özer, 2014, s. 17).

Eğitimin temel amacı insan kalitesini yükseltmektir. Eğitim hem ailede hem de okulda ortak bir anlayış ve bilinçle yürütülmelidir. Bilgiyi kaydetmek tek başına paylaşılan duygu ve değerleri gerçekleştiremez. Her şey insana ve eğitimine verilen değerle başlar (Yaman, 2021, s. 73).

2.3. Değerlerin Sınıflandırılması

Değer çalışmaları, yaygın olarak kabul edilen dört kategoriye odaklanır. Bunlar; Rokeach Değer Teorisi, Schwartz Değer Teorisi, Nelson Değer Sınıflandırması, Spranger Değer Sınıflandırmasıdır.

2.3.1. Rokeach Değerler Teorisi

Değerler konusunda en çok kabul gören yaklaşımlardan biri Milton Rokeach'ın sınıflandırmasıdır. Rokeach, inançlar gibi değerlerin de bilişsel, duygusal ve davranışsal yönleri olduğunu savunuyor. Değer tercihleri bilişseldir ve bu tercihi duygusal olarak içselleştirmek ve bu tercihi davranışa dönüştürmek

davranışsaldır. Milton Rokeach (1973), anahtar değerleri araçsal ve amaçsal değerler olarak sınıflandırmıştır. Objektif değerler hayatın anlamını belirleyen değerler olarak tanımlanabilir ve bu değerler ben merkezli veya toplum merkezli olabilir. Örneğin, bir bireyin bir sosyal değerinin yükselişi veya düşüşü, başka bir sosyal değerinin yükselişini veya düşüşünü etkiler. Rokeach’a göre araçsal değerler, ahlak ve yetenekler olarak ikiye ayrılır. Ahlaki değerler, davranış kalıpları ile ilgilidir. Davranışı kötü ya da yanlış olarak tanımlamak, davranışın sosyal yönü ile ilgilidir. Öte yandan, istatistikler daha kişiseldir. Kişiyi değere daha yakın veya karşı hissettirebilir, kişiyi heyecanlandırabilir veya bir durum karşısında kişinin harekete geçmesine neden olabilir (Turan & Aktan, 2008, s. 230).

Tablo 2.1: Rokeach’a göre değerlerin sınıflandırılması

Temel Değerler	Arzu edilen nihai değerleri içerir.	Başarı, özgürce seçim, eşitlik, erdem, vb.
Araç Değerler	Temel değerlere ulaşmak için kullanılacak davranış tarzlarını ifade eder.	Cesaret, sorumluluk, gerçeklik, tutku vb.

Kaynak: K., Yazıcı, (2006). Değerler Eğitimi’ne Genel Bir Bakış, TÜBAR-XIX-/2006-Bahar, s.499-522.

2.3.2. Schwartz’ın Değerler Teorisi

Schwartz değerleri iki düzeyde incelemiştir: “Bireysel” ve “Kültürel”. Bireysel düzeydeki araştırmalarda değerler, insanların hayatındaki önemine göre ele alınır. Değerleri kültürel düzeyde incelemenin amacı, toplum genelinde paylaşılan ve sosyal normlara dayanan soyut fikirler hakkında bilgi üretmektir. Kültürel düzeyde araştırma birimi, kültürel grubun (ülke, etnik grup) kendisidir. Bu iki seviye arasında ayrım yapılmasının nedeni, değerler arasında motivasyonel bir ilişki olabileceğidir (Kuşdil & Kağıtçıbaşı, 2000, s. 59-76).

Tablo 1.2: Schwartz’a göre değerlerin sınıflandırılması

Açıklama	Değerler	Kaynaklar
Başarı (achievement); toplumsal standartları temel alan kişisel başarı yönelimi	Sosyal güç sahibi olmak, Otorite sahibi olmak, Zengin olmak, Toplumdaki görüntüyü koruyabilmek (insanlar tarafından benimsenmek)	Etkileşim Grup
Başarı(achievement); toplumsal standartları temel alan kişisel başarı yönelimi	Başarılı olmak, Yetkin olmak, Hırslı olmak, Sözü geçen biri olmak (Zeki olmak)	Etkileşim Grup
Hazcılık (hedonism); bireysel zevke, hazzla yönelim	Zevk Hayattan tat almak	Organizma
Uyarılım (stimulation); heyecan ve yenilik arayışı	Cesur olmak, Değişken bir hayat yaşamak, Beyecanlı bir yaşantı sahibi olmak	Organizma
Öz yönelim (self-direction); düşünce ve eylemde bağımsızlık	Yaratıcı olmak, Merak duyabilmek, Özgür olmak, Kendi amaçlarını seçebilmek, Bağımsız olmak (Kendine saygısı olmak)	Organizma Etkileşim
Evrenselcilik (universalizm); anlayışlılık, hoşgörü ve tüm insanların ve doğanın iyiliğini gözetmek	Açık fikirli olmak, Erdemli olmak, Toplumsal adalet, Eşitlik, Dünyada barış istemek, Güzelliklerle dolu bir dünya, Doğayla bütünlük içinde olmak, Çevreyi korumak (İç uyum)	Grup Organizma
İyilikseverlik (benevolence); kişinin yakın olduğu kişilerin iyiliğini gözetme ve geliştirme	Yardımsever olmak, Dürüst olmak, Bağışlayıcı olmak, Sadık olmak, Sorumluluk sahibi olmak (Gerçek arkadaşlık, Olgun sevgi, Manevi bir hayat, Anlamlı bir hayat)	Organizma Etkileşim Grup
Geleneksellik (tradition); kültürel yada dinsel töre ve fıkirlere saygı ve bağlılık	Alçakgönüllü olmak, Dindar olmak, Hayatın bana verdiklerini kabullenmek, Geleneklere saygılı olmak, İlimli olmak (Dünyevi işlerden el ayak çekmek)	Grup
Uyma (conformity); başkalarına zarar verebilecek ve toplumsal beklentilere aykırı olabilecek dürtü ve eylemlerin sınırlandırılması	Kibarlık, İtaatkar olmak, Anne babaya ve yaşlılara değer vermek, Kendini denetleyebilmek	Etkileşim Grup
Güvenlik (security); toplumun, var olan ilişkilerin ve kişinin kendisinin huzuru ve sürekliliği	Ulusal güvenlik, Toplumsal düzenin sürmesini istemek, Temiz olmak, Aile güvenliği, İyiliğe karşılık vermek (Bağlılık duygusu, Sağlıklı olmak)	Organizma Etkileşim Grup

Kaynak: K., Yazıcı, (2006). Değerler Eğitimi’ne Genel Bir Bakış, TÜBAR-XIX-/2006-Bahar, s.499-522.

2.3.3. Nelson'un Değerler Sınıflandırması

Nelson'a göre değerler; bireysel değerler, grup değerleri ve sosyal değerler olmak üzere üçe ayrılır (Akbaş, 2004, s. 32-33).

Tablo 2.2: Nelson'a göre değerlerin sınıflandırılması

Bireysel Değerler	Bireysel değerler; seçim yapmada ve satın aldığımız ürünlerde, hobilerimizde olduğu gibi diğer kişisel tercihlerimizle ilişkilidir (Michaelis,1988, s.361).
Grup Değerleri	Grup değerleri, belirli bir grubun üyeleri tarafından paylaşılan değerlerdir. Bu grup; aile, kulüp, dini ya da politik bir grup olabilir (Naylor & Diem, 1987, s. 350).
Sosyal Değerler	Sosyal değerler ise adalet, saygı, farklılık, eşitlik gibi değerlerdir ve bireyin mevcut toplumsal yapı içerisinde varlığını devam ettirmesine yarar(Michaelis, 1988:361). Sosyal değerlerin tanımlanmasında sosyalleşme,sosyal bilinç, norm ve grup ruhu gibi kavramlar kullanılmaktadır (Akbaş, 2004, s. 19).

Kaynak: K., YAZICI, (2006). Değerler Eğitimi'ne Genel Bir Bakış, TÜBAR-XIX-/2006-Bahar, s.499-522.

2.3.4. Spranger'in Değerler Sınıflandırması

Spranger değerleri 6 gruba ayırmıştır. Bu; estetik, teorik (bilimsel), ekonomik, politik, sosyal ve dini değerlerdir (Akbaş, 2004, s. 30-31).

Spranger'in değerleri sınıflandırması öncelikle kişilik tipine dayanmaktadır. Spranger'e göre kişisel değerler, bireyin kişiliğini şekillendirir. Kuramsal değerlerin bilimsel veya teorik olarak da adlandırıldığını ve insanların bilgilerinin keşfinden türetilen değerlerin daha işlevsel olma eğiliminde olduğunu vurgulamıştır. Toplumsal değerler, bireyin içinde yaşadığı toplumda önemli gördüğü değerlere, onlara topluma ait olma duygusu kazandırması açısından önemlidir. Politik değer, değeri belirleme gücünün otorite olduğu görüşüdür. Dini değerler, bu dünyayı daha iyi bir yer haline getirmeyi ve sonraki dünyayı hak etmeyi amaçlar. Estetik değerler, olayları diğerlerinden farklı gören ve yorumlayan insanların değerleridir (Kaya, 2020, s. 22).

Spranger'ın değerleri sınıflandırması, değerlerin iletilmesini kolaylaştırır. Okulda sanat ve tasarım derslerinde estetik değerlerin öğretilmesi, fen derslerinde

laboratuvar ortamında teorik değerlerin test edilmesi, dini değerlerin din kültürü derslerinde cami gibi hem milli hem de dini kökenli yerleri ziyaret edilerek uygulanması, sosyal bilimler derslerinde etkinliklerle sosyal ve politik değerlerin geliştirilmesi öğretim için uygun koşulları kolaylaştıracaktır. Spranger'ın değerleri sınıflandırma kriterleri, bireylerin farklı dünya görüşleridir (Karababa, 2019, s. 16).

Tablo 2.3: Spranger'e göre değerlerin sınıflandırılması

Bilimsel Değer	Gerçeğe, bilgiye, akıl yürütmeye ve eleştirel düşünmeye değer verir. Bilimsel değerleri olan insanlar deneysel, eleştirel, akılcı ve zekidir.
Ekonomik Değer	Kullanışlı ve pratik olduğunu vurgular. Ekonomik değerın yaşamda önemsenmesi gerektiğini belirtir.
Estetik Değer	Simetri, uyum ve forma önem verir. Birey hayatı olayların bir çeşitliliği olarak görür. Sanatın toplum için zorunluluk olduğunu düşünür.
Sosyal Değer	Başkalarını sevmek, yardım etmek ve özverili olmak esastır. En yüksek değer insan sevgisidir. Bu; insana insan sevgisini sağlar. Nazik, şefkatli ve bencil değil.
Politik Değer	Her şeyden önce kişisel güç, etki ve şöhret vardır. Ağırlıklı olarak kuvvetle ilgilidir.
Dini Değer	Tüm evreni yakalar ve onunla bağlantı kurar. Dünya zevkini din uğruna feda eder.

Kaynak: V., Aktepe & A., Uzunöz, (2019), Özel Öğretim Yöntemleri Cilt-1, Pegem Akademi

2.4. Değer Eğitimi Yaklaşımları

Eğitim faaliyetlerinde değer kazanmanın temel amacı, bireylerin karşılaştığı olay ve durumlar hakkında farkındalık yaratmaktır. Birey için bu farkındalığı oluşturmak için değerlerin bilişsel ve duygusal olarak anlamlı olması ve birey tarafından benimsenmesi gerekir. Bu konuda çeşitli değer yaklaşımları oluşturulmuştur (Topkaya, 2016, s. 640).

Meydan (2014, s.96)'ya göre; değerler eğitime yönelik yaklaşımlar:

- İnsanın doğasını ve insan-toplum ve çevre ilişkilerini tanımlamaları,
- Değer kazanma süreçlerini açıklamaları,

• Değerler eğitiminde belirledikleri temel ve ileri amaçları, kullandıkları yöntemler açısından birbirinden farklılıklar göstermekte ve bu farklılıklara bağlı olarak da çeşitli sınıflandırmalar yapılmaktadır.

Literatürdeki genel eğilimler değerler eğitimi yaklaşımlarını iki gruba ayırma yönünden: kabul edilen değerleri doğru olarak öğrencilere aktarmayı amaçlayan değer aktarım yaklaşımları ve öğrencilerin kendi değerlerini oluşturmalarına yardımcı olan ve ortak gerçeği kolaylaştırmaya çalışan değer geliştirme yaklaşımları. Bu yaklaşımlar, karakter eğitiminde kullanılmaktadır. Topluluk okulları gibi her iki eğilimden de yararlanan yaklaşımları bütüncül yaklaşım olarak da ekleyebiliriz. Değerlerin etkin bir şekilde bireylere kazandırılmasında; Değeri Doğrudan Öğretme Telkin Etme, Değer Açıklama, Değer Analizi, Ahlaki Muhakeme yaklaşımı tercih edilmektedir (Meydan H. , 2014, s. 93-108).

2.4.1. Değeri Doğrudan Öğretmek, Telkin Yoluyla

Telkin, toplumun değerlerini ve kurallarını gelecek nesillere aktarmak için insanların var oldukları ilk andan itibaren kullandıkları yaklaşımlardan biridir. Bu yaklaşımla kişiye sözlü uyarı yapıldığında ve uygulama gösterildiğinde değerlerin istenildiği gibi öğretildiği inancı vardır. Bu yaklaşımda rol model olma, olumlu ve olumsuz pekiştirme, azarlama, taklit, oyun, rol yapma gibi yöntemler yaygın olarak kullanılmaktadır (Gereken, 2018, s. 58). Değer teorisinde değer, genellikle toplumda farkında olmadan kazanılan bir eylemdir. Toplum için ortak olan ve herkes için iyi olarak kabul edilen değerler ilkesel olarak belirlenir ve öğrencilere sunulur. Öğrencilerden bu değerleri sormadan veya konuşmadan kabul etmeleri beklenir (Meydan H. , 2014, s. 99). Sparka'nın önerdiği öğretim telkin yoluyla değer eğitimi yaklaşımı, öğretmenlerin ve yetişkinlerin öğrenciler üzerinde tekrar tekrar uyguladıkları ve kontrolü yetişkinlere bıraktıkları bir yöntemdir (Bulut, 2011, s. 32).

Bu yaklaşımda yaygın olarak kullanılan tekniklerden biri de tarihi ve kurgusal öyküleri okumaktır. Öğretmenlerin ve aile büyüklerinin analattığı ahlaki durumu dikkatle dinlemek, törenlere katılmak ve öğütler bu yaklaşımda çok etkili olabilir. Bireysel değerler, tarihsel figürlerin istenilen değerlere örnek olarak gösterilmesi gibi tekniklerle yönlendirilir (Akbaş, 2004, s. 87).

Gereken, (2018), önerilen değer aktarım sürecindeki adımların aşamalarını şöyle ifade etmektedir:

1. Önerilen değerin belirlenmesi.
2. Değer düzeyini tanımlayın.
3. Eylem hedeflerini belirleyin.
4. Uygun metod seçin.
5. Seçtiğiniz yöntemi uygulayın.
6. Sonuçları değerlendirin.

2.4.2. Değerleri Açıklama Yaklaşımı (Değer Belirginleştirme)

Bu yaklaşımın amaçları şunlardır: Bireylerin deneyimleri aracılığıyla değeri tanımlarını, değerlendirmelerini ve ortaya çıkarmalarını sağlamayı amaçlar. Bu yaklaşım, değer temelli yaklaşımın tam tersidir. Bu yaklaşımda öğretmen cevap verirken öğrencinin kendi cevabını önermesi ve kendi değerlendirmesini yapması esas alınır. Öğretmenler, değerlerin aktarılmasından ziyade ortaya çıkmasında ve açıklığa kavuşturulmasında öğrencilere destek olur. Bireysel olarak; o zaman kendisi için neyin iyi, kötü veya anlamlı olduğunu ortaya çıkarabilir. Bu yaklaşım, bireylerin soru sormasını ve bu sorgulama üzerinde düşünmesini sağlar. Bu çalışmaların sonucunda öğrencilerin tartışılan değeri netleştirerek içselleştirmeleri ve ardından bu değeri eyleme dönüştürmeleri beklenir (Akbaş, 2004, s. 73).

Simon (1972)'a göre değer açıkça iletildikten sonra yedi adımda kazanılır (Akbaş, 2004, s. 73).

Tablo 2.4: Yedi Basamakta Değer Belirginleştirme

SEÇME
1- Özgür seçim veya bağımsız seçim,
2- Çeşitli seçenekleri değerlendirdikten sonra seçenekler arasından seçim yapabilme,
3- Olası sonuçları değerlendirdikten sonra alternatifleri seçme yeteneği.
ÖDÜLLENDİRME
4- En önemli ve değerli olduğu düşünülen şeyleri ödüllendirme ve değer verme,
5- Serbestçe seçilen değeri söyleyebilme,
HAREKET
6- Serbestçe seçilen değerlerle uyumlu hareketleri belirleyebilme,
7- Seçtiğiniz değere bağlı olarak bir dizi işlemi tekrarlayabilme,

Kaynak: Akbaş, O., (2004). Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının İlköğretim II Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi.,

2.4.3. Değer Analizi Yaklaşımı

Bu yaklaşım; düşüncelerin, soruların ve çoğu zaman üst düzey bilişsel süreçleri destekleyen eleştirel yaklaşımların sonucunda tamamen mantıksal süreçlere ve kararlara izin verir. Duygusal bir süreçten değer çıkarmayı, mantıklı bir filtreden geçirmeyi ve eylemi içselleştirmeyi amaçlar. Bu sistematik bir süreçtir. Wellion ve Malang; Ryan'a göre, değer analizi yaklaşımının bazı temel görevleri vardır:

1. Bir değer sorununu tanımlama
2. Alternatiflerin açıklanması,
3. Her bir seçenek için kanıt toplayarak sonuçların tahmin edilmesi,
4. Kanıt değerlendirmesi,
5. Potansiyel durumların belirlenmesi,
6. Her davanın sonuçlarının değerlendirilmesi ve açıklanması,
7. Alternatiflerin seçilmesi ve uygun önlemlerin belirlenmesi, (Akbaş, 2004, s. 77)

Gerekten (2018), değer analizinde izlenecek adımları şöyle ifade eder:

- 1- Değer sorununu tanımlama
- 2- Oluşan değer sorununu netleştirme
- 3- Bulunan sorunlar hakkında bilgi ve kanıt toplama
- 4- Toplanan bilgilerin ve kanıtların uygunluğunu değerlendirme
- 5- Olası çözümleri belirleme
- 6- Çözümü değerlendirme
- 7- Seçeneklerden birini seçme
- 8- Seçilen önerilere göre harekete geçme

Değer analizi yaklaşımında, bir öğrenci değerle ilgili bir problemle karşılaştığında sistematik gerekçelerle önerilen bir çözüm geliştirmektedir. Öğrencilerin duyguları arka planda kalır. Belirlenen soruna göre bir veya daha fazla değer iletilmelidir. Ayrıca, problemin birden fazla çözümü vardır ve bu fikri

kabul etmeniz gerekir, çünkü öğrenciler kendileri tarafından talep edilen alternatif çözümleri oluşturacak ve bu çözümlerden birini seçerek ona göre hareket edecektir. Öğretmenlerin sınıf diyalogunun her fırsatında farklı fikirlere saygı duymayı vurgulamaları ve değer çatışmalarının hayatın bir gerçeği olduğunu ve bazı sorunların rasyonel düşünerek çözülebileceğini açıklamaları gerekmektedir. Değer analizi yaklaşımında öğrenci bireysel çaba gösterir ve bu süreçte her zaman aktiftir, bu nedenle sıkılma söz konusu değildir. Bu durumda özellikle sınıf ortamında değer analizi etkili bir yaklaşımdır. Değer analizi yaklaşımında muhakeme farklı durumlarda karşılaşılan değer problemlerine çözüm bulur (Kaya, 2020, s. 16).

2.4.4. Ahlaki Muhakame Yaklaşımı

Kohlberge göre, ahlaki değerler, bireyin kendisinin bilişsel gelişimi ile ilerleyen akıl yürütmesiyle oluşmaktadır. (Ekşi & Katılmış, 2011, s. 12-13).

Bu yaklaşımda, güçlü ahlaki gerçeklere sahip ikilem içeren iki hikaye anlatılır. Bu hikayelerin çıkmazları ve değerleri belirlenir ve soru etrafında ahlaki sorular başlar. Amaç öğrencilerin ikilemler arasında sıkışıp kalması ve ahlaki yargılarını ortaya çıkarmaktır. Bu yargıları değerlendirirken, öğretmenler onları değiştirmek istemezler. Ahlaki sorular devam ederken, hikayede anlatılan değerleri alıp tartışma sonucunda ön plana çıkarmak ya da davranışa dönüşüp dönüşmemek öğrencinin inisiyatifindedir. Aslında mesele bu ahlaki analizin neden bu sonuca vardığıdır. Öğretmenler bu konuda sadece bir rehberdir (Akbaş, 2004, s. 76).

Bu yaklaşımda sınıfta küçük gruplarla tartışmalar yapılır. Bu konuda Savage ve Armstrong önerdiği bir model (Keskin, 2008, s. 32-33):

- 1- Öğrencinin seviyesine göre ikilemler sunulur.
- 2- Böyle bir ikilemle karşılaşıldığında her öğrenciye ne yapması gerektiği sorulur.
- 3- Öğrenciler gruplara ayrılır ve özellikle yazma nedenlerini tartışmaları istenir.
- 4- Öğretmen tartışmayı başlatır.

- 5- Tartışmanın sonunda her öğrenciden desteklemedikleri görüşler hakkında olumlu şeyler yazmaları istenir.
- 6- Öğrenciler, kendilerinden farklı görüşler üzerinde düşünebilir.
- 7- Öğrenciler görüşlerinin gerekçelerini yeniden yazarlar.

2.5. Bayraklar ve Sancaklar

Bayrak; günümüzde çeşitli renk, işaret, şekillerde kumaştan yapılmış, metal veya uzun sapın ucuna bağlı ve çok özel bir durum işaretine sahiptir. Bayrak kelimesi; morfolojik olarak “Bay” kelimesinin “büyük efendi, Tanrı”, “çok değerli, özellikle büyük” anlamına geldiği görülmektedir (Kurtoğlu, 1992, s. 5).

Türkler arasında hükümdarların, komutanların, kahramanların ve ordunun farklı tümenlerinin farklı bayrakları olmuştur. Siyahtan kırmızıya; mavi, sarı, yeşil ve beyaz gibi çeşitli renkler ve semboller kullanan eski Türkler; genellikle ipekten yapılan, mızrakların uçlarına taktıkları bu işaretlere batrak, badruk, sancak gibi adlar vermişlerdir (Köprülü, 1977, s. 401).

Bayrak; ait olduğu milletin varlığını, bağımsızlığını, egemenliğini, onurunu ve özgürlüğünü temsil eden bir semboldür. Her ülkenin bayrağı önemlidir ve bu önemli değeri taşıyan bir bayrağa kendi bayrağımız olmasa bile saygı duymalıyız. Sancak ise zırhlıların, ticaret gemilerinin, kalelerin ve siyasi kurumların direklerine kadar her yönden görülebilecek şekilde devleti oluşturan milletin kimliğinin ve varlığının bir sembolüdür (Kurtoğlu, 1992, s. 7). Eskiden tahta veya demir bir çubuğun üst ucu, mızrağın ucu; otakların orta direklerinin dış kısımlarına kurt başı, at başı, üzerine bazı şekiller yapılmış deri parçaları batırırlar ve bunlar sahiplerinin makam ve rütbesini temsil ederlerdi. Zamanla biçimden biçime, maddeden mânâya geçerek mahiyetçe sancak alametine yaklaşmıştır (Kurtoğlu, 1992, s. 8).

Sancak ve bayrak kelimelerinin anlamlarını ayırt etmek gerekir. Bu durum zor olmakla birlikte, renkli veya renksiz kumaştan yapılan tüm özel veya genel işaretlere bayrak, ulusal sembolleri gösterenlere sancak denir (Kurtoğlu, 1992, s. 8). Sancaklar ve bayraklar birçok farklı boyut ve şekilde yapılır ve farklı isimler taşır. Osmanlı sancakları genellikle dikdörtgen şeklinde ve sivri uçluydu. Sağa doğru sivrilmiş ve çatal şeklinde bitenlere "gidon"; üçgen ve daha küçük boyutta

olanlara "flama"; geminin ana direğine doğru çekilen küçük ve uzun olanlara "fladra" denir (Deny, 1988, s. 3).

Sonuç olarak geçmişten günümüze kullanılan bayraklar ve sancaklar çeşitli form ve şekillerde , üzerinde duruma ve temsil ettiği kişi,devlet ve makama göre değişiklik gösteren hakimiyet alametlerdir.

2.5.1. Bayrakların ve Sancakların Önemi

Vatan ve bayrak sevgisi, insanlık tarihinin en eski ve en faziletli duygularından biridir. Türk milletinin tarihinde şüphesiz bayraklar çok özel bir anlam ve içerik taşımaktadır. Üzerine çok sayıda şiir ve nesir türünde eserler yazılan bayrak ve sancaklarla ilgili olarak, yakın Türk tarihinin önemli şairi Mehmet Akif Ersoy, “vatan türkümüz” olan ve kahraman Türk ordusuna hitaben kaleme aldığı milli marşımız İstiklâl Marşı’nda, Hakk’a, bayrağa, bağımsızlığa, birlik ve beraberliğe duyduğu inancı, güveni aşağıdaki dizelerde dile getiriyordu:

“Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır; Hakk’a tapan, milletimin istiklâl!”

Türk geleneğinde vatan, millet ve bayrak sevgisi anne baba sevgisinden önce gelir. Vatan ve bayrak olmayınca aile evi tehlikeye düşer. Türkiye'nin her karış toprağı şehitlerimizin bu sevgisi sayesinde vatan oldu. Türkler, dünya tarihinin etnik ve kültürel açıdan en zengin milletlerinden biridir. Mete Han'dan Bilge Kağan'a, Alparslan'dan Kanuni Sultan Süleyman'a, Ulubatlı Hasan'dan Çanakkale şehidi Yarbay Hüseyin Avni'ye, Turgut Reis'ten Barbaros Hayrettin'e; Malazgirt'ten Mohaç'a, oradan da Dumlupınar'a savaş meydanlarında şehit ve gazilerle; Hoca Ahmet Yesevi'den Mevlana'ya, Hacı Bektaş-ı Veli'den Yunus Emre'ye, Şeyh Edebali'den Akşemseddin'e, Fuzuli'den Baki'ye, Namık Kemal'den Mehmet Akif'e şair ve düşünürlerimizle; Manas'tan Dede Korkut'a, vatan sevgisine destanlarımızla tanıklık eder (Soysal, 2010, s. 209-210).

Bayrak, bir ülkenin varlığını, bağımsızlığını, egemenliğini ve onurunu temsil eden bir semboldür. Her ülke, bayrağının bu belirgin özelliğinin az çok

farkındadır. Türkiye'de ise bu farkındalık birçok toplumdakinden kat kat fazladır (Yel, 2018, s. 3). Kökleri çok eskilere dayanan güçlü bir devlet geleneğine sahip olan Türk milleti, hiçbir dönemde devletsiz ve vatansız olmadığını; Türk tarihinin çeşitli dönemlerinde kullanılan bayrak ve sancaklarda açıkça görülmektedir. Çok zengin bir kültür dünyasına sahip olan Türkler için bu olgu son derece zengin ve etkileyicidir. Zaman içinde bayrak ve sancak alanında oluşturulan bilgi, Türk devletlerinde ve topluluklarında nesilden nesile aktarılmıştır (Soysal, 2010, s. 41).

2.5.2. Türk Tarihinde Bayraklar ve Sancaklar

Bayrak bilindiği gibi hem yurt içinde hem de uluslararası anlamda bağımsızlığın en önemli sembolüdür. Bayrak, bir milletin dilini ve kalbini esirgemediği vatan türküsüdür. Tarih boyunca çeşitli bayrak ve sancaklar kullanmış olan Türk milleti bu konuda oldukça büyük bir zenginliğe sahiptir. Türk tarihinin farklı aşamalarında kullanılan bayrak ve sancaklar bu süreçte kullanılan renk ve üzerlerindeki işaret-sembooller bakımından farklılık göstermektedir. Bayrak ve sancakların tarih boyunca Türk devlet ve topluluklarında çeşitli şekillerde kullanıldığı tartışılmaz bir gerçektir. Öyle ki Türk boylarını, beylerini, komutanlarını, paşaları ve ait oldukları ülkeleri temsil eden çeşitli renk ve şekillerdeki bayrakların ayrı bir önemi ve anlamı vardır (Soysal, 2010, s. 209-239).

Bayraklar ve sancaklar ülkeleri, eyaletleri, orduları ve daha fazlasını temsil eder. Bu bakımdan ülkeleri “bayrak”, orduları “sancak”, devletin önemli makamlarında bulunan kişilere mahsus sembolleri ise “fors” temsil etmektedir. Türk siyasi tarihinin en büyük devlet ve sosyal teşkilatı olan Osmanlı Devleti'nde sancak kelimesi sıklıkla bayrak anlamında kullanılmıştır (Aydın, 2004, s. 82).

2.5.2.1. İslamiyet Öncesi Türk Devletlerinde Bayraklar ve Sancaklar

Tarihi kaynaklar incelendiğinde, ilk dönemlerde Türklerin kullandığı bayrağın rengi ve şekli hakkında kesin bir bilgi bulunmadığı görülecektir. Ayrıca İslam öncesi Türk tarihinde Orta Asya'da yaşayan çeşitli Türk boylarının at kılından yaptıkları “tuğ” denilen bir sembolü kullandıkları bilinmektedir. Türkler daha sonraki dönemlerde mızrağın ucuna bağladıkları, çoğu ipekten yapılan bu

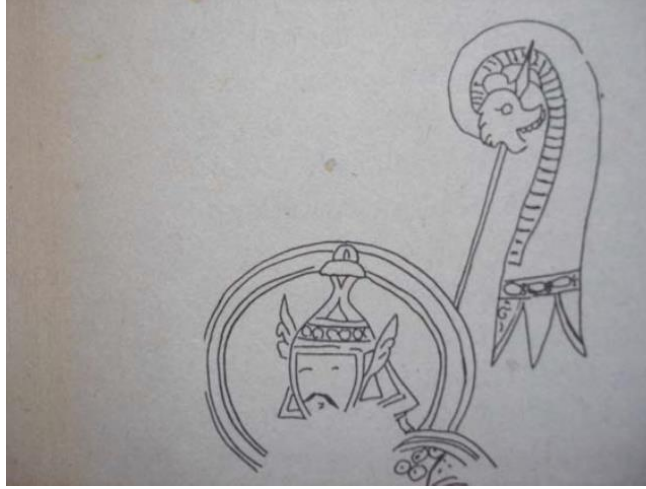
işaretleri bayrak olarak adlandırmaya başlamışlardır. Önceleri bayraklar yerine metal veya sert malzemeden yapılmış alemler kullanılıyordu. Türklerin bez bayrak kullanmaları Orta Çağ'a kadar uzanmaktadır (Soysal, 2010, s. 42).

Türklerin göçebe hayatlarında oluşturdukları siyasi topluluklar da dahil olmak üzere çeşitli aşiret ve aşiret liderlerinin kendine özgü işaret, damga ve bu kabilelerin başında bulunan hükümdarın bu hâkimiyeti temsil eden çeşitli hukuki semboller arasında tuğlara sahip oldukları da bilinmektedir (Köprülü, 1992, s. 247-254). Sancak, eski Türklerin bayrağı, mızrağı, süngüsü gibi saplayıcı ve delici bir silahtır ve savaşlarda onu kullanan kahramanın ya da onun mensubu olduğu aşiretin izleri vardır.

Antik ülkelerde krallıklar genellikle madenden yapılmış alemler kullanılmıştır. Kumaş bayrakların kullanımı Orta Çağ'a kadar uzanır. Ortaçağ kaynaklarında bayrak ve tuğ farklı sembollerle temsil edilmiştir. (Ahmedov, 2015, s. 43).

İslamiyet öncesinde Türk devletlerinden Batı Hun hükümdarı Atilla'nın üzerinde efsanevi kuş bulunan bir bayrağın bulunduğu eski bir Hristiyan kaynağında belirtilmektedir (Köprülü, 1992, s. 48). Antik çağda muhtemelen bir Türk totemi olan kurt, Köktürklerde bir totemden çok kutsal bir sembol haline gelmiştir. Köktürk devletinin yıkılmasından sonra da kurt başlı sancaklar unutulmamış, Çin imparatorları Türk boylarına Kağanlık unvanını vermek için gittiklerinde kurt başlı bir bayrak ve davul hediye etmişlerdir (Ögel, 1971, s. 40). Uygur duvar resimleri arasında Doğu Türkistan'ın Kuça şehrinde kurt başlı bayrak tutan bir adam ve elinde kurt başlı bayrak tutan Türk kağanı resimleri bulunmaktadır (Çoruhlu, 1993, s. 48-49).

Şekil 2.1: Göktürklerin kuzey sınırlarında Okladnikov tarafından bulunan, kaya yazılarından çıkarılmıştır.

Kaynak: Çoruhlu Y., (1993). *Türk Sanatının ABC'si*, Simavi Yayınları, İstanbul, s.48.

Şekilde görüldüğü gibi betimlemede, “kurt” simgesi karşımıza çıkmaktadır. İslam öncesi Türk tarihinde “kurt” çok önemli bir sembol olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.5.2.2. Türk İslam Devletlerinde Bayraklar ve Sancaklar

Türkler, İslamiyet'i kabul ettikten sonra geleneklerinin bir kısmını muhafaza etseler de düzenli orduları ve İslam kültürü ile Müslüman ülkelerden etkilenmişlerdir. Bu etkileşim sonucunda çeşitli bayrak ve sancaklar kullanmışlardır. Hz. Muhammed'in zamanında kullanılan sancaklara liva ve rayet deniliyordu. Liva beyaz ve küçük, rayet ise siyah ve iridir (Köprülü, 1992, s. 248).

Osmanlı İmparatorluğu'nda ise sancak kelimesi genellikle bayrak anlamında kullanılırdı. Bunların başında Sancak-ı Şerif gelmektedir. Sancak-ı Şerif, Hz. Muhammed'in ve İslam'ın alametlerinden olan "Ukab" isimli siyah renkli kare bir bayraktır (Aydın, 2004, s. 82). Bayrak, Kureyş'in büyük bayrağından esinlenerek modellenmiştir ve adını Kureyş'in “hızlı uçan tavşan” anlamına gelen Ukab kelimesinden almaktadır (Gökbilgin, 1966, s. 189).

İslam tarihinde ilk bayrak, hicretin ilk yılında kullanılmaya başlanmıştır. Peygamber, uzun bir mızrağa düz beyaz bir bez bağladı ve onu sahabeden Ebu Mersed'e verdi ve onu cihatçı bir asker yaptı. Bu bayrak, Hayber savaşına kadar

askeri müfrezelere (askeri müfrezeler ve savaş, düşmanla savaş) gönderildi. Hayber Gazası'nda de siyah bir bayrak yapıldı ve buna “Rayet” (sancak) adı verildi. (Pakalın, 1993, s. 113).

Sancak-ı Şerif birçok savaşta kullanıldığı için parça parça olmuştur. Bu nedenle son seferlerde daha fazla parçalanmaması için açılmamıştır. Bu sancak, padişahın veya başkomutanın huzuruna getirilir, bir mızrakla sarılır ve ordu hareket edene kadar bir yerde tutulur ve ordu ilk kışlaya vardığında Sancak-ı Şerif bir arabaya konur. Sancak-ı Şerif'e çok saygı duyulur. Bütün önemli seferlerde ve olağandışı durumlarda, İstanbul'da veya orduda bir ayaklanma veya ihtilal olduğunda Sancak-ı Şerif'in bastırılması gerektiği söylendi. Sancak-ı Şerifin gelişi, 40.000 kişinin ölmemesi halinde Sancak-ı Şerif'in koruması altında olmayacağı anlamına geliyordu (Pakalın, 1993, s. 114). Sancak-ı Şerif, ilk olarak Osmanlı Padişahı III.Mehmed'in 1596'daki Eğri Seferi'nde son olarak da 24 Kasım 1914 tarihinde Birinci Dünya Savaşı sırasında Cihad-ı Ekber'e için çıkartılmıştır (Aydın, 2004, s. 83).

Seferler sırasında Sancak-ı Şerif'in Sadrazam ve Serdar-ı Ekrem'e teslim edilmesi ve bayrağın orduya takdim edilmesi için tören düzenlenirdi. Padişah, kendisinden önce aldığı Sancak-ı Şerif'i Serdar-ı Ekrem'e kendisi teslim eder ve sonra yine kendisi alır. “Sancak-ı Şerif'in çıkarılacağı gün Padişah Hırka-i Saadet'te iken Yasin Suresi okunur ve sancak-ı şerifi yerinden kaldırıp omuzlarında taşıyacak, Hırka-i Saadet'ten Arz Odası'nın kütüphane kapısına kadar sıraya giren enderun görevlilerinin arasından geçerek müezzin ve hafızların tekbirleri arasında arz odasında Taht-ı Hümayunun sütununa yerleştirilirdi. O sırada müezzin ve hafızlar Sure-i Fetih ya da Yasin surelerini okurlardı. Daha sonra Bab-üs-Saade'de kapı ağası dairesinde bekleyen Sadrazam içeri davet edilirdi.” (Pakalın, 1993, s. 114).

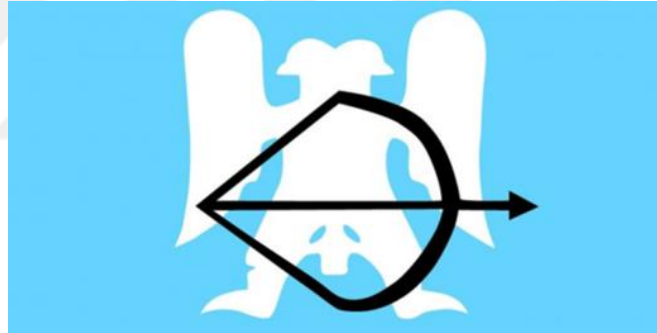
Mısır valisi Hayır Bey, bugün Topkapı Sarayı Mukaddes Eserler Nezareti'nde bulunan Sancak-ı Şerifi Yavuz Sultan Selim'e göndermiştir. Kumaşın aşınması ve yıpranması nedeniyle Sancak-ı Şerif aslına uygun şekilde siyah, beyaz ve yeşil olmak üzere ipek, saten ve kumaş malzemeden dikilmiştir. 1908 Devrimi'ne kadar, Topkapı Sarayı'nın Arz odasının kapısında süngülerle

donanmış iki asker, kimsenin ayak basıp saygısızlık etmesin diye nöbet tutardı (Pakalın, 1993, s. 118).

Eski Türk devletlerinde olduğu gibi İslamiyetten sonra kurulan Türk devletlerinde de çeşitli renklerde bayrakların kullanıldığı, bunların üzerlerine devlet, boy alametleri olarak bazı semboller konulduğu bilinmektedir (Köprülü, 1974, s. 401-420).

Tolunoğulları, Gazneliler, Karahanlılar, Memlükler ve Selçukluların farklı renk ve şekillerde bayrak ve tuğ kullandıkları tarihi kaynaklarda bulunsa da ülkenin belli başlı bölgelerinde bayrakların Anadolu'da kullanılıp kullanılmadığını bilmiyoruz. Tarihi kaynaklara bakıldığında Gazneliler önce beyaz hilalli ve hümalı yeşil bayraklar kullanmışlar, daha sonra Abbasi Halifeliğinin temsilcisi olduklarını belirten siyah bayraklar kullanmışlardır (Köprülü, 1974, s. 140).

Şekil 2.2: Büyük Selçuklu Devleti Bayrağı

Kaynak: <https://www.haberturk.com/buyuk-selcuklu-imparatorlugu-kisaca-hakkinda-bayragi-sultanlari-ve-yikilisi-hbrt-2873295>

Büyük Selçuklular, çift beyaz kartal amblemlili mavi bir bayrak ve siyah çizgili uzanmış bir yay görüntüsü kullansalar da, daha sonra Abbasilerden etkilenecek siyah bir bayrak kullandılar. Malazgirt Sultanı Alparslan'ın muharebesi sırasında üzerinde “Kelime-i Şehadet” yazılı büyük bir sancak bulunduğu bilinmektedir. Anadolu Selçukluları da siyah bayrak ile kırmızı bayrak kullanmışlardır. Kudüs'ü Haçlılardan geri alan Selahaddin Eyyubi'nin bayrağı, sarıydı ve üzerine Avrupalılar tarafından İslâm'ın sembolü olarak kabul edilen hilâl bulunmaktaydı (Soysal, 2010, s. 218).

2.5.2.3. Osmanlı Devleti Bayraklar ve Sancaklar

Osmanlı İmparatorluğu'nda farklı renk ve şekillerde bayraklar kullanılmıştır. Hükümdarı temsil eden sancak yanında her ocağın, her birlik ve ordunun (taburun) ayrı sancakları vardır. Yeşil ve kırmızı baskın olmasına rağmen, hanedan genellikle kırmızı bayraklar kullanmıştır. Osman Gazi'nin ilk sancağı olan Ak Alem olarak bilinen beyaz bayrak, başlıca hükümdar sancağıydı ve rivayete göre Konya Selçuklu hükümdarı tarafından Osman Gazi'ye egemenlik işareti olarak gönderildiği rivayet edilir (Köprülü, 1974, s. 401-420).

14. yüzyıldan beri Müslüman ülkeler, bayraklarında ağırlıklı olarak hilali İslam'ın sembolü olarak kullanmışlardır. Orhan Gazi'den III. Selim'e kadar sancak sayısı ve çeşidi artırılmıştır. Osmanlı Padişahı Orhan Gazi'nin kızıl sancağının içinde yeşil bir oval içinde üç hilal bulunmakta olup, sancağın şekli yırtmaçlıdır. Fatih Sultan Mehmed (1451-1481) ve Kanuni Sultan Süleyman'ın (1520-1566) sancakları beyazdır. Yavuz Sultan Selim'in (1512-1520), Mısır seferi sırasında Otağ-ı Hümayun'dan önce biri kırmızı biri beyaz olmak üzere iki renkli sancağı vardı. Her padişah tahta çıkışından sonra üzerinde adı yazılı yedi bayrak yapılırdı. Ak bayrağını Mir-i Alem taşıırken, diğer altısını ise Alemdar taşırdı. Savaş sırasında padişahın arkasına saltanat sancakları konulmuştur. 17. yüzyıldan beri padişahlar sefere çıkmazken, bu sancaklar Serdar-ı Ekrem ile seferlere gönderilmiştir (Tezcan, 1991, s. 5).

Şekil 2.3: Osmanlı Devletine ait sancak görseli

Envanter No: TSM 1/824

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir.

Şekil 2.4: Osmanlı Devletine ait sancak görseli.

Envanter No: TSM 1/02

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir.

Çeşitli kaynakların ifadelerine göre, Osmanlı İmparatorluğu, tüm İslam ve Türk devletleri gibi, 14. yüzyıldan başlayarak çeşitli bayraklar kullanmıştır. 15. yüzyılda hükümdara özgü bayrağın yanı sıra, çeşitli kapıkulu ocaklarına, büyük devlet erkanına, beylerbeyi ve sancak beylerine, donanma kumandanına ve reislerine, ticaret gemilerine mahsus çeşitli renklerde bayrakların üzerinde çeşitli şekiller ve yazılar bulunurdu (Köprülü, 1974, s. 177).

Osmanlı devletinde padişahlar kendilerine ait, adına “Saltanat Sancakları” denilen sancaklara sahipti. Bunlar; “Ak Sancak, Evliye-i Sultani, Alemha-yı Osmani, Alem-i Padişah, Liva-yı Saadet” isimleri ile anılan üzerine ait olduğu padişahın ismi yazılan, beyaz renkte, etrafı sırmalı, gönder başları ay yıldızlı, altın alemlî, üst kısmına Mushaf-ı Şerif takılı, üzerinde “İnna Fetehnâ Leke Fethan Mübina” ifadesi yazılı sancaklardır (Paşa, 1986, s. 38-39).

II. Mahmud devrinde (1808-1839) III. Selim döneminde (1789-1808) kullanılan bayrağın şeklini takip etmiştir. Bu dönemde kalelerde ve hükümet binalarında resmî sancak ay yıldızlı al sancaktır ((Köprülü, 1992, s. 253).

15. ve 16. yüzyıllarda Osmanlı İmparatorluğu; Yeniçeri bayrağının renginden dolayı beyaz bayrak, Sipah tümenine kırmızı bayrak, orta ve alt tümenlere alaca bayrak denmiştir. Yeniçeri Ocağı'nda her bölüğün kendine ait nişanları (çapa, anahtar, balık vb.) bulunur ve bu semboller kışla kapılarına ve ortaların bayraklarına aktarılırdı. Bu ortalara mensup olanlar bu işareti kollarına

ve baldırlarına mürekkep veya barutla dövme yaptırmışlardır (Pakalın, 1993, s. 177).

Ancak Yeniçerilerin kaldırılmasıyla birlikte Yeniçeri'ye özgü "bayrak" kelimesi de yasaklandı. Bayrak yerine sancak kelimesinin kullanılmasına özen gösterilmiştir (Köprülü, 1992, s. 253). Bugün, yeniçerilerin son zamanlarda kullandığı, kırmızı bayraklardan, üzerinde beyaz pençe, zülfikar ve daire şekli bulunan çatal uçlu bir bayrak Askeri Müze'de bulunmaktadır.

III. Selim (1789-1807) Nizam-ı Cedid Ordusu'nu kurduğunda bayrakta hilalin yanına çoban yıldızını temsil eden bir yıldız yerleştirmiştir. Bu uygulama ölümüne kadar devam etti. II. Mahmud (1808-1839) döneminde önce bir hilal sonra hilalin önüne sekiz sivri uçlu yıldız eklenmiştir. Sultan Abdülmecid döneminde, 1842'de bayrağın ucuna bakan hilal şeklindeki altı köşeli yıldızın yerini beş köşeli bir yıldız aldı. Meşrutiyet döneminde bayrak dikdörtgen şeklinde ve kırmızı zemin üzerine beş köşeli yıldız kullanılmıştır (Ögel, 1984, s. 105).

Şekil 2.5: Osmanlı Devletine ait sancak görseli

Envanter No: TSM 1/09a

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir

Şekil 2.6: Osmanlı Devletine ait sancak görseli

Envanter No: TSM 1/09b

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir.

Şekil 2.7: Osmanlı Devletine ait sancak görseli

Envanter No: TSM 1/10161

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir.

19. yüzyılın ilk yarısında hilal ve yıldız işaretli kırmızı bayrak, Osmanlı İmparatorluğu'nun bayrağıydı. Sultan Abdülaziz (1861-1876) döneminden itibaren, Sultan'ın bayrağının ortasındaki Tuğra'yı beyaz ve sekiz şualı beyzi bir güneş içine alınması gelenek haline gelmiştir. Daha sonra bu bayrağın kırmızı rengi vişne çürüğüne çevrilmiş ve bu padişahın sancağı, saltanat kaldırılincaya kadar devam etmiştir (Köprülü, 1992, s. 253).

Şekil 2.8: Osmanlı Devletine ait sancak görseli

Envanter No: TSM 1/10677

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir.

2.5.2.4. Türkiye Cumhuriyeti Devleti Bayrak ve Sancak

1 Kasım 1922'de saltanatın lağvedilmesi ve Halifeliğin devamı ile birlikte halifeye özel bir sancak kabul edilmiş ve saltanata ait olan bayrak kaldırılmıştır. 25 Ekim 1925 tarihli “Türk Bayrağı Kanunu” ve ilgili mevzuat ile ulusal varlığın ve egemenliğin bir göstergesi olan ay yıldızlı al bayrak “Türk Bayrağı” olarak bugünkü şeklini almıştır (Yazıcı, 2011, s. 91-92).

Sancak, Cumhurbaşkanı tarafından Türkiye’yi ve Cumhuriyeti iç ve dış tehditlerden korumakla görevli tugay ve alay düzeyindeki birliklere emanet edilmiştir ve birliğin onurunun bir simgesidir. Cumhuriyet döneminde alay sancakları çok önemliydi İki katlı kırmızı ipek kumaş üzerine hilal ve yıldız sarı iplikle işlenmiştir. Çift katlı kırmızı ipek kumaş üzerine hilal ve yıldız, hilalin sağında cumhuriyet için “TC” ve “C” içindeki sancak numarasını taşıyan çift katlı kırmızı ipek kumaşla işlenmiştir. Cumhuriyetin güneş ışınları hilal yönünde uzanıyordu ve altta ait olduğu alay altın iplikle işliyordu. Dış bandın sancak kenarı, sancak güzelliğini daha da artıran sarı bir brokar şeritle çevrelenmiştir. Millî işaretleri taşıyan, iki katlı kırmızı ipek kumaş üzerine sarı sırma ile hilal ve yıldız işlenmiş, hilalin sağında cumhuriyeti işaret eden “T.C” harfleri ve “C” harfi içine de sancak numarası işlenmiştir. Cumhuriyet güneşinin huzmeleri hilale doğru uzanmış ve alt yakasında hangi alaya ait olduğu sarı sırma ile işlenmiştir.

Sancak etrafı sarı sırma şeritle çerçevelenmiş dış şeridin sırma saçakları sancağa daha fazla güzellik vermiştir (TSK)

SANCAK;

Rengi ile mübarek ecdad kanını,

Kumaşı ile şehit tenini,

Parıltısı ile zaferlerin ışığını,

Ayyıldız ile hürriyet ve istiklali,

Yazısı ile kahramanlık ve fazileti,

Gönderi ile millî iradeyi,

Sırması ile şeref ve mesuliyeti temsil etmektedir (kho.edu.tr).

Türk bayrağının kökeni hakkında çeşitli efsaneler vardır. Bunlar; Osmanlı İmparatorluğu'nda kullanılan bayrak kırmızı zemin üzerine hilal ve sekiz köşeli yıldızdan oluşmaktadır. Türk bayrağının savaşta şehit düşen askerlerin kanlarının bir çukurda toplanması ve ay ile yıldızların bir araya gelmesiyle oluştuğu söyleniyor. Söz konusu savaş muhtemelen 1. Kosova Savaşı'dır. Çünkü 28 Temmuz 1389 akşamı Jüpiter ve Ay gökyüzünde toplanmıştır (Karatepe, 2008, s. 35).

Bir diğer efsane ise Osmanlı İmparatorluğu'nun kurucusu Osman Gazi'nin rüyasıdır. Osman Gazi rüyasında göğsünde bir hilal ve bir yıldızın belirmediğini görür ve göğsü büyümeye başlar. Bu rüyayı devletin büyüyüp dünyaya hakim olacağı şeklinde yorumlamış ve bayrağı için kullanmaya başlamıştır (Karatepe, 2008, s. 35).

Türk bayrağı, bayrak kanununda belirtilen şekil ve orantılara sahip olmak kaydıyla beyaz ay-yıldızlı bayraktır. Ulusal bayrağın standartları ve özel bayrak türlerinin (sembolik bayraklar, özel işaretler, sancaklar, sancaklar ve kaleler) hangi kumaş ve malzemelerden yapılacağı yönetmelikte belirtilir. Bayrağın çekilmesi, indirilmesi veya tören geçişlerinde bayrağa bakacak şekilde selamlanır. Cumhurbaşkanları, şehitler, tüzükte belirtilen askeri personel ve sivillerin tabutlarına, açılış töreninde Atatürk heykellerine, yemin töreni sırasında masalara Türk bayrağı serilebilir. Türk bayrağı, yırtık, sökük, yamalı, delik, kirli, solmuş,

buruşmuş veya layık olduğu manevi değeri zedeleyecek bir şekilde kullanılamaz. Resmi yemin törenleri dışında hiçbir niyetle masalara kürsülere, örtülemez, oturulan ve basılan yerlere konulamaz. Bu tarz yerlere ve benzer eşyalara bayrağın şekli yapılamaz. Elbise veya uniforma olarak giyilemez. Yönetmelikte belirtilenler dışında herhangi bir siyasi parti, kuruluş, dernek, vakıf veya kurum ve kuruluşların sembol, flama, amblem ve benzerlerinin ön veya arka yüzüne dayanak veya arka plan oluşturamaz. Türk bayrağına sözlü, yazılı ve hiçbir şekilde hakaret ve saygısızlık yapılamaz. Bayraklar yırtılmamalı, yakılmamalı, atılmamalı ve dikkatsizce kullanılmamalıdır. Bu kanuna ve bu yönetmeliğe aykırı hareketler yetkililer tarafından derhal durdurulur ve gerekli soruşturmalar yapılır. Bu kanuna ve çıkarılan yönetmeliklere aykırı bayrakların üretimi, satışı ve kullanımı kesinlikle yasaktır. Bu yasağa aykırı bayraklar bu mahallin yetkili amirleri tarafından toplanır. Bu yasanın hükümlerini ihlal eden kişiler, davranışlarının suç teşkil etmemesi kaydıyla, Suç Yasasının 32. maddesi uyarınca yerel yönetim tarafından idari yaptırıma tabi tutulacaktır (TBK, 1983, s. 559).

Şekil 2.9: Türk sancağının kat'i şekli

Kaynak: F., Kurtoğlu, (1992). *Türk Bayrağı ve Ay Yıldız*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

2.5.2.5. Bayraklar ve Sancaklar Üzerindeki Semboller ve Renkler

Bayrak ve sancaklarda İslamiyet öncesi Türk kültürüne ait güneş, hilal, yıldız gibi semavi semboller ile sonradan görülen Mühr-i Süleyman, Zülfikar, Şîr-ü Hurşid, Pençe-i Âl-i Aba gibi dini semboller yer almaktadır. Ayrıca Kuran'dan savaş ve başarı anlamına gelen dini ifadeler de vardır.

Şîr-ü Hurşid; Farsça'da 'aslan' anlamındaki 'şîr' ve 'güneş' manasındaki 'hûrşid' kelimelerinden meydana gelen 'Şîr ü Hûrşid', bir gök cismi olan güneşin yanı sıra 'aslan burcu' anlamıyla 'şîri sipihr' ve 'şîri gerdûn', 'aslan burcunda olması itibarıyla güneş' anlamıyla şîr suvâr' tabirleri ışığında da tam anlamıyla semavi bir birleşime işaret etmektedir (Turan, 2017, s. 445). Genel olarak; yatay aslan figürü ve ışınları ile tam veya yarım daire şeklinde güneş motifinden oluşan Şîr-ü Hurşid tasviri, incelenen örnek ışığında büyük miktarda astrolojik içerik ortaya koymaktadır. Güneş, Hz. Peygamber, aslan ise Hz. Ali ile özdeşleşir (Turan, 2017, s. 462).

Şekil 2.10: Şîr ü Hurşid Tasviri, Seramik Tabaka, 16.yy, İznik, Osmanlı

Kaynak: Turan, H. (2017). Şîr Ü Hûrşid Tasvirinin Kökeni Ve İçeriğine Dair Düşünceler, 10(51), 445-475.

Zülfikar; sözlükte “sahip” anlamına gelen zû ve “omurga, boğum” anlamına gelen fekâr kelimelerinden oluşur. Ortasında bir yiv bulunan iki ucu keskin kılıcının adı. Kelime Türkçeye zülfikar olarak geçmiştir. (Öz, 2013, s. 553-554). İslam inanışlarına göre Zülfikar, Hz. Muhammed'e Bedir Savaşı'nda vahyedilen iki ucu keskin bir kılıçtır. Kalpler. Muhammed'in vasiyetine göre yüzüğü ve diğer silahları, ilk dört halifeden biri olan damadı Ali ibn Ebu Talib'e verildi. Zülfikar, Osmanlı İmparatorluğu'na özgü ve yüzyıllardır yaygın olarak kullanılan çeşitli

Osmanlı döneminde, Bektaşilikte ve çeşitli mezheplerde giyilen bazı tılsımlı gömleklerde Hz. Ali'nin hat ve levhalarında Zülfikar motifleri kullanılmıştır. Özellikle halk sanatında zülfikar motifi yaygın olarak kullanılmış ve son zamanlarda -şekli bozulmuş olsa da- işlenerek süs eşyası olarak kullanıldığı görülmektedir (Öz, 2013, s. 553-554).

The image displays five distinct types of spears or staffs, arranged horizontally. Each has a long, pointed shaft and a unique decorative headpiece. From left to right: 1. A staff with a cross-shaped headpiece featuring a central star-like motif. 2. A staff with a cross-shaped headpiece featuring a central star-like motif, topped with a square cap containing a circular emblem. 3. A spear with a cross-shaped headpiece featuring a central star-like motif, topped with a curved, flame-like finial. 4. A spear with a cross-shaped headpiece featuring a central star-like motif, topped with a curved, flame-like finial. 5. A spear with a cross-shaped headpiece featuring a central star-like motif, topped with a curved, flame-like finial.

Pençe-i Ali Abâ; el şeklindeki Pençe-i Âl-i Abâ, Hz. Peygamber, kızı Fatıma, damadı Hz. Ali ve torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin dahil beş kişiyi temsil eden bir terimdir. İslam inancına göre Hz. Muhammed bir gün kızını ziyarete gittiğinde kızı Fatıma ve damadı Ali ile torunları Hasan ve Hüseyin'i çok mutlu buldu. Buna sevinerek sırtındaki abayı çıkartıp hepsini birden sarmıştır.

Böylece beş kişi aynı abanın altında toplandı. Tasavvufta Âl-i Aba'ya abanın altındaki beş kişinin anlamını veren Al-i Aba'ya, aba altına giren beş kişi anlamını veren “Pençe Ten-i Al-i Aba” veya “Pençe-i Âl-i Aba” da denmektedir. “Beş”, “Beşli” manasındaki “pençe” el ve avuç anlamına da geldiğinden; bileğe kadar parmaklar açık ve avuç içi görünecek şekilde yapılan el resmi, Hz. Muhammed, Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin’den oluşan beş ismi temsil eder. Bir elde; baş parmak “Hz. Muhammed”, şahadet parmağı “Ali”, ortanca parmak “Fatıma”, diğer iki parmak ise “Hasan ve Hüseyin”, avuca da “Allah” adının yazıldığı görülür. Bu yüzden İslam'da beş sayısı kutsal kabul edilir. Öyle ki Müslüman hekimler önemli eserlerini 5 cilt halinde kaleme almışlardır (Aldoğan, 1988, s. 84).

Şekil 2.12: Pençe-i Âl-i Abâ, parmakların içinde Hz. Muhammed, Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin yazılıdır.

Kaynak: Falname, TSM H. 1703. And, M., (1998). *Minyatürlerde Osmanlı-İslam Mitalogyası*, Akbank, İstanbul, s.40.

Mühr-i Süleyman; Müslümanlar tarafından "Hatemi-i Süleyman", Yahudiler ve Hristiyanlar tarafından "Davud'un Yıldızı" olarak adlandırılan biri diğerinin altına yerleştirilmiş iki eşkenar üçgenden oluşan bir semboldür (Pala, 2006, s. 254). Osmanlı İmparatorluğu'nun sanatı da altı köşeli yıldız motiflerine sahiptir ve İlk Müslüman Türk devletleri, Büyük Selçuklu Devleti, Anadolu Selçuklu Devleti ve Beylikler dönemlerine ait birçok örneği bulunan altı kollu yıldız motifine rastlanmaktadır. Müslüman inancında, Süleyman'ın Kıyamet Günü'nden önce kafirlerin yüzlerini mühürleyeceği inancından dolayı dahil edilmiştir. Hz. Süleyman'ın ateşe, suya, rüzgara, kuşlara ve hayvanlara hükmetmesini sağlayan tılsımlı halka şeklinde bir mührü olduğu söylenir. İnsanüstü bir güce ve bilgiye

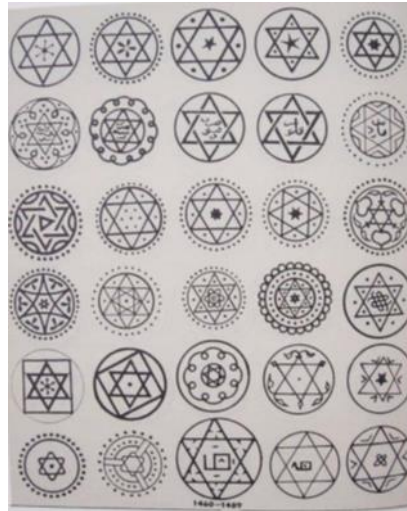
sahip olan Süleyman peygamber aynı zamanda hükümdar olduğu için Süleyman'ın mührü güç, kuvvet ve krallığın sembolü olmuştur. Süleyman'a ait bu sembol, doğaüstü gücü ve yönetici gücü temsil etmesi nedeniyle kolaylıkla kabul görmüş ve bu gücü Kuran'dan almıştır. Yapıların kemerlerinin çökmemesi için; cesedin mezarda çürümesini önlemek ve onu hayvanlardan ve böceklerden korumak; Allah'ın gazabından yine Allah'a sığınmak; evde nazarlık ve saadet için, ruhlardan korunmak için Mühr-ü Süleyman kullanılmıştır (Bayram, 1993, s. 66).

Şekil 2.13: Göğüs kısmında mühr-i Süleymanlar bulunan Şehzade Selim'in XVI. yüzyılın ikinci yarısına ait tılsımlı gömleği

Kaynak: TSM, nr. 13/1133

Şekil 2.14: 1460'tan 1489'a Osmanlı paralarında mühr-i Süleyman ve yıldız motifleri

Kaynak: Alparslan ve diğ., Başlangıcından Bugüne On Bin Türk Motifi Ansiklopedisi, Gözen Kitabevi, İstanbul, s.172

Tuğra; Oğuz hanlarından Osmanlı padişahlarına kadar Türklerin hükümdarlarını temsil etmek için kullanılan yazılı işaretlere tuğra denir ve hükümdarın adının geçtiği tuğra; Büyük Selçuklularda, Anadolu Selçuklularında, Anadolu'nun belli başlı şehirlerinde, Memlüklerde ve Osmanlılarda görülür. İlk Osmanlı Tuğrası, Osmanlı İmparatorluğu'nun ikinci Padişahı Orhan Gazi ile başladı (1324). Tuğra; Zamanla Osmanlı hanedanının arması olmuş, emir ve fermanların yanı sıra madeni paralar, banknotlar, sancaklar, resmi binalar, savaş gemileri; Daha sonra, kimlik kartları, pasaportlar, posta pulları, damgalı resmi mektuplar ve kontrol pulları şeklinde mücevher parçalarında da yer aldı (Deny, 1988, s. 5). Tuğranın Osmanlılar tarafından kağıt ve madeni paralar üzerinde çokça kullanılmasının yanı sıra, 18.yüzyıldan beri taş üzerinde de kitâbelerle birlikte uygulanması gelenek halini almıştır (Derman, 2012, s. 336-339).

Şekil 2.15: Sultan II.Abdülhamid Han'ın Tuğrası(1876)

Kaynak: <https://www.sakipsabancimuzesi.org/sergiler-ve-etkinlikler/sergi/60/351>

Ay ve Yıldız; Ay hilal şeklindedir ve bu şekil gece ortaya çıkar ve Zühre Yıldızı olarak bilinen yıldızla bir arada olması uğur ve mutluluk işareti olarak tanımlanır. Nitekim tarihi metinlerde Ay ve Yıldız'ın çeşitli uygarlıklarda (Sümer, Elam, Hitit, Mısır, Sasani) ve insanlık tarihi gibi çok eski zamanlarda yaygın olarak kullanılan formlar olduğunu göreceğiz (Soysal, 2010, s. 223-223). Hilal sembolü, 11. yüzyıldan beri Hristiyanlığın sembolü olan haç ile karşılaştırıldığında İslam'ın bir sembolüdür; Osmanlı İmparatorluğu'nun sınırlarının genişlemesiyle birlikte tüm dünyaya yayıldı (Deny, 1988, s. 12). Hilal, Orhan Gazi döneminde Osmanlıların sancaklarına konulmuştur. Fatih'in

sikkesinde ilk kez üç ay yer alıyor. Bayrağa ay ve yıldızın III. Selim döneminde takılmış olması mümkündür (Pakalın, 1993, s. 48).

Osmanlı döneminde Türk bayrağı zülfikarlı veya üç hilal şeklindeydi, ancak 16. yüzyılda nadiren kullanılmasına rağmen hilal ve çok şualı yıldız Batı'da Osmanlı İmparatorluğu'nun bir işareti olarak biliniyordu. Bildiğimiz kadarıyla devletin simgesi olarak ay ve yıldızın resmi olarak kabulü III. Mustafa (1757-1774) devrinde başlamış, I. Abdülhamid (1774-1789) ve özellikle III. Selim (1789-1807) dönemlerinde iyice yerleşmiştir (Eyice, 1991, s. 297-298).

Şekil 2.16: Bir Ak Hun parası üstündeki beş uçlu yıldız ve hilal işareti.

Kaynak: Semerkand Müzesi

Güneş; Ön Türklerdeki güneş, ay ve yıldız kültlerinin, Gök-tanrı kültüyle ilgisi çok eskilere dayanmaktadır. Eski Türklerle ait tanrı kelimesinin kökeni tan(g)'dır ve tan, eski Türk kitabelerinde ve bir çok modern Türk lehçesinde güneşin doğduğu yer manasındadır. Bu nedenle tangri kelimesi güneş ile ilişkilendirilir veya güneşi çağıran, doğmasına neden olan anlamına gelir (Çoruhlu, 1993, s. 22). Güneş doğarken, diz çökerek güneşe selam vermek veya güneşten yardım istemek gibi istek ve saygı hareketleri, Türk tarihinde yaygındır (Ögel, Türk Kültür Tarihine Giriş, 1971, s. 166). Osmanlı'da, sultan Osmanlı mülkünü aydınlatan bir güneşe benzetilir. Çok şualı yıldız ya da güneş denilebilecek motifler sancaklarda geç dönemlerde padişah tuğralarının kenarlarında ve Osmanlı armasında kullanılmıştır (Kılıçkaya, 2007, s. 45-46).

Geçmişten günümüze Türklerin değişik renkte bayraklar kullandığı görülmektedir. Kullanılan bu renklere çeşitli manalar yüklemişlerdir. Bu renkleri aynı zamanda yaşadıkları coğrafya ve günlük yaşamları ile de ilişkilendirmişlerdir. Renklerin yön gösteren sembolik anlamına dikkatimizi ilk

eken Ziya Gökalp olmuştur. Beyaz, siyah, gök ve kırmızı dediğimiz dört renk (beyaz, siyah, mavi ve kırmızı) Türk kültürüne yön veren kavramlardır (Yardımcı, 2002, s. 2).

Türklerde “renk” kavramı ilk defa mekân ve “yn” ile birlikte ortaya çıkmıştır. Araştırmacılara göre eski Türklerde evren dikey bağlamda iki bölüm halinde düşünülmektedir (Gökalp, 1974, s. 69-71).

Al (Kırmızı, Kızıl); Halk arasında al ve kızıl olarak da bilinen kırmızı, genel kültürümüzde heyecanın, gücün ve akınların simgesidir. Tarihimizin başlangıcından beri manevi ve milli rengimiz olarak görülmüştür. Rengini kandan alan kırmızı yontma ve cilalı taş devrinde yaşamın yenilenmesi olarak düşünüldüğünden mezarlarda bulunan kemikler kırmızıya boyanmıştır. Anadolu'nun ana tanrıçası Kibele gibi, İbrahim Peygamber ve Meryem'in sembolleri de kırmızıdır (Yardımcı, 2002, s. 5).

Kaşgarlı Mahmud'un (Genç, 1997, s. 1086).

“Ağdı kızıl bayrak

Toğdı kara toprak” dizeleri Türklerde kızıl bayrağın savaş bayrağı olarak kullanılışını ifade etmektedir.

Osmanlıların kırmızı bayrağı tercih etmesi de Reşat Genç tarafından: “Osman Gazi Hazretleri ak sancağı (Anadolu Selçuklu Sultanı'ndan) almadan önce, harb bayrağı için kızıl rengi seçip kabul etmişlerdi. Aşiret mensuplarını kolayca harb bayrağı altına toplayabilmek için onların tab'an meclup oldukları (yani yaradılışlarından tutkun oldukları) al renkli bayrağın manevi tesiri bulunduğunu takdir eylemişlerdi.” (Genç, 1997, s. 1086).

Ak (Beyaz); ilk Türk devleti olan Hun Devleti'nde beyaz, gücün ve adaletin sembolü olarak kullanılır. Ak renk elbiseler, devlet adamlarının ve komutanların savaşlarda askerler arasında ayırt edilmelerini kolaylaştırmıştır. Cengiz Han da beyaz giysiler giyer ve beyaz bir ata binerdi. Ayrıca, tuğ ile bayrağı da beyazdı. Selçuklular ve Osmanlılar tarafından da kullanılan beyaz sancak bu geleneğın devamı olduğna inanılmaktadır (Altuntaş, 2012, s.11). Osmanlı İmparatorluğ'nda devletin geleneksel olarak beyaz bayrağı ile askeri ve halk

geleneklerinin tercih ettiği kırmızı birleşerek bugünkü ay ve yıldız bayrağımızı oluşturmuştur (Genç, 2009, s. 2009).

Mavi (Gök); mavi, Türkçede genellikle gökyüzü anlamına gelir. Bu renk, tarih boyunca kutsal kabul edilen gökyüzünün ve suyun simgesidir. Türklerde mavi; Farkındalığın, gerçeğın, uyumun, sakinliğın ve umudun rengidir. Mavi gökyüzü; Sonsuzluğu, doğumu, güvenliğı ve rahatlığı belirleyen ve huzuru getiren bir renktir. Dostluğın, vefanın, aydınlanmanın ve saflığın sembolü olarak da kabul edilir (Yardımcı, 2002, s. 8).

Yeşil, Türklerde yeşil renk; yeşermek, ortaya çıkmak, genç kalmak, umut, yeniden doğuş, cennet gibi anlamlarda kullanılmıştır. Türkler yarı göçebe yaşam tarzı sürerken doğa ile iç içe bir hayat tarzları vardı. Koyunlarını otlatmak için ilkbaharın gelmesini beklerlerdi. İlkbaharın gelişini nevrüz ile kutlardı. Yeşil; Türk kültüründe yeniden doğuşu, diriliş ve sevinci temsil eder. Ayrıca yeşil, Türk ordusunda hakimiyet ve egemenliğın sembolü olarak bayrak rengi olarak da kullanılmaktadır (Küçük, 2010, s. 54) .

Aslında gençliğın simgesidir ve baharın rengi olarak kabul edilir. Muhammed ve Ehl-i Beyt'in sembolleri yeşil olduğı için yeşilin din ve inanç sembolü olarak kullanımı geleneksel kültürümüzde İslamiyet kabul edildikten sonra ön plana çıkmıştır. İslam için kutsal hale gelen yeşil, Safevi Türkmen bayrağının ana rengi olmuş ve Osmanlı kutsal mekanlarında uzun süre kullanılmıştır (Yardımcı, 2002, s. 9).

Sarı, Türk kültüründe dünya yön merkezinin bir simgesidir. Aynı zamanda bilgeliğı, anlayışı ve yüksek derecede sezgisel anlayışı ortaya çıkarır. Bu renk, Türk mitolojisinde doğrudan Ülgen ile ilişkilidir. Ülgen'in öyle bir sarayı vardı ki kapısı altından yapılmış ve Ülgen bir tahtta oturuyordu. Günümüzde kullanılan sarı renk ve Osmanlı döneminde altın ipliğın temsil ettiğı sarı, her zaman altın sarısı olmuştur (Yardımcı, 2002, s. 10).

Sarı, Memlûk ve Altın Ordu devletlerinde de kullanılmış, bayrakların ana rengi olmuştur. Aynı zamanda güneşin rengi ve sembolüdür. Türk kültüründe yön- renk ilişkisinde; sarı renk, dünyanın merkezi olarak kullanılır. Bu anlayışın onların en eski inançlarından olan Şamanizm'den kaynaklandığını görürüz (Genç, 2009, s. 35).

Siyah (Kara); sembolik olarak siyah; Sessizliği, korkuyu, karanlığı, kaybı ve cansızlığı temsil eder. Türk kültüründe ve sosyal hayatında kuzeyin simgesi haline gelmiş bir renktir. Karayel kuzeyden esiyor; Karadeniz denilince kuzeydeki denizin anlamı ifade edilir. Hacer l Esved taşının siyahlığı, Kabe'nin  serine siyah örtü örtülmesi, Roma'nın ilk kurulduğu yedi tepeden biri olan Palatin Dağı üstünde siyah küp şeklinde taşın bulunması ve bunların birer kutsal obje olarak saygınlık kazanışı siyaha analık, bereket vb.  zellikler kazandırmıştır. Bu özelliğe göre Efes'in, Artemisi ve Diana'nın yanı sıra; Hinduların Kali'si ve Mısırlıların İsis'i siyahla temsil edilir. Yine Abbasi bayrağının siyah olması ve Abbasi halifelerinin siyah giymeyi tercih etmelerinin de aynı nedenle olduğu düşünülmektedir (Yardımcı, 2002, s. 10). Dokuz Oğuz ve Efrasiyab'ın (Alp Er Tonga) bayrağı siyahtır. Selçuklular, Anadolu Selçukluları, Harezms ahlar ve Abbasiler için padişahın bayrak ve sancakları da siyahtır. (Genç, 1997, s. 28).

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Kılıçkaya (2007); “İstanbul Deniz Müzesi’ndeki Osmanlı Dönemi Sancakları” başlıklı çalışmasında sancakların tarihi kullanımı, Osmanlı Devleti’nde kullanılan sancak çeşitleri, görsel özellikleri ve kullanımları, Osmanlı Devleti’nde kullanılan sancak çeşitleri ele alınmıştır. Bu çalışmada sancakların Türk kültür ve sanatının bir parçası olduğu anlatılmaya çalışılmıştır. İstanbul Deniz Müzesi’ndeki sancaklar ve bunların yapıldığı malzeme, kumaş ve süsleme teknikleri hakkında herhangi bir araştırma bulunmamaktadır. Bu tezde bu eksiklik giderilmeye çalışılmıştır. Yöntem olarak literatür taramasından faydalanılmıştır. Daha çok birinci elden kaynaklara başvurulurken, İstanbul Deniz Müzesi envanterinde bulunan görsellerden ve bilgilerden yararlanılmıştır. Tarihi belge olarak da değerlendirilebilen Osmanlı minyatürleri incelenerek farklı renkte ve formda bahriye sancakları görülmüştür. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi ve İstanbul Deniz Müzesi Deniz Tarihi Arşivi kayıtlarından, sancakların yapıldıkları malzemeler, malzemelerin miktarları ve masrafları, kumaşlarının nereden elde edildiği gibi bilgiler tespit edilmiştir. Katalog bölümünde eserlerin görselleri, teknikleri ve kullanım özellikleri hakkında bilgi verilmektedir. Bu kapsamda, yapılan bu çalışma, tarihsel süreç içerisinde Osmanlı sancaklarının tanıtılması adına büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma Topkapı Sarayı Müzesi Silah Koleksiyonu bölümünde bulunan Osmanlı dönemine ait sancak görsellerini çalışmamda kullanmam adına yol gösterici olmuştur.

Yel (2018); “Bayrak ve Sancak Sevgisinin Kazandırılmasında Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi” isimli çalışmasında, bayrak ve sancak sevgisinin kazandırılmasında sosyal bilgiler dersinin önemini belirlemeyi çalışırken, konu ile ilgili olarak öğretmenlerle istişarede bulunmuştur. Ayrıca, çalışma kapsamında esnafın görüşlerini de dikkate alarak, insanların bayrak ve sancaklarla ilgili görüşlerini dikkate almıştır. Çalışma ile ilgili tanımlara ve Türkiye bayraklarının tarihi değerine yer verilmiştir. Çalışmanın teorik bölümünün sonunda öğretmen ve tüccarların görüşleri alınarak iki farklı yarı yapılandırılmış anket hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda öğretmenler için geçerli dört soru bulunurken, esnaflar için geçerli olan beş soru bulunmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, Malatya’da görev yapan elli beş sosyal bilgiler öğretmeni ve elli

beş esnaf oluşturmaktadır. Betimsel tarama modeli ile gerçekleştirilen çalışmada elde edilen sonuçlar objektif şekilde değerlendirilmiş ve NVivo10 programı ile modellenmiştir. Çalışma sonucunda sosyal bilgiler öğretmenleri ve esnafların, bayrak ve sancağa karşı bakış açısı hakkında fikir sahibi olunmuştur. Sosyal bilgiler dersinin bayrak ve sancak sevgisini aktarmakta ne derece etkili olduğu hakkında bilgi sahibi olunmuştur. Bu çalışma değerlerin bayrak ve sancaklar ile ilgili dokümanlar üzerinden geliştirilmesi yönünde yol gösterici olmuştur.

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve çözümlenmesi açıklanmaktadır.

4.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden durum araştırması yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2011)'e göre durum çalışması, bir olgunun veya olayın tüm yönleriyle analiz edilmesini sağlayan nitel araştırma yöntemidir.

Durum çalışmaları;

- 1- Bir olayı ortaya çıkaran ayrıntıları görmek,
- 2- Bir durumla alakalı olası açıklamaları geliştirmek
- 3- Bir olayı değerlendirmek amacıyla kullanılır (D.Gall, P.Gall, & Borg, 1996, s. 268). Durum çalışmasının türleri altı farklı başlık altında tanımlanır (McMillan, 2000, s. 269).

- 1- **Tarihsel Örgütlenme:** Bir kuruluşun oluşumu adım adım belirlenir.
- 2- **Gözlemsel:** Bir olgunun boyutları üzerine yapılacak olan bir çalışmada verilerin toplanması için tercih edilen yöntemdir.
- 3- **Hayat Hikayesi:** Bir kişinin anlatımlarının başkası tarafından tamamlanmasıdır.
- 4- **Durum Analizi:** Bir olay farklı bakış açılarıyla incelenir.
- 5- **Çoklu Durum:** Birbiriyle bağımsız olaylar incelenir.
- 6- **Çoklu Alan:** Bir çok alan veya katılımcı kullanılır.

Durum araştırmasının veri toplama sürecinde 6 kaynaktan bahsedilmektedir: 1) dokümanlar, 2) arşiv kayıtlar, 3) görüşmeler, 4) direkt gözlem, 5) katılımcı gözlem, 6) fiziksel yapılar (teknolojik aletler, sanat eserleri ve çalışmada kullanılabilecek diğer fiziksel kanıtlar) (Yin, 1984).

Durum çalışmasının aşamaları şu ise şekildedir (McMillan, 2000, s. 270-271):

Problem ifadesi:Çoğunlukla tek bir sorun ve onun alt sorunlarından oluşur.

Araştırma alanına girme: Araştırmanın yapılacağı yer alan olarak ifade edilir.

Katılımcıların seçilmesi:Bu aşamada bir grup katılımcı tanımlanır.

Verilerin toplanması:Doküman analizi ile gözlem ve görüşme yöntemleri kullanılır.

Verilerin analizi: Elde edilen sonuçlar düzenlenir, özetlenir ve yorumlanır.

Gerçek hayatta aralarında nedensel bağlantı olduğu varsayılan olayları açıklamada, tanımlamada ve keşfetmede durum çalışmalarının kullanılması onu diğer çalışmalardan ayırır (Yin, 1984).

Durum çalışmasının, yaşamın belli bir kesitine yönelik detaylı bilgi vermesi, okuyucunun karşılaştırma yapabilmesine olanak sağlaması, araştırmacının önceden belirlenen sorulara ve yönteme bağlı kalmak zorunda olamaması gibi avantajlarının yanında; elde edilen sonuçların genellebilmesinin güç olması, kurum ve kişilerin kimliğinin gizlenebilmesinin zor olması, raporlama aşamasında elde edilen verilerin ifade edilirken yüksek bir dil becerisinin gerekliliği gibi dezavantajları da bulunmaktadır (D.Gall, P.Gall, & Borg, 1996, s. 271).

Durum çalışmaları karşılaştırma yapmaz, amacı keşfetmektir. Araştırmacı davranışların kategorilerini tanımlamaya çalışır (Okumuş & Subaşı, 2017, s. 421).

Durum çalışması tanımlarının ortak noktası “bir durumun derinlemesine çalışılıp betimlenmesi” dir. Durum çalışması olaylar ve davranışlar hakkında zengin ve önemli bakış açıları sağlamasından dolayı önemlidir (Okumuş & Subaşı, 2017, s. 421). Durum çalışmaları, karmaşık bir durumun boylamsal olarak çalışılmasına imkân sağlar.

5.sınıf sosyal bilgiler ders kitabının Etkin Vatandaşlık ünitesi incelendiğinde bayrak ile ilgili vurgulanan değerın bağımsızlık değeri olduğu görölmektedir. Bu araştırma ile bayrak ve sancaklarla ilgili dokümanlar ile özgürlük, vatanseverlik, sevgi, saygı, sorumluluk değeriinin de öğretilebileceği amaçlanmıştır. Bu çalışmada durum çalışması yöntemi uygulanmıştır. Bu bağlamda “Sosyal Bilgiler öğretiminde bayrak ve sancakların kullanarak öğrencilerin değeriini nasıl geliştirebilir?” sorusu çözölməsi gereken bir problem cümlesi olarak tanımlanmıştır. Bu temel sorun bağlamında 6 tane alt soru oluşturulmuştur. Bu çalışmanın alanı olarak bir devlet ortaokulunda 5.sınıfı belirlenmiştir. Kolay ulaşılması sebebiyle katılımcılar 5.sınıfta okuyan 25 öğrenciden oluşmaktadır. Verilerin toplanması aşamasında bayrak ve sancaklarla ilgili dokümanlar toplamak için literatür taraması, müze ziyaretleri vs yapılmıştır. Elde edilen verilerle çalışma yaprakları oluşturulmuştur. Bu çalışmanın gerçekleştirilmesi için 6 haftalık ders planları oluşturulmuştur. Her hafta çalışmanın amacı kapsamında bir değeri üzerine çalışma yaprakları öğrencilere dağıtılmış ve aynı zamanda power point sunusu üzerinden çalışma “soru-cevap” şeklinde gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerden yazılı ve sözlü cevaplar alınmıştır. 6 haftalık süreç sonunda çalışma grubuna araştırmacı tarafından oluşturulmuş değeriilerle ilgili yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Bu görüşme formu aracılığıyla yapılan çalışma hakkında dönüt elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanması sürecinde, ortaokul 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımları dikkate alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen verilerin analizinde ise “betimsel analiz tekniği” kullanılmıştır. Çalışma yapraklarından ve görüşme formundan elde edilen veriler toplanarak temalar altında düzenlenmiş, özetlenerek yorumlanmıştır. Son aşamada yapılan çalışmanın olumlu sonuçları değeriendirilerek bulgular kaydedilmiştir.

4.2. Araştırma Çalışma Grubu

Çalışma grubu; 2021-2022 öğretim yılında, Zonguldak ilinin Ereğli ilçesindeki bir devlet ortaokulunda öğrenim gören 5. sınıf öğrencileridir. Bu çalışmada 25 öğrenci yer almaktadır. Bu öğrenci grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir olması önemli bir etkindir.

4.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen çalışma yaprakları ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Nitel araştırma; gözlem, tartışma ve doküman analizi yoluyla verilerin toplandığı ve doğal ortamdaki olayları gerçekçi bir şekilde ortaya çıkarmak için izlenilen bir yöntemdir. Nitel inceleme teori kurmayı temel alan bir anlayışla toplumsal olguları bağlı bulundukları muhit içinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alır (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 41).

Nitel araştırma, kişinin potansiyelini anlamak, gizemlerini çözmek ve kişinin çabalarıyla inşa edilen sosyal yapıların ve sistemlerin derinliğini keşfetmek için tasarlanmış bir bilgi üretimi biçimidir. Nitel araştırmanın amacı, incelenen olay ve olgular hakkında daha derin bir anlayış kazanmaktır (Baltacı, 2019).

Nitel yöntemin temel amacı, okuyucuya incelenen konunun gerçekçi ve açıklayıcı bir resmini sunmaktır. Bu nedenle toplanan verilerin detaylı bir şekilde anlaşılması ve araştırma grubunun görüş ve deneyimlerinin doğrudan aktarılması gerekmektedir. Görüşme, gözlem ve dokümanlar yoluyla toplanan verilerin detaylı olması araştırma sonuçlarının geçerlilik ve güvenilirliğini olumlu yönde etkilemektedir. Bu bağlamda, doğrudan araştırmaya dahil olan kişilerden yapılan alıntılara yer verilmesi anlam ve inandırıcılık açısından da önemlidir. Nitel araştırmalarda araştırmacının işi, olaylara ve olgulara öznel bir bakış açısıyla aynı zamanda empatik bir şekilde yaklaşmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 48-49).

Çalışma yaprakları bu araştırmanın veri toplama araçlarından birisidir. Çalışma yapraklarının geliştirilme sürecinde geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması açısından uzman görüşüne başvurulmuştur. Ayrıca çalışma yaprakları oluşturulurken detaylı literatür taraması yapılmaya çalışılmıştır. Bu inceleme sonucunda oluşturulan çalışma yapraklarında şiir, tarihi hikaye, video, resim ve çalışmanın bel kemiğini oluşturan Topkapı Sarayı Müzesinden elde edilen bayrak ve sancak görselleri ile görsellere ait envanter bilgileri ile ilgili sorular bulunmaktadır. Çalışma yapraklarını oluşturan soruların içeriği bayrak, sancak ve geliştirilmesi hedeflenen bağımsızlık, özgürlük, vatanseverlik, sevgi, saygı, sorumluluk değerleri oluşturmaktadır (Ek.4-5-6-7-8-9-). Bu uygulama sonucunda

Çalışmanın verimli olup olmadığını tespit etmek adına yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Bu görüşme formunun oluşturulma sürecinde geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması açısından uzman görüşüne başvurulmuştur (Ek.10).

4.3.1. Araştırmanın Dokümanları

Dokümanlar, nitel araştırmalarda kullanılacak önemli bir bilgi kaynağıdır. Gözlem ve görüşme gibi diğer nitel veri toplama yöntemleriyle birlikte kullanıldığında veri çeşitlendirme amacıyla kullanılır (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 189-190).

Araştırma safhasında sınıfın bütününde veri elde edebilmek amacıyla en çok kullanılan veri toplama aracı dokümanlardır. Araştırmanın dokümanlarını bayraklarla ve sancaklarla ilgili şiir, hikâye, görsel, video vb. oluşturmaktadır (Ek.4-5-6-7-8-9-).

Görüşme, belirli bir mevzu ya da bir soru ile alakalı derinlemesine bilgi elde edilen bir yöntemdir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2018, s. 158). Bu araştırmada, yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme; araştırmacının önceden belirlediği bir takım sorulardan oluşur. Bu yöntem; araştırmanın süratli kodlanması, ölçümde kolaylık ve çözümlemeye olanak tanır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2018, s. 159).

Bu çalışmada öğrencilere araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış yazılı görüşme sorular sunulmuştur (Ek 10). Bu görüşme formu, görüşme sorularının uzman görüşü alındıktan sonra son hali verilerek araştırmanın son haftasında öğrencilere uygulanmıştır. Bu sorular bayrak ve sancaklarla ilgili materyallerden (öykü, fotoğraf, şiir, haber vb.) oluşan açık uçlu, kısa yanıtlı sorular olarak çeşitlilik göstermektedir. Görüşme sırasında, geçerlik ve güvenilirliği sağlanması için araştırmaya katılan gruplara talimat verilmemesine özen gösterilmiştir.

4.4. Verilerin Toplanma Süreci

Araştırma, 2021-2022 eğitim öğretim yılının 04.10.2021/12.11.2021 tarihleri arasında Zonguldak ili Ereğli ilçesinde bir devlet ortaokulunda 5-D sınıfında öğrenim gören 25 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma adımları aşağıdaki gibidir:

- 1- Çalışma öncesinde gerekli doküman incelemesi yapılmış; birçok tarihi metin, hikaye, şiir, resim, video vb. belirlenmesi ve uygulanması planlanmıştır. Çalışma alanı ve ünitenin kapsamı dikkate alındığında öğrenciler; Bağımsızlık, özgürlük, sevgi, saygı, sorumluluk ve vatanseverlik değerlerine ulaşmayı amaçlar.
- 2- Uygulama için ders planı oluşturulmuştur.(Ek.11)
- 3- Zonguldak İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Bülent Ecevit Üniversitesi Etik Kurulundan gerekli izinler alınmıştır (Ek.1).
- 4- Çalışma öncesi dersin öğretmenine çalışma ile ilgili gerekli bilgiler verilmiştir.
- 5- Uygulama çalışması 6 haftadan oluşmaktadır.

Uygulanan çalışma planı şu şekildedir:

- I. Hafta: Öğrencilerin çalışma hakkında bilgilendirilmeleri ve kavramların tanımlarına yer verilmesi. Bağımsızlık değerini içeren bir sunu yapılması ve çalışma yapraklarının öğrenciler tarafından yanıtlanması (Ek.11).
- II. Hafta: Özgürlük değerine yönelik sunu ile beraber soruların öğrenciler tarafından yanıtlanması (Ek.11).
- III. Hafta: Sevgi değerine yönelik sunu ile beraber soruların öğrenciler tarafından sözlü ve yazılı olarak yanıtlanması (Ek.11).
- IV. Hafta: Saygı değerine yönelik sunu ile beraber soruların öğrenciler tarafından sözlü ve yazılı olarak yanıtlanması (Ek.11).

V. Hafta: Sorumluluk değerine yönelik sunu ile beraber soruların öğrenciler tarafından sözlü ve yazılı olarak yanıtlanması (Ek.11).

VI. Hafta: Vatanseverlik değerine yönelik sunu ile beraber soruların öğrenciler tarafından sözlü ve yazılı olarak yanıtlanması (Ek.11)

Değerlerle ilgili görüşme formunun öğrencilere uygulanması.

6- Sonuçların raporlaştırılması ve yorumlanması.

4.5. Verilerin Czmlenmesi

Verilerin analizinde, nitel veri analizlerinden biri olan betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Bu teknik, araştırma sorularına verilen cevapların ortaya çıkardığı verilerin konularına göre düzenlenebileceği gibi görüşme ve gözlem sürecindeki gelişmeler dikkate alınarak da düzenlenebilir. Betimsel analizde konu önceden belirlenir ve elde edilen veriler özetlenir ve yorumlanır. Betimsel analizde alıntılar genellikle görüşülen kişinin veya gözlemcinin görüşlerini yansıtmak için kullanılır. Bu analizlerin amacı, sonuçları düzenli olarak okuyucuya sunmaktır. Bu nedenle, elde edilen veriler önce sistematik ve açık bir şekilde tanımlanır. Bu betimlemeler daha sonra açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri incelenerek sonuca ulaşılır (Yıldırım & şimşek, 2018, s. 239-240).

Bu çalışmada uygulama aşaması sonrasında, araştırmacı tarafından, bulguların yorumlanmasına geçilmiş ve elde edilen verilerde alıntılardan sıkça yararlanılmıştır. Çalışma kağıtlarına verilen cevaplar incelenerek okuyucuya düzenli bir sunum olması amacıyla temalar oluşturulmuştur. Her bir alt problemde yer alan değer, ğrenci söylemlerinde tespit edilmeye çalışılmıştır. Verilen cevaplar araştırmacı tarafından tablo üzerinde gösterilerek frekans sıklıkları belirtilmiştir. Öğrenci cevaplarından alıntılara yer verilmiştir. Veriler, gereksiz alıntı ve tekrara düşmeden açık ve anlaşılır bir biçimde değerlendirilerek sonuca ulaşılmıştır.

4.6. Nitel Araştırmada Geçerlik ve Güvenirlik

Sonuçların güvenilirliği, bilimsel araştırmaların en önemli kriterlerinden biri olarak kabul edilir. Geçerlik ve güvenirlik bu tür araştırmalarda en sık

kullanılan iki ölçüttür. Nicel araştırmalarda araştırmacı, veri toplama araçlarının ve çalışma tasarımınn geçerliliğini ve güvenilirliğini test etmeli ve sonuçları okuyuculara rapor etmelidir. Nitel araştırmalarda geçerlik-güvenirlik nicel araştırmalardan farklı olarak ele alınmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 256-257).

Nitel araştırmalarda araştırmacının esnekliğı geçerlilik açısından önemlidir. Araştırmacı yeni stratejiler uygulayabilir, görüşmeye yeni sorular ekleyebilir ve gerektiğinde farklı veri toplama yöntemleri kullanabilir. Gözlem yoluyla, direkt ve olayın gerçekleştiğı doğal ortamda, uzun soluklu veri toplama; elde edilen sonuçları doğrulamak ve ek bilgi toplamak için sahaya dönme fırsatına sahip olmak, geçerlilik için önemli özelliklerdir. Ayrıca toplanan verilerin detaylı bir şekilde iletilmesi, araştırmacının nasıl sonuçlara vardığını açıklanması ve sonuçların araştırmaya katılanlardan doğrudan alıntılar da dahil olmak üzere alınması çok önemli kriterlerdir. (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 270-285).

Bir çalışmanın geçerli olabilmesi için geçerli ölçme araçlarının kullanılması gerekir. Bu sebeple; Topkapı Sarayı Müzesi'nden elde edilen bayrak ve sancakların orijinal görsellerini değerlendirmek için çeşitli kaynaklar taranmış, ölçme aracının içeriğini oluşturan dokümanlar sosyal bilgiler öğretmeni tarafından 5. Sınıf sosyal bilgiler ders kitabının Etkin Vatandaşlık ünitesinin kazanımları doğrultusunda onaylanmıştır. Her uygulama sonunda öğrencilerden alınan dönütlere göre eylem planında değişiklik yapılmıştır. Çalışma yaprağına sorular eklenerek veya çıkartılarak çalışmanın geerliğı artırılmaya çalışılmıştır.

Güvenilirlik, bir ölçüm sonucunun rastgele hatalardan arınmış olma derecesidir. Bir özelliğı ölçmek için yapılan ölçümlerin aynı koşullar altında ve aynı kişi üzerinde tekrarlanabilirliğidir. Duyarlılık, kararlılık ve tutarlılık, güvenilirliğı sağlayan üç kavramdır. Güvenilirlik, çalışılan alandaki tüm verilerin kaydedilmesini içerir. Ayrıntılı alan notları alma, araştırmacıya doğru ve eksiksiz bilgi verme, ses ve video kaydı yapma, fotoğraflama, katılımcılardan alıntı yapma ve verileri olduğu gibi aktarma gibi durumlar ve fikirler Uzman görüşü güvenilirliğı artırır. Ancak nitel araştırmalarda gözlem süresi önemlidir. Araştırmacılar tarafından gözlemlenen durum ve davranışların tutarlılığı güvenilirlik açısından önemlidir. Öğrencilerle bazı görüşmeler yapmak önemlidir.

Ayrıca araştırmayı bir uzmana danışarak değerlendirmek güvenirliktir. (Büyüköztürk, Kılıç akmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2018, s. 174-175).

Nitel araştırmaların güvenirliğini sağlamak için birden fazla lme aracına ihtiyaç duyulduğundan, bu çalışmada veriler dokümanlar ve yazılı görüşme örnekleri kullanılarak toplanmıştır. Güvenilirlik için, ğrenci geri bildirimlerinden sık sık alıntılar dahil edilmiştir.

5. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen Bağımsızlık, Özgürlük, Vatanseverlik, Sevgi, Saygı, Sorumluluk değerlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

5.1. Bağımsızlık Değerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Aşağıda öğrencilerin Bağımsızlık değerine ait sorulara verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara sırasıyla yer verilmiştir. Öğrencilerin 1.hafta uygulanan Bağımsızlık Değeri isimli çalışma yaprağındaki sorulara 21 öğrencinin vermiş oldukları cevapların frekans sıklıkları tabloda belirtilmiştir.

Soru: Bağımsızlık nedir? Bağımsızlık bir devlet için neden önemlidir?

Tablo 5.1: “Bağımsızlık nedir? Bağımsızlık bir devlet için neden önemlidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Başka devletlere bağlı olmamak	15
Özgür olmak	3
Ülkemize bağımlı olmak	1
Bir bayrağa ve bir marşa sahip olmak	1
Ülkemizi korumak	1
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 5.1 göz önüne alındığında 15 öğrencinin “başka devletlere bağlı olmamak” cevabını verdiği görülmüştür. İkinci sırada en fazla verilen cevap ise özgür olmaktır.

« Kendi kararlarımızı vermek, bir bayrağa ve istiklal marşına sahip olmak bağımsızlık için önemlidir.» Ö.1

«Bağımsızlık milletlerin başka devletlere bağlı olmaması demektir.» Ö.5

Verilen cevaplara bakıldığında bağımsızlık kavramını öğrencilerin birçoğu doğru olarak kavramıştır. Öğrencilerin genelinin bağımsızlık kavramını devlet olma bilinciyle bağdaştırdıkları görülmektedir. Ağırlıklı olarak başka devletlere bağımlı olmamak cevabı verilmiştir. 3 öğrenci ise bağımsızlık değerini özgür olmakla ilişkilendirmiştir.

Soru: Aşağıdaki görsellerden milli bağımsızlığımızla ilgili sembolleri işaretleyiniz.

Tablo 5.2: “Aşağıdaki görsellerden milli bağımsızlığımızla ilgili sembolleri işaretleyiniz.” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
İstiklal Marşımız	21
Cumhurbaşkanlığı Forsu	21
Dilimiz Türkçe	21
Paramız	21
Meclisimiz	21
Başkentimiz	21
Bayrağımız	21
Toplam	147

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Bu soruda öğrencilerden bağımsızlık sembolleri ile kavramları eşleştirmeleri istenmiştir. Bütün öğrenciler tarafın bu eşleşme doğru şekilde yapılmıştır. Buradan öğrencilerin bağımsız bir milletin sahip olması gereken özelliklerin bilincinde oldukları sonucuna varılabilir.

Soru: Bağımsızlık sembollerimizden olan bayrağımızın şekli, yapımı ve korunması ile ilgili esaslar “Bayrak Kanunu” ile belirlenmiştir. Bunun nedeni ne olabilir? Kısaca açıklayınız.

Tablo 5.3: “Bağımsızlık sembollerimizden olan bayrağımızın şekli, yapımı ve korunması ile ilgili esaslar “Bayrak Kanunu” ile belirlenmiştir. Bunun nedeni ne olabilir? Kısaca açıklayınız.” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bayrağımızın değişmemesi	10
Bayrak bir milleti temsil eder	8
Bayrağımız bizim için önemlidir	1
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Cevaplar incelendiğinde öğrencilerin genelinin bayrağımızın değişmemesi cevabını verdikleri görülmektedir. İkinci olarak verilen cevap ile de bayrağın bir milleti temsil eden sembol olduğu algısında oldukları sonucu çıkarabiliriz.

«Bayrak bir milleti temsil eder. Herkes istediği gibi bir bayrak yapamaz.»ö.9

«Bayrağımızı herkes istediği gibi değiştiremesin diye»ö.14

Öğrenciler bayrağın özel ve tek olması gerektiği bilincindedir sonucuna varabiliriz. Sorudan amaçlanan sonuç elde edilmiştir ve soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: İstiklal Marşı’nın kabul sürecinde Mehmet Akif Ersoy’un ödülü bağışlamasını nasıl değerlendirirsiniz?

Tablo 5.4: “İstiklal Marşı’nın kabul sürecinde Mehmet Akif Ersoy’un ödülü bağışlamasını nasıl değerlendirirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Marş milli değerimizdir	8
Vatan için	9
Diğer	4
Boş	1
Toplam	20

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilen cevaplardan yola çıkarak 8 öğrencinin “marş milli değerimizdir” , 9 öğrenci “vatan için” fedakarlık olarak cevaplamıştır. Genel olarak baktığımızda 4 öğrencinin konuyla alakasız cevaplar verdiğini ve 1 öğrencinin soruyu cevaplamadığını görüyoruz.

“Çünkü vatanımız her şeyden önemlidir.”Ö.13

“Para için istiklal marşı yazılmaz.” Ö.17

Öğrencilerin geneli için metinden hareketle marşın vatan için önemli bir değer olduğu sonucunu görmekteyiz. Verilen yazılı ve sözlü cevaplarda Mehmet Akif Ersoy’un ödülü bağışlaması vatan uğruna bir fedakarlık olarak algılanmıştır.

Bir marşın millet için bir değer olduğu ve bunun maddi bir karşılığının olmadığı cevapları alınmıştır.

Soru: Mehmet Akif Ersoy’a mektup yazma imkânınız olsa ona neler söylemek isterdiniz?

Tablo 5: “Mehmet Akif Ersoy’a mektup yazma imkanınız olsa ona neler söylemek isterdiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Minnet duygusu	20
Boş	1
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerin cevapları incelendiğinde öğrencilerin 20’si minnet duyduklarını belirtmiştir. 1 öğrenci ise soruyu cevaplandırmamıştır.

“Bu güzel İstiklal Marşı’mızı yazdığınız için size çok teşekkür ederim.” Ö.4

“Teşekkürler İstiklal Marşımızı bizim için yazdığın için.” Ö.7

“İyiki böyle bir insan olmuştunuz. İstiklal Marşı’nı yazdığın için teşekkürler. Allah rahmet eylesi.” Ö.18

Metinden yola çıkarak bağımsızlık ve vatan bilincinin öğrencilerde olduğu görülmektedir. Mehmet Akif Ersoy’un yaptığı fedakarlığın farkına varmışlardır.

Soru: İstiklal Marşı’nın onuncu kıtasında duygu ve düşüncelerinden hangisi vurgulanmıştır?

Tablo 5.6: “İstiklal Marşı’nın onuncu kıtasında duygu ve düşüncelerinden hangisi vurgulanmıştır?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Milliyetçilik	0
Bağımsızlık	0
Milliyetçilik- Bağımsızlık	21
Milliyetçilik- Bağımsızlık-Halkçılık	0
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerin hepsinin soruda milliyetçilik kavramını ve bağımsızlık değerini tespit ettikleri görülmektedir. “Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlal” dizesinde ırk sözcüğü üzerinde durup milliyetçilik değeri ile ilişkilendirmişlerdir. İstiklâl Marşı’mız “Hakkıdır, Hakk’a tapan, milletimin istiklal!” dizesi ile bitmekte ve bu dizeyi de bağımsızlık değeri bağdaştırdıkları sonucuna varabiliriz. Bu soruda öğrencilerin birkaçı İstiklal Marşı yarışmasına katıldığından bahsetti. Bir öğrenci katıldığı yarışmada 13. olarak madalya aldığını belirtti.

Soru: İstiklâl Marşı’mızın onuncu kıtasında vurgulanmak istenen değerler hangisidir?

Tablo 5.7: “İstiklâl Marşı’mızın onuncu kıtasında vurgulanmak istenen değerler hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Özgürlük- Bağımsızlık	18
Özgürlük	1
Diğer	2
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

İstiklâl Marşı’mız “Hakkıdır, Hakk’a tapan, milletimin istiklal!” dizesi ile bitmekte ve verilen cevaplar incelendiğinde öğrenciler bu dizede özgürlük ve bağımsızlık değerleri çıkarımını yapmışlardır. Bu soruyu 2 öğrencinin cevaplamadığı görülmüştür.

“Özgürlük ve Bağımsızlık.” Ö.16

“Özgürlük ve Bağımsızlık değerleri vurgulanmıştır.” Ö.21

Öğrencilerin cevaplarına bakıldığında özgürlük ve bağımsızlık değerlerinin birbiriyle ilişkilendirdikleri görülmektedir. Bu soru ile öğrencilerin okuduğunu anlayarak ve çıkarımda bulunabildikleri görülmektedir.

Soru: Türk bayrağının milletimiz için önemi nedir?

Tablo 5.8: “Türk bayrağının milletimiz için önemi nedir? ” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bağımsızlık göstergesi	15
Uğruna mücadele edilmesi	2
Şehitlerimizin kanından rengini alması	3
Özgürlük	12
Toplam	32

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerden 15 tanesi bayrağın bağımsızlık göstergesi olduğu cevabını verirken, yine öğrencilerden 3 tanesi “Şehitlerimizin kanından rengini alması” yine bu cevapla bağlantılı olarak 2 öğrencinin bayrak uğruna mücadele edilmesini cevaplarını verdikleri görülmüştür.

“Bağımsızlığımızın göstergesidir.” Ö.2

“Çünkü şehitlerimiz kanlarını dökmüştür.” Ö.7

“Savaşta verdiğimiz mücadeleyi gösterir.” Ö.20

“Türk bayrağı olmasaydı Türk milleti olmadığımız anlaşılmazdı.” Ö.16

Öğrencilerin bağımsız bir devletin sembolünün bayrak olduğunda bilincinde oldukları görülmektedir. Bayrağın rengini şehitlerimizin kanından almış olduğunu belirterek bağımsızlık için verilen mücadelelerin farkında oldukları saptanmıştır. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Bir millet için bayrak hangi değerleri ifade etmektedir?

Tablo 6: “Bir millet için bayrak hangi değerleri ifade etmektedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bağımsızlık	12
Vatanseverlik	12
Özgürlük	7
Şehitler	2
Toplam	33

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Cevaplar incelendiğinde bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdiği görülmektedir. Öğrencilerden 12 tanesi bayrağı bağımsızlık ve vatanseverlik değerleri ile ilişkilendirilmiştir. Öğrencilerden 7 tanesi tarafından özgürlük değeri ifade edilmiş olup 2 öğrenci ise şehitlerimizle ilişkilendirmiştir. Verilen sözlü ve yazılı cevaplarda şehitlerimizin kanı ile de bayrağımızı bağdaştırdıkları görülmektedir.

“ Bir ülkenin bağımsızlığını temsil eder.” Ö.10

“Şehitlerin kanını, bağımsızlığı, özgürlüğü, sevgiyi, saygıyı, gururu temsil eder.” Ö.11

Araştırma grubunun cevapları göz önüne alındığında verilen cevapların tamamı bayrak ile ilgilidir. Ağırlıklı olarak bayrak kavramı öğrencilerde bağımsızlık ve vatanseverlik değerlerini çağrıştırmıştır. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Sancaktarın canı pahasına bayrağı elinden düşürmemesinin nedeni ne olabilir?

Tablo 5.10: “Sancaktarın canı pahasına bayrağı elinden düşürmemesinin nedeni ne olabilir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bağımsızlık	18
Bayrak sevgisi	5
Şehitlerimizin kanı uğruna	1
Diğer	1
Toplam	25

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Cevaplar incelendiğinde sancaktarın durumunu bağımsızlık değeri ile ilişkilendirmişlerdir. Verilen yazılı ve sözlü cevaplarda sancak indiği an bağımsızlığın elden gideceği belirtilmiştir. Bazı öğrenciler de bayrak sevgisi cevabını vererek bayrak uğruna mücadele edildiği yorumunu yapmışlardır. Verilen hikayeden yola çıkarak cevaplara bakıldığında sancağın elden düşmesini bağımsızlıkla ilişkilendirmişlerdir.

“Bayrak bizim için çok önemli olduğu için elinden düşürmüyor.” Ö.21

“Vatan ve bayrak sevgisi için.”Ö.10

“Ölmesine rağmen hala vatanının bağımsızlığını düşünüyor.” Ö. 12

Araştırma grubun cevapları göz önüne alındığında bayrak ve bağımsızlık değerini birbiriyle ilişkilendirdikleri görülmektedir. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Mustafa Kemal Atatürk'ün bu anıtı yaptırmasıyla ilgili neler düşünüyorsunuz?

Tablo 5.11: “Mustafa Kemal Atatürk'ün bu anıtı yaptırmasıyla ilgili neler düşünüyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Vatan için	5
Şehitlere saygı	1
Bu olayın unutulması için	10
Bayrak sevgisi	2
Boş	2
Toplam	19

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerin yarısı bu anıtın, sancaktarın unutulmaması, gelecek nesillerin de bu durumu öğrenmesi ve farkındalık oluşturması açısından anıtın yapılmasının önemli olduğunu vurgulamıştır. 5 öğrenci sancaktarın vatan için mücadele ettiği cevabını vermiştir. Bayrak sevgisi cevabı 2 öğrenci tarafından verilmiştir. 1 öğrenci şehitlere saygı cevabını vererek saygı değeri ile durumu bağdaştırmıştır.

“Atatürk şehidimize saygısını gösteriyor ve anıtının yapılmasını istiyor.”Ö.13

“Unutulmaması için anıtını yaptırıyor.” Ö.15

Bağımsızlık için verilen mücadelenin önemli olduğu ve bu uğurda can veren askerlerin ölümsüzleşmesi gerektiği düşüncesiyle bu anıtın yapılmasının uygun olduğu verilen yazılı ve sözlü cevaplarda görülmüştür. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Tarih boyunca birden fazla Türk Devleti'nin kurulmuş olmasının sebebi sizce ne olabilir?

Tablo 5.12: “Tarih boyunca birden fazla Türk Devleti'nin kurulmuş olmasının sebebi sizce ne olabilir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bağımsızlık düşüncesi	15
Vatan için	5
Toplam	20

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilen cevaplar incelendiğinde 15 öğrenci devlet kurulmasını bağımsızlık değeri ile ilişkilendirmiştir. Öğrencilerden 5'i vatan için cevabını vermiştir.

“Bağımsızlık ve Vatan sevgisi için.” Ö.8

“Bağımsızlığı kaybetmemek içi.Ö.4

Birden fazla devlet kurulması öğrenciler tarafından Türk milletinin bağımsızlığına ne kadar düşkün olduğu ile bağdaştırılmıştır. Bayrak bir bağımsızlık sembolü olduğuna göre başka devletlerin himayesinde yaşayamamaları sebebiyle yeni devletler kurulduğu bilincinde oldukları söylenebilir. Öğrencilerin bayrak ve bağımsız yaşamayı bağdaştırdıkları görülmektedir.

Soru: Aşağıdaki görseller Topkapı Sarayı Müzesinde bulunan Safevi Devleti ve Osmanlı Devletlerine ait bayrak ve sancaklardır. Bu devletlerin kendilerine ait bayrak ve sancaklar kullanmaları hangi değerimize vurgu yapmaktadır?

Tablo 5.13: “Topkapı Sarayı Müzesinde bulunan Safevi Devleti ve Osmanlı Devletlerine ait bayrak ve sancaklardır. Bu devletlerin kendilerine ait bayrak ve sancaklar kullanmaları hangi değerimize vurgu yapmaktadır?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar.

Tema	f
Bağımsızlık	18
Özgürlük	2
Her devletin kendi bayrağı olmalı	1
Vatan sevgisi	1
Diğer	1
Toplam	23

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Araştırma grubunun cevapları incelendiğinde 18 öğrenci Topkapı Sarayı Müzesinde bulunan bayrak ve sancak görsellerini bağımsızlık değeri ilişkilendirmiştir. 2 öğrenci özgürlük cevabını verirken , 1 öğrenci vatan sevgisi, 1 öğrenci ise “Her devletin kendi bayrağı olmalı” yorumunu yapmıştır. Öğrencilerden 1 tanesi ise konu dışında cevap vermiştir.

“Bağımsızlığını göstermek için.” Ö.2

“Her devletin bayrağı bağımsızlığının göstergesidir.” Ö.6

“Vatanlar karışır.” Ö.5

“Bağımsızlık sembolü olduğu için.” Ö.19

Öğrencilerin çoğunluğu verilen bayrak görsellerini bağımsızlık değeriyle bağdaştırmıştır. Her devletin ayrı bir bayrağının olmasını bağımsızlık sembolü olarak yorumlamışlardır. Bir devletin bayrağı ile bağımsız olabileceği sonucuna varılmıştır. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

5.2. Özgürlük Değerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Aşağıda öğrencilerin özgürlük değerine ait sorulara verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara aşağıda sırasıyla yer verilmiştir. Öğrencilere 2.hafta uygulanan Özgürlük Değeri isimli çalışma yaprağındaki sorulara vermiş oldukları cevapların frekans sıklıkları tabloda belirtilmiştir. Bu çalışmaya 21 öğrenci katılmıştır.

Soru: Özgürlük değeri nedir?

Tablo 5.14: “Özgürlük değeri nedir? ” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bayrağımızın özgür olması	5
Başkasına bağlı olmamak	15
Boş	1
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerin verdikleri cevapların frekansları tabloda verilmiştir. Bu soruya 21 öğrenci cevap vermiştir. “Özgürlük değeri nedir?” sorusuna öğrencilerden 15’i başkasına bağlı olmamak cevabını verirken, 5’i özgürlük değerini bayrak ile bağdaştırarak bayrağımızın özgür olması cevabını vermiştir. 1 öğrenci ise bu soruya cevap vermemiştir.

“Başkasına bağlı olamamak.”Ö.18

“Özgürlük istediğimiz şeyi yapmaktır. Ö.19

Bu soruya verilen cevaplar göz önüne alındığında özgürlük değerinin bağımsız olmakla ilişkilendirildiği görülmektedir. Öğrenciler bağımsız bir ülkede özgür olunabileceğini belirtmişlerdir. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: “Bayrak bir milletin özgürlük alametidir. Düşmanının da olsa hürmet lazımdır .” (Mustafa Kemal ATATÜRK)

Mustafa Kemal Atatürk sözüyle hangi değerleri vurgulamıştır ?

Tablo 5.15: “Mustafa Kemal Atatürk sözüyle hangi değerleri vurgulamıştır?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Özgürlük	19
Saygı	14
Sevgi	7
Bağımsızlık	5
Sorumluluk	1
Toplam	46

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerin vermiş oldukları cevapların frekans sıklıkları tabloda belirtilmiştir. Bu soruya öğrencilerden 21’i cevap vermiş olup, bu öğrencilerin bazılarının soruya birden fazla cevap verdiği gözlenmiştir.

Mustafa Kemal Atatürk’ün söylemiş olduğu sözü öğrencilerden 19’u özgürlük değeri ile, 14’saygı değeri ile, 7’si sevgi değeri ile, 5’i bağımsızlık değeri ile, 1’i ise sorumluluk ile bağdaştırmıştır.

“Özgürlük ve Saygı değerleri vurgulanmıştır.” Ö.14

“Sevgi, saygı, özgürlük değerleri söylenmiştir.” Ö.20

Sonuç olarak baktığımızda vurgulanan özgürlük ve saygı değerleri öğrenciler tarafından tespit edilmiştir diyebiliriz. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: İstiklal marşımızın 3. kıtasında vurgulanmak istenen değerler hangileridir?

Tablo 5.16: “İstiklal marşımızın 3. kıtasında vurgulanmak istenen değerler hangileridir? ” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Özgürlük	20
Boş	1
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerin verdikleri cevapların frekansları tabloda verilmiştir. 21 öğrencinin bu soruyu yanıtladığını görülmektedir. Öğrencilerin 20 tanesi İstiklal Marşı’nın 3.kıtasını özgürlük cevabını vermiştir. Öğrencilerden 1 tanesi ise bu soruyu yanıtsız bırakmıştır.

“Hür demek yani Özgürlük.” Ö.20

“Özgürlük.” Ö.10

Öğrencilerin geneli hür kelimesinden yola çıkarak özgürlük değerini tespit ettiklerini yazılı ve sözlü olarak aktarmışlardır. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: İstiklâl Marşı’mızın 2. kıtasında geçen değer hangisidir?

Tablo 5.17: “İstiklâl Marşı’mızın 2. kıtasında geçen değer hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Özgürlük	15
Bağımsızlık	18
Saygı	1
Sevgi	1
Toplam	35

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerin verdikleri cevapların frekansları tabloda verilmiştir. Bu soruyu 21 öğrenci yanıtladı ve 14 öğrencinin birden fazla yanıt verdiğini görülmektedir. 15 öğrenci özgürlük, 18 öğrenci ise bağımsızlık cevabını vermiştir. Öğrencilerden 1 tanesi saygı, 1 tanesi sevgi cevabını vermiştir.

“Bağımsızlık ve Özgürlük.” Ö.12

“Bağımsızlık.” Ö.2

Bu soru tam amacına hizmet etmiştir yorumunu yapamayız. Özgürlük ve bağımsız cevapları birbirine yakın olmakla birlikte bağımsız cevabı daha fazla tercih edilmiştir. Öğrenciler kavramları ayırt etmekte zorlanmışlardır.

Soru: Bu mısralarda şair özgür doğup, özgür ölmenin nasıl olabileceğini belirtmektedir?

Tablo 5.18: “Bu mısralarda şair özgür doğup, özgür ölmenin nasıl olabileceğini belirtmektedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bayrağımızın olması	15
Bağımsızlık	7
Özgürlük	6
Toplam	28

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

15 öğrenci bayrağımızın olması cevabını vermiştir. Öğrencilerden 7 tanesi bağımsızlık, 6 tanesi ise özgürlük cevabını vermiştir. Bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdikleri görülmektedir.

“Bir bayrakla olunacağını söylüyor.” Ö.17

“Bir bayrak altında.” Ö.18

Verilen cevaplar incelendiğinde özgürlük değeri bayrak ile bağdaştırılmıştır. Yine bir önceki soruda olduğu gibi kavram ayrımında zorlandıkları görülmektedir. Özgürlük değeri ile bayrak bağdaştırılmıştır. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Şair bu mısralarda kime seslenmektedir?

Tablo 5.19: “Şair bu mısralarda kime seslenmektedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bayrağa	20
Boş	1
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Çoktan seçmeli soruyu 20 öğrenci cevaplamıştır. Hepside bayrak cevabını vermiştir. Soru sadece 1 öğrenci tarafından boş bırakılmıştır. Soru aynı zamanda okuduğunu anlama ve çıkarımda bulunmaya yönelik olduğundan verilen cevaplara bakıldığında soru amacına hizmet etmiştir yorumu yapılabilir.

Soru: Sizce savaşlarda sancaklar neden esir alınır?

Tablo 5.20: “Sizce savaşlarda sancaklar neden esir alınır?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bağımsızlık sembolü olduğu için	9
Özgürlüğü temsil ettiği için	11
Boş	1
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Yaşanmış tarihi bir durum ile alakalı soruda 11 öğrenci sancağın özgürlüğü temsil ettiği cevabını verirken, 9 öğrenci sancağın bağımsızlık sembolü olması sebebiyle savaşlarda esir alındığı cevabını vermiştir. Öğrencilerden 1 tanesi ise soruyu cevaplandırmamıştır.

“Bağımsızlığı temsil ettiği için esir alıyorlar.” Ö.7

“Özgürlüklerini almak için.” Ö.10

Bu soru ile araştırma grubunun yorum gücünü ölçmek amaçlanmıştır. Verilen cevaplara bakıldığında sancağın özgürlük simgesi olmasından dolayı

düşman tarafından esir alındığı sonucuna ulaşılmıştır. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: İşgalden kurtarılan şehir ve kasabaların isimleri ve düşmandan geri alınma tarihlerinin bayrak üzerine işlenmesinin amacı sizce ne olabilir?

Tablo 5.21: “İşgalden kurtarılan şehir ve kasabaların isimleri ve düşmandan geri alınma tarihlerinin bayrak üzerine işlenmesinin amacı sizce ne olabilir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Özgürlük ve Bağımsızlık Sembolü	13
Vatan için mücadele sembolü	8
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Kurtuluş savaşında kullanılmış olan bayrak görseli ile ilgili soruya 13 öğrenci özgürlük ve bağımsızlık sembolü cevabını verirken, 8 öğrenci vatan için mücadelenin sembolü olarak cevaplandırmıştır.

“Esir iken savaşı kazanıp bağımsız olmaları.” Ö.5

“Artık o şehirlerin özgür ve bağımsız olduğunu vurgulamışlardır.” Ö.17

Verilen cevaplar göz önüne alındığında kurtarılan şehir ve kasabaların isimlerinin ve düşmandan geri alınma tarihlerinin bayrak üzerine işlenmesinin bağımsızlık ve özgürlük değerleriyle ilişkilendirildiği görülmüştür. Bayrak ve sancak denildiğinde bağımsızlık ve özgürlük değerlerinin öneminin bilincinde olduklarını göstermektedir.

Soru:Türklerin kazanmış olduğu zafer İngiltere sömürgesi altında yaşayan Hindistan Müslümanlarında hangi değerlerin ön plana çıkmasında etkili olmuştur?

Tablo 5.22: “Türklerin kazanmış olduğu zafer İngiltere sömürgesi altında yaşayan Hindistan Müslümanlarında hangi değerlerin ön plana çıkmasında etkili olmuştur?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Özgürlük	14
Bağımsızlık	10
Vatan Sevgisi	5
Toplam	29

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Cevaplar incelendiğinde öğrencilerden 14 tanesinin özgürlük, 10 tanesinin bağımsızlık, 5 tanesinin ise vatan sevgisi cevabını verdiği görülmektedir.

“Özgürlük.” Ö.16

“Özgürlük ve bağımsızlık.” Ö.20

“Vatanseverlik.” Ö.13

Araştırma grubunun cevaplarına bakıldığında İngiltere sömürgesi altında yaşayan Hindistan Müslümanlarında özgürlük ve bağımsızlık değerlerinin ön planda olduğunu belirttikleri görülmektedir. Kendi bağımsızlıkları ve özgür yaşamaları için mücadele etmeleleri gerektiğini yazılı ve sözlü cevaplarda belirtmişlerdir. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Aşağıda Topkapı Sarayı Müzesinden bayrak ve sancak görselleri bulunmaktadır. Bu bayrak ve sancaklar bir devlet için bağımsızlığın sembolüdür. Bağımsız bir ülkede insanlar nasıl yaşar? Bu durum hangi değerimizi ön plana çıkartır?

Tablo 5.23: “Bağımsız bir ülkede insanlar nasıl yaşar? Bu durum hangi değerimizi ön plana çıkartır?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Özgürlük	21
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Soruyu cevaplandıran 21 öğrenci özgürlük cevabını vererek, bağımsızlığın özgür yaşamının ön koşulu olduğunun bilincindedirler.

“Özgür ve rahat yaşanır.” Ö.18

“Özgür ve mutlu yaşarlar.” Ö.7

Öğrenciler kendi vatanlarında özgür bir şekilde yaşayabilmenin ön şartının bağımsızlık olduğu bilincindediler. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

5.3. Vatanseverlik Değerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Aşağıda öğrencilerin Vatanseverlik değerine ait sorulara verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara aşağıda sırasıyla yer verilmiştir. Öğrencilere 3.hafta uygulanan Vatanseverlik Değeri isimli çalışma yaprağındaki sorulara vermiş oldukları cevapların frekans sıklıkları tabloda belirtilmiştir.

Soru: Vatanseverlik nedir?

Tablo 5.24: “Vatanseverlik nedir? ” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Vatanı sevmek	19
Vatan uğruna mücadele etmek	10
Boş	1
Toplam	30

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Cevaplara bakıldığında bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdiği görülmektedir. 19 öğrenci vatanı sevmek, 10 öğrenci ise vatan uğruna mücadele etmek olarak cevap vermişlerdir.

“ Vatanımızı sevmek” Ö.3

“Vatan uğruna savaşmak demektir.”Ö.9

Araştırma grubunun cevapları incelendiğinde genel anlamda vatanseverlik değerinin tanımıyla ilgili doğru cevaplar vererek bu değer bilince oldukları görülmektedir.

Soru: Mithat Cemal Kutay’ın aşağıdaki beyitinde bayrak ve vatan olmanın şartı nedir?

Tablo 5.25: “Mithat Cemal Kutay’ın aşağıdaki beyitinde bayrak ve vatan olmanın şartı nedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bayrak için şehit olmak	14
Vatanseverlik	9
Toplam	23

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerden 14 tanesi bayrak ve vatan olmanın şartını şehit olmak ile bağdaştırırken, 9 öğrenci vatanseverlik değeriyle bağdaştırmıştır.

“Bayrağı anlatan aslında şehitlerin kanıdır.”Ö.4

“Vatanımız ve bayrağımız için şehit olmak.”Ö.12

Öğrencilerin bayrak ve vatan olmanın şartını vatan uğruna şehit olmaya bağladıkları yorumu yapılabilir.

Soru: Sizce İstiklal marşının 6. ve 7. kıtalarında vurgulanmak istenen değer hangisidir?

Tablo 5.26: “Sizce İstiklal marşının 6. ve 7. kıtalarında vurgulanmak istenen değer hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Vatanseverlik	24
Bağımsızlık	4
Özgürlük	1
Toplam	29

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Cevaplar incelendiğinde öğrencilerin 24 tanesi 6. ve 7.kıtaları vatanseverlik değeriyle bağdaştırdıkları görülmüştür. Öğrencilerden 4 ü bağımsızlık 1 tanesi ise özgürlük cevabını vermiştir.

“Vatan her şeydir.” Ö.23

“Bağımsızlık ve vatanseverlik.” Ö.7

Verilen yazılı ve sözlü cevaplar göz önüne alındığında İstiklal marşının 6. ve 7. kıtalarında özellikle “Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.” satırını şairin vatan sevgisiyle ilişkilendirdikleri görülmektedir. Vatan için şehit olmanın olmanın ve uğruna dökülen kanları gözönünde bulundurarak vatani kaybetmemek için her şeyi yapabileceklerini vurgulamışlardır. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Bayrak şiirine göre vatan nöbetini tutan kimdir?

Tablo 5.27: “Bayrak şiirine göre vatan nöbetini tutan kimdir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bayrak	21
Diğer	2
Toplam	23

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilen cevaplar incelendiğinde vatanın nöbetini tutanın bayrak olduğu öğrencilerin çoğunluğu tarafından tespit edilmiştir. Buna göre 21 öğrenci bayrak cevabını verirken, 2 öğrenci konu dışında cevap vermiştir.

“Bayrak vatanın nöbetini tutar.”Ö.19

“Bayrak tutar.” Ö.9

Cevaplar incelendiğinde bayrağın bir vatanın bekçisi olduğu, bayrağı dalgalanan bir vatanın bağımsız olduğu, ve vatan için bayrağın dalgalanması gerektiği yorumlarının yapıldığı görülmüştür. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Bayrak şiirinde şaire göre bir ulusun sonsuza dek yaşamasının sebebi nedir?

Tablo 5.28: “Bayrak şiirinde şaire göre bir ulusun sonsuza dek yaşamasının sebebi nedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bayrağın dalgalanması	18
Bayrak sevgisi	3
Şehitlerimiz	2
Toplam	23

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilen cevaplar incelendiğinde öğrenciler, bir ulusun sonsuza dek yaşamasını bayrağın dalgalanmasıyla bağdaştırmışlardır. Öğrencilerin 18 tanesi bayrağın dalgalanması, 3 tanesi bayrak sevgisi, 1 öğrenci ise şehitlerimiz cevabını vermiştir.

“Bayrağın dalgalanmasıyla sonsuza dek yaşar.” Ö.12

“Bayrak varken vatan hep yaşar.” Ö.13

Araştırma grubunun cevaplarına bakıldığında bayrak dalgalandığı sürece bir milletin var olacağı yorumlarının yapıldığı görülmektedir. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Söğütlü Ali, Çanakkale Savaşları'nda bacasını neyin uğruna kaybetmiştir?

Tablo 5.29: “Söğütlü Ali, Çanakkale Savaşları'nda bacasını neyin uğruna kaybetmiştir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Vatanı korumak için	20
Vatanı ve bayrağı için	2
Diğer	1
Toplam	23

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilen hikayeden yola çıkarak öğrencilerin 20 tanesi Söğütlü Ali, Çanakkale Savaşları'nda bacasını vatanı uğruna kaybettiği cevabını verirken, 2 öğrenci vatan ve bayrak, 1 öğrenci ise konunun dışında cevap vermiştir.

“Vatanı korumak için.”Ö.21

“Bayrağın gelecekte dalgalanması için bacasını kaybetmiştir.” Ö.19

Cevaplar incelendiğinde öğrencilerin genelinin metni vatanseverlik değeri ve bayrak ile ilişkilendirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: O dönemde yaşamış olsaydınız Çanakkale Savaşları'nda yer almak ister miydiniz? Neden?

Tablo 5.30: “O dönemde yaşamış olsaydınız Çanakkale Savaşları'nda yer almak ister miydiniz? Neden?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Evet, vatan için	14
Evet, Atatürki ile tanışırdım	6
Evet, aksiyon olurdu	1
Hayır	1
Evet, bayrak ve şehitler için	1
Toplam	23

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

“Çanakkale Savaşları’nda yer almak ister miydiniz? Neden?” sorusuna öğrencilerin 14 tanesi evet cevabı ile birlikte gerekçe olarak vatani korumak cevabını vermiştir. 6 öğrenci evet cevabına gerekçe olarak Atatürk ile tanışmak istediklerini belirtmişlerdir. 1 öğrenci heyecan için katılmak istediğini belirtirken, öğrencilerden 1 tanesi evet, bayrak ve şehitler için katılmak istediğini belirtmiştir. 1 öğrenci ise hayır cevabını vermiştir.

“Evet. Vatanım için kanımın son damlasına kadar savaşırdım.” Ö.13

“Evet. Atatürk ile tanıştırdım hem de savaşırdım.” Ö.1

“Hayır, çünkü her an ölebilirim.” Ö.2

Empati yapmaları istenen öğrencilerden genelinin soruya olumlu yanıt verdikleri görülmektedir. Verilen sözlü ve yazılı cevaplarda öğrencilerin vatanseverlik değerine vurgu yaptığı görülmektedir.

Soru: Aşağıdaki parçaya göre vatan neresidir?

Tablo 5.31: “Aşağıdaki parçaya göre vatan neresidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bayrağın dalgalandığı yer	16
Bayrak sevgisi	1
Vatan sevgisi	3
Evimizdir	1
Boş	2
Toplam	23

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilen cevaplar incelendiğinde, 16 öğrenci bayrağın dalgalandığı yeri vatan olarak tanımlamıştır. Öğrencilerden 1 tanesi bayrak sevgisi, 3 tanesi vatan sevgisi, 1 öğrenci evimiz cevaplarını verdiği görülmektedir. Öğrencilerden 2 tanesi ise soruyu cevaplandırmamıştır.

“Al bayrağın dalgalandığı yerdir.” Ö.12

“Bayrağımız nerede ise orası vatandır.” Ö.5

Bu soruda vatan ile bayrak özdeşleştirilmiştir. Öğrencilerin genelinin bir toprak parçasının vatan olabilmesi için orada bayrağın dalgalanmasının şart olduğunun bilince oldukları görülmektedir.

Soru: Rahmiye Hanım ne için canını feda etmiştir?

Tablo 5.32: “Rahmiye Hanım ne için canını feda etmiştir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Vatan için	18
Bayrak için	13
Bağımsızlık için	1
Toplam	32

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Metinden yola çıkarak Rahmiye Hanımın şehit olmasını öğrencilerden büyük çoğunluğu vatan ve bayrak uğruna olduğu kanaatine varmıştır. 18 öğrenci vatan için, 13 öğrenci bayrak için, 1 öğrenci ise bağımsızlık için cevaplarını vermişlerdir. Bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdiği görülmektedir.

“Çünkü vatanımı sevdiğini göstermek için ve vatanımı kurtarmak için.” Ö.12

“Vatanımız ve baağımsızlığımız için.” Ö.13

Verilen tarihi hikayede öğrencilerin geneli vatanseverlik değerini tespit etmişlerdir. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Bu hikayede vurgulanan değer hangisidir?

Tablo 5.33: “Bu hikayede vurgulanan değer hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Vatanseverlik	23
Sevgi	1
Saygı	1
Boş	1
Toplam	26

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Hikayeden yola çıkarak öğrencilerin neredeyse tamamı vatanseverlik cevabını vermişlerdir. 23 öğrenci vatanseverlik cevabını verirken, 1 öğrenci sevgi, 1 öğrenci saygı değeriyle bağdaştırmıştır. Öğrencilerden 1 tanesi ise soruyu cevaplandırmamıştır.

“Vatan sevgisi.” Ö.12

“Bayrak sevgisi.” Ö.16

Verilen tarihi hikayede öğrencilerin geneli vatanseverlik değerini tespit etmişlerdir. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Resimde askerin elinde bulunan Türk bayrağının simgelediği değerler hangileridir?

Tablo 5.34: “Resimde askerin elinde bulunan Türk bayrağının simgelediği değerler hangileridir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Vatanseverlik	18
Bağımsızlık	15
Bayrak sevgisi	1
Özgürlük	1
Toplam	35

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerin görselden yola çıkarak verdikleri cevaplar incelendiğinde 18 öğrencinin vatanseverlik değeriyle, 15 öğrencinin bağımsızlık, 1 öğrencinin bayrak sevgisi, 1 öğrencinin ise özgürlük değeri cevapları verdikleri görülmüştür.

“Vatanseverlik ve bağımsızlık.” Ö.16

“Vatanseverlik ve özgürlük.” Ö.19

Görselle ilgili soruda öğrencilerin vatanseverlik değerini tespit ettikleri sonucuna varılmaktadır. Verilen yazılı ve sözlü cevaplarda vatanını seven insanların bayrağın dalgalanması için mücadele edeceği yorumu yapılmıştır.

Soru: Milli mücadelenin temelinden yatan değerlerimiz nelerdir?

Tablo 5.35: “Milli mücadelenin temelinden yatan değerlerimiz nelerdir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Vatanseverlik	23
Bağımsızlık	3
Sevgi ve saygı	1
Boş	1
Toplam	28

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrenciler verdikleri cevaplarda milli mücadeleyi ağırlıklı olarak vatanseverlik değeriyle bağdaştırmışlardır. 23 öğrenci vatanseverlik, 3 öğrenci bağımsızlık, 1 öğrenci ise sevgi ve saygı değerleri cevabını vermişlerdir. Bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdiği görülmektedir.

“Vatan için savaştılar ve kendilerini feda ettiler.” Ö.9

“Bağımsızlık ve vatanseverlik.” Ö.20

Verilen cevaplardan öğrencilerin Milli mücadelede vatan için mücadele edildiği bilincinde oldukları görülmektedir. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Aşağıdaki resim incelediğinde hangi değerlerimiz aklınıza gelmektedir?

Tablo 5.36: “Aşağıdaki resim incelediğinde hangi değerlerimiz aklınıza gelmektedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Vatanseverlik	22
Bağımsızlık	5
Bayrak sevgisi	8
Toplam	35

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerin görselden yola çıkarak verdikleri cevaplar incelendiğinde 23 öğrencinin vatanseverlik değeriyle, 5 öğrencinin bağımsızlık, 1 öğrencinin bayrak sevgisi, cevapları verdikleri görülmüştür. Bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdiği görülmektedir.

“Vatan sevgisi.” Ö.23

“Vatanseverlik ve bağımsızlık.”Ö.11

Görselle ilgili soruda ön plana çıkan değer vatanseverlik değeri olduğu görülmektedir. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Aşağıdaki resimde yaralı askerin canı pahasına bayrağı elinden bırakmamasının hangi değerimiz açısından önemlidir?

Tablo 5.37: “Aşağıdaki resimde yaralı askerin canı pahasına bayrağı elinden bırakmamasının hangi değerimiz açısından önemlidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bayrak sevgisi	12
Bağımsızlık	1
Vatanseverlik	15
Özgürlük	1
Toplam	29

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerin görselden yola çıkarak verdikleri cevaplar incelendiğinde 15 öğrencinin vatanseverlik değeriyle, 1 öğrencinin bağımsızlık, 12 öğrencinin bayrak sevgisi, 1 öğrencinin bağımsızlık cevaplarını verdikleri görülmüştür. Bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdiği görülmektedir.

“Bayrağımıza sevgi.” Ö.20

“Bayrak sevgisi ve vatanseverlik.” Ö.15

Görselle ilgili soruda ön plana çıkan değer vatanseverlik değeri olduğu görülmektedir. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Aşağıda Topkapı Sarayı Müzesi’nde bulunan Osmanlı Devletine ait bayrak ve sancak görselleri bulunmaktadır. Bu bayrak ve sancak görsellerinin müzede muhafaza edilmesini hangi değerlerimizle bağdaştırabiliriz?

Tablo 5.38: “Topkapı Sarayı Müzesi’nde bulunan Osmanlı Devletine ait bayrak ve sancak görselleri bulunmaktadır. Bu görsellerinin müzede muhafaza edilmesini hangi değerlerimizle bağdaştırabiliriz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Vatanseverlik	10
Bayrak sevgisi	14
Saygı	9
Sorumluluk	3
Toplam	36

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilen cevaplar incelendiğinde Topkapı Sarayı Müzesi’nde bulunan Osmanlı Devletine ait bayrak ve sancak görsellerinin muhafaza edilmesi 14 öğrenci tarafından bayrak sevgisi, 10 öğrenci vatanseverlik, 9 öğrenci geçmişe saygıdan yola çıkarak saygı, ve 3 öğrenci geçmişimize karşı sorumluluk duygusundan yola çıkarak sorumluluk cevaplarını vermişlerdir. Bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdikleri görülmektedir.

“Vatanseverlik ve bayrak sevgisi.” Ö.18

“Bayrağa saygı ve sevgi.” Ö.16

Görsellerin Topkapı Sarayı Müzesinde muhafaza edilmesini öğrenciler vatanseverlik değeri ile ilişkilendirmiştir. Ancak burada en fazla frekansa sahip olan bayrak sevgisi cevabıdır.

5.4. Sevgi Değerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Aşağıda öğrencilerin Sevgi değerine ait sorulara verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara aşağıda sırasıyla yer verilmiştir.

Öğrencilere 4.hafta uygulanan Sevgi Değeri isimli çalışma yaprağındaki sorulara vermiş oldukları cevapların frekans sıklıkları tabloda belirtilmiştir. Bu çalışmaya 25 öğrenci katılmıştır.

Soru: Sevgi değeri nedir?

Tablo 5.39: “Sevgi değeri nedir? ” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Canlılara karşı duyulan his	20
Nesneye karşı duyulan his	9
Toplam	29

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Cevaplara bakıldığında öğrencilerden 20’si canlılara karşı duyulan his cevabını verirken 9’u nesneye karşı duyulan his olarak soruyu cevaplandırmıştır.

“Ailemizi ve arkadaşlarımızı sevmek demek.” Ö.23

“Bayrağımızı ve okulumuzu sevmek.” Ö.11

Araştırma grubunun cevapları incelendiğinde genel anlamda sevgi değerinin tanımıyla ilgili doğru cevaplar vererek bu değer bilincinde oldukları görülmektedir.

Soru: Bu hikayeye göre Hatice ninenin verdiği mücadelesi hangi değerle ilgilidir?

Tablo 5.40: “Bu hikayeye göre Hatice ninenin verdiği mücadelesi hangi değerle ilgilidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Sevgi	16
Saygı	8
Özgürlük	4
Vatanseverlik	8
Sorumluluk	1
Toplam	37

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerden 16’sı sevgi, 8’i saygı, 8’i vatanseverlik, 4’ü özgürlük, 1 kişi ise sorumluluk cevaplarını vermiştir. Bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdikleri görülmektedir.

“Bayrağına önem vermesi ve vatanını sevmesi.” Ö.3

“Bayrak sevgisi ve saygısı.” Ö.11

Öğrencilerin cevapları incelendiğinde hikayeyi sevgi değeriyle değeriyle ilişkilendirdikleri görülmektedir. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Hatice ninenin bayrak sevgisi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Tablo 5.41: “Hatice ninenin bayrak sevgisi hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bayrağını ve vatanını sevmesi	21
Bayrağa saygı	9
Bağımsızlık isteği	4
Toplam	34

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerden 21'i bayrak ve vatanı sevmesi, 9'u bayrağa saygı, 4'ü bağımsızlık isteği olarak cevaplandırmıştır. Bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdikleri görülmektedir.

“Bayrağını çok sevmiş ve sahip çıkmıştır.” Ö.5

“Bayrağını ve vatanını çok seviyor.” Ö.9

Verilen hikayeden yola çıkarak öğrenciler Hatice ninenin bayrak sevgisini bayrağı ve vatanı sevmesi olarak yorumlamışlardır. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: İstiklâl Marşı'mızın son kıtasında vurgulanan değer hangisidir?

Tablo 5.42: “İstiklâl Marşı'mızın son kıtasında vurgulanan değer hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Sevgi	15
Vatanseverlik	11
Bağımsızlık	6
Özgürlük	5
Saygı	4
Toplam	41

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

İstiklal marşının 10. kıtası 15 öğrenci tarafından sevgi, 11 öğrenci tarafından vatanseverlik, 6 öğrenci tarafından bağımsızlık, 5 öğrenci tarafından özgürlük, 4 öğrenci tarafından saygı değeri ile ilişkilendirilmiştir. Bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdikleri görülmektedir.

“Bayrağa karşı sevgi, saygı ve özgürlük.” Ö.20

“Vatanseverlik ve bağımsızlık.” Ö.9

Mehmet Akif Ersoy'un İstiklal Marşının son kıtasında bayrağa hitabından yola çıkarak öğrencilerin genelinin sevgi değerini tespit ettikleri görülmektedir. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: İstiklâl Marşı’mızın birinci kıtasında yer alan değer hangisidir?

Tablo 5.43: “İstiklâl Marşı’mızın birinci kıtasında yer alan değer hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Sevgi	21
Saygı	5
Vatanseverlik	1
Bağımsızlık	2
Özgürlük	2
Toplam	31

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

İstiklal marşının 1. kıtası 21 öğrenci tarafından sevgi, 1 öğrenci tarafından vatanseverlik, 2 öğrenci tarafından bağımsızlık, 2 öğrenci tarafından özgürlük değeri ile ilişkilendirilmiştir. Bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdikleri görülmektedir.

“Bayrağı sevmek ve saygı göstermek.” Ö.20

“Sen bizim özgürlüğümüzün seni hep koruyacağız.” Ö.25

İstiklal Marşının ilk kıtası ile ilgili soruda öğrencilerin genelinin sevgi değerini tespit ettikleri görülmektedir. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: İstiklâl Marşı’mızın ikinci kıtasında yer alan değer hangisidir?

Tablo 5.44: “İstiklâl Marşı’mızın ikinci kıtasında yer alan değer hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Sevgi	17
Saygı	5
Bağımsızlık	4
Özgürlük	1
Toplam	27

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

İstiklal marşının 2. kıtası 17 öğrenci tarafından sevgi, 5 öğrenci tarafından saygı, 4 öğrenci tarafından bağımsızlık, 1 öğrenci tarafından özgürlük değeri ile ilişkilendirilmiştir. Bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdikleri görülmektedir.

“Bayrağa karşı saygı.” Ö.7

“Bayrağımızı sevdiğimiz için her şeye varız.” Ö.4

İstiklal Marşının ikinci kıtası ile ilgili soruda öğrencilerin genelinin sevgi değerini tespit ettikleri görülmektedir. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Arif Nihat Asya “Bayrak” şiirinin birinci kıtasında bayrağı nelere benzetiyor?

Tablo 5.45: “Arif Nihat Asya “Bayrak” şiirinin birinci kıtasında bayrağı nelere benzetiyor?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Gelinlik	22
Şehidin son örtü	19
Göklerin süsü	3
Toplam	44

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerin verdiği cevaplar incelendiğinde şiirin 1.kıtasında bayrak 22 öğrenci tarafından gelinliğe, 19 öğrenci tarafından şehidin son örtüsüne, 3 öğrenci tarafından göklerin süsüne benzetildiği sonucuna ulaşmıştır. Bazı öğrencilerin ise birden fazla cevap verdikleri görülmektedir.

“Kız kardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü.” Ö.22

“Kız kardeşimin gelinliği.” Ö.5

Verilen şiirin 1.kıtası ile ilgili okuduğunu anlama ile ilgili soruda öğrencilerin çıkarımlarının sorunun amacına hizmet ettiği görülmektedir.

Soru: Şairin duyguları hangi değere örnektir?

Tablo 5.46: “Şairin duyguları hangi değere örnektir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Sevgi	24
Saygı	6
Vatanseverlik	1
Toplam	31

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Cevaplar incelendiğinde öğrencilerden 24’ü şairin duygularını sevgi değeri ile, 6’sı saygı değeri, 1’i vatanseverlik değeriyle bağdaştırdıkları görülmektedir. Bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdikleri görülmektedir.

“Bayrağı çok sevdiği yani sevgi değeri.” Ö.23

“Bayrağı sevmesi ve saygı göstermesi.” Ö.20

Araştırma grubunun verdiği cevaplar incelendiğinde şairin duygularını sevgi değeri ile bağdaştırdıkları görülmektedir. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Bayrak ile ilgili bir şiir yazacak olsanız başlığı ne olurdu?

Tablo 5.47: “Bayrak ile ilgili bir şiir yazacak olsanız başlığı ne olurdu?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bayrak Sevgisi	8
Güzel Bayrağım	2
Bayrağın Bağımsızlığı	1
Ey Bayrağım	1
Ay Yıldız	1
Bayrak	1
Vatanımın Temsili	1
Bayrağımı Çok Seviyorum	1
Bayrağımızın Değeri	1
Al Bayrağım	2
Hilal Bayrağım	1
Ey Şanlı Bayrağım	1
Vatanımızı Çok Seviyorum	1
Senin İçin Canım Feda	1
Şehitlerimizin Kanı	2
Toplam	25

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerin cevapları incelendiğinde 15 farklı cevap alındığı görülmektedir. 8 öğrenci yazacağı şiire “Bayrak Sevgisi” başlığını vereceğini söyleyerek en fazla tercih edilen başlık olmuştur. 2 öğrenci “Güzel Bayrağım”, 2 öğrenci “Al Bayrağım”, 2 öğrenci “Şehitlerimizin Kanı” cevabını vermişlerdir.

Soru: Bayrak ile ilgili aklınıza gelen değerleri örnekteki gibi yazınız.

Tablo 5.48: “Bayrak ile ilgili aklınıza gelen değerleri örnekteki gibi yazınız.” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Sevgi	1
Özgürlük	16
Saygı	22
Vatanseverlik	7
Sorumluluk	1
Bağımsızlık	1
Toplam	48

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilen cevaplar incelendiğinde bayrak deyince akıllara gelen değerler sorusuna 22 öğrenci saygı, 16 öğrenci özgürlük, 7 öğrenci vatanseverlik, 1 öğrenci sevgi, 1 öğrenci bağımsızlık, 1 öğrenci sorumluluk değeriyle ilişkilendirdikleri görülmüştür.

Kısa cevaplı açık uçlu bu soruda öğrenciler tamamen kendi yaratıcılıklarını kullanmışlardır.

Soru: Aşağıda Topkapı Sarayı Müzesi’nde bulunan Osmanlı Devletine ait bayrak ve sancak görselleri bulunmaktadır. Bu bayrak ve sancak görsellerinin müzede muhafaza edilmesini hangi değerlerimizle bağdaştırabiliriz?

Tablo 5.49: “Topkapı Sarayı Müzesi’nde bulunan Osmanlı Devletine ait bayrak ve sancak görselleri bulunmaktadır. Bu görsellerinin müzede muhafaza edilmesini hangi değerlerimizle bağdaştırabiliriz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Sevgi	18
Bağımsızlık	5
Vatanseverlik	4
Saygı	19
Özgürlük	4
Sorumluluk	2
Toplam	57

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilen cevaplar incelendiğinde bayrak ve sancakların muhafaza edilmesi 19 öğrenci tarafından saygı, 18 öğrenci tarafından sevgi, 5 öğrenci tarafından bağımsızlık, 4 öğrenci tarafından vatanseverlik, 4 öğrenci tarafından özgürlük, 2 öğrenci tarafından sorumluluk değerleri ile bağdaştırdıkları görülmektedir. Bazı öğrenciler ise birden fazla cevap vermişlerdi.

“Tarihe karşı sevgi.” Ö.2

“Tarihe karşı saygılı olmak.” Ö.25

Araştırma grubunun verdiği cevaplar incelendiğinde Topkapı Sarayı Müzesi’nde bulunan Osmanlı Devletine ait bayrak ve sancak görsellerinin muhafaza edilmesini daha çok sevgi değeri ile ilişkilendirmişlerdir.

5.5. Saygı Değerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Aşağıda öğrencilerin Saygı değerine ait sorulara verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara aşağıda sırasıyla yer verilmiştir.

Öğrencilere 5.hafta uygulanan Saygı Değeri isimli çalışma yaprağındaki sorulara vermiş oldukları cevapların frekans sıklıkları tabloda belirtilmiştir.

Çalışmaya 25 öğrenci katılmıştır.

Soru: Sizce saygı nedir?

Tablo 5.50 : “Sizce saygı nedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
İnsana karşı davranış	12
Bayrağa karşı davranış	11
Boş	2
Toplam	25

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilen cevaplara bakıldığında öğrencilerden 12’si insana karşı davranış, 11’i nesneye karşı davranış olarak cevaplarken 2 öğrencini soruyu boş bıraktığı görülmüştür.

“Ailemize ve arkadaşlarımıza karşı saygı duymalıyız.” Ö.5

“ Bayrağımıza ve İstiklal Marşına karşı saygı duyulur.” Ö.17

Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Bu hikayede vurgulanmak istenen değerler hangisidir?

Tablo 5.51: “Bu hikayede vurgulanmak istenen değerler hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Saygı	21
Barış	2
Diğer	1
Boş	1
Toplam	25

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerin 21’i saygı değeri 2’si barış cevabını verirken 1’i konunun dışında cevap vermiş, 1 öğrenci de soruyu cevaplandırmamıştır.

“Saygı duymak.” Ö.16

“Bayrağa saygı.” Ö.14

Verilen hikayeyi öğrencilerin geneli saygı değeriyle bağdaştırmıştır. Saygı değeri hikaye içerisinde öğrenciler tarafından tespit edilmiştir. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: İnsanlar bayrağa neden saygı duymalı?

Tablo 5.52: “İnsanlar bayrağa neden saygı duymalı?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bağımsızlığı temsil ettiği için	14
Şehitler için	4
Milleti temsil ettiği için	9
Toplam	27

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Tabloya bakıldığında 14 öğrenci bağımsızlık sembolü olduğu için, 9 öğrenci bayrak milleti temsil ettiği için, 4 öğrenci şehitlerden dolayı bayrağa saygı duyulması gerektiği cevabını vermiştir.

“Çünkü bayrak bir milletin temsilcisidir.” Ö.17

“Her milletin bağımsızlığını gösterdiği için saygı duyulmalıdır.” Ö.19

Öğrencilerin geneli bayrağın bağımsızlığı temsil etmesi sebebiyle saygı duyulması gerektiği çıkarımında bulunmuşlardır.

Soru: Yunan vekilin bir milletin bayrağını yırtması davranışı hangi değere aykırı bir durumdur?

Tablo 5.53: “Yunan vekilin bir milletin bayrağını yırtması davranışı hangi değere aykırı bir durumdur?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Saygı	25
Toplam	25

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilen haberden yola çıkarak Yunan vekilin bayrağı yırtmasını öğrencilerin tamamı saygı değerine aykırı bir davranış olarak yorumlamışlardır. Öğrenciler bayrağın bir milleti temsil ettiği bilincinde olup bayrağa yapılan her hareketin ait olduğu millete yapıldığı görüşündedirler.

“Özgürlüğümüzü ve bağımsızlığımızı yırtmıştır.” Ö.17

“Bağımsızlığımıza ve özgürlüğümüze saygısızlık yapmıştır.” Ö.21

Araştırma grubunun haber içerisinde tespit ettiği değer saygı değeridir. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Bu davranış karşısında Avrupa Parlamentosunun tepkisini nasıl buldunuz?

Tablo 5.54: “Bu davranış karşısında Avrupa Parlamentosunun tepkisini nasıl buldunuz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Doğru bir davranış	23
Ceza yetersizdir	1
Diğer	1
Toplam	25

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilen haberden yola çıkarak Yunan vekilin bayrağı yırtmasına Avrupa Parlamentosu’nun verdiği cezayı öğrencilerden 23’ü doğru bir davranış olarak değerlendirmiştir. 1 öğrenci cezayı yetersiz bulmuştur. 1 öğrenci ise konudan bağımsız bir cevap vermiştir.

“Doğru bir karar ama daha çok olabilirdi.” Ö.18

“Doğru ama daha fazla olabilirdi. Çünkü bir bayrak bir milleti temsil ediyor ve bağımsızlığın göstergesidir.” Ö.8

Öğrenciler neredeyse tamamı haberi bir milletin bayrağına yapılan haksızlık olduğunu görerek ceza verilmesini doğru bir davranış olarak yorumlamıştır.

Soru: Bayrakların kutsal yerlerde saklanması sebebi sizce ne olabilir?

Tablo 5.55: “Bayrakların kutsal yerlerde saklanması sebebi sizce ne olabilir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Milleti temsil etmesi	22
Bayrağa saygı	2
Boş	1
Toplam	25

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilen cevaplar incelendiğinde 22 öğrenci bayrağın milleti temsil etmesinden dolayı kutsal yerlerde saklandığı cevabını vermiştir. 2 öğrenci bayrağa saygı cevabını verirken 1 öğrenci ise soruyu cevaplandırmamıştır.

“Çünkü bir milletin temsilcisidir ve bayrak her zaman bağımsızlıktır.” Ö.18

“Bayraklar ülkeyi temsil eder.” Ö.10

Öğrencilerin genelinin bir milletin bağımsızlığını temsil etmesi sebebiyle saygı değerinden yola çıkarak bayrakların kutsal yerlerde saklandığı sonucuna varılmıştır.

Soru: Bayrağımızın şekli, yapımı ve korunması ile ilgili esaslar “Bayrak Kanunu” ile belirlenmiştir. Bunun nedeni ne olabilir? Kısaca açıklayınız.

Tablo 5.56: “Bayrağımızın şekli, yapımı ve korunması ile ilgili esaslar “Bayrak Kanunu” ile belirlenmiştir. Bunun nedeni ne olabilir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Değiştirilmemesi için	20
Bağımsızlık sembolü olması	5
Vatanseverlik	3
Toplam	28

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

20 öğrenci bayrağımızın istenildiği gibi değiştirilmemesi cevabını verirken, 5 öğrenci bayrağın bağımsızlık sembolü olduğunu, 3 öğrenci ise vatanseverlik cevabını vermiştir.

“Bağımsızlığımızın sembolünü kimse değiştirmesin diye.” Ö.5

“Çünkü herkes kafasına göre bayrak yapmasın diye.” Ö.8

Öğrencilerin genelinin bayrağın biricik ve tek olması gerektiği bilincinde oldukları sonucuna varılabilir.

Soru: Sizce bayrağa saygı nasıl gösterilir?

Tablo 5.57: “Sizce bayrağa saygı nasıl gösterilir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Koruyarak	25
Severek	6
Toplam	31

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilen cevaplar incelendiğinde 25 öğrenci bayrağı koruyarak saygı gösterilebileceğini söylerken, 6 öğrenci ise severek bayrağa saygı gösterileceğini belirtmiştir.

“Ona zarar vermemeliyiz ve zarar verenleri uyarmalıyız.” Ö.1

“Bayrağımızı sevip koruyup saygı göstererek.” Ö.18

Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Aşağıda Topkapı Sarayında bulunan ve Küçük Hüseyin Paşa'ya ait olan sancak görseli bulunmaktadır. Bu görselin muhafaza ediliyor olması geçmişe karşı hangi değerimizi ön plana çıkartır?

Tablo 5.58: “Topkapı Sarayında Küçük Hüseyin Paşa'ya ait olan sancak görseli bulunmaktadır. Bu görselin muhafaza ediliyor olması geçmişe karşı hangi değerimizi ön plana çıkartır?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Saygı	22
Sevgi	6
Vatanseverlik	3
Sorumluluk	8
Toplam	39

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilen görselle ilgili sorulan soruya öğrencilerden 22 tanesi geçmişe ve bayrağa saygı sebebiyle saygı değeriyle bağdaştırmıştır. Öğrencilerden 8 tanesi sorumluluk, 6 tanesi sevgi, 3 tanesi vatanseverlik cevabını vermiştir. Bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdikleri görülmektedir.

Soru:Hz. Ali'ye ait olan Zülfikar motifinin sancak üzerinde olması geçmişe karşı duyulan hangi değeri gösterir?

Tablo 5.59: “Hz. Ali'ye ait olan Zülfikar motifinin sancak üzerinde olması geçmişe karşı duyulan hangi değeri gösterir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Saygı	21
Sorumluluk	4
Vatanseverlik	7
Bağımsızlık	5
Toplam	37

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilen görsel aracılığıyla sorulan soruya öğrencilerden 21 tanesi geçmişe saygı sebebiyle saygı değeriyle bağdaştırmışlardır. Öğrencilerden 4 tanesi sorumluluk, 5 tanesi bağımsızlık, 7 tanesi vatanseverlik cevabını vermiştir. Bazı öğrencilerin birden fazla değerle ilişkilendirdikleri görülmektedir.

“Geçmişe ve tarihe saygı duymak.” Ö.7

“Geçmişimize karşı saygı duymak.” Ö.1

Hız. Ali’ye ait olan Zülfikar motifinin sancak üzerinde olması geçmişe karşı saygı değeriyle ilişkilendirilmiştir. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

5.6. Sorumluluk Değerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Aşağıda öğrencilerin Sorumluluk değerine ait sorulara verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara aşağıda sırasıyla yer verilmiştir.

Öğrencilere 6. hafta uygulanan Sorumluluk Değeri isimli çalışma yaprağındaki sorulara vermiş oldukları cevapların frekans sıklıkları tabloda belirtilmiştir. Çalışmaya 21 öğrenci katılmıştır.

Soru: Sizce sorumluluk nedir?

Tablo 5.60: “Sizce sorumluluk nedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Görevlerimizdir	19
Üstümüze düşenleri zamanında yapmak	2
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde 19 öğrenci sorumluluklarımızı görevlerimiz olarak gördüklerini belirtmişlerdir. 2 öğrenci ise görevlerimizi zaman kavramıyla birleştirerek üstümüze düşenleri zamanında yapmak cevabını vermiştir.

“Bizim yapacağımız işler.” Ö.13

“Sorumluluk bir şeyi yerine getirmek demektir.” Ö.2

Araştırma grubunun cevapları incelendiğinde genel anlamda sorumluluk değerinin tanımıyla ilgili doğru cevaplar vererek bu değer bilince oldukları görülmektedir.

Soru: Bayrağımıza karşı sorumluluklarımız nelerdir?

Tablo 5.61: “Bayrağımıza karşı sorumluluklarımız nelerdir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Saygı duymalıyız ve sevmeliyiz	15
Korumalıyız	9
Yere atmamalıyız	1
Diğer	2
Toplam	27

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerden 15’i bayrağa karşı saygı duymalıyız ve sevmeliyiz, 9’u korumalıyız, 1’i yere atmamalıyız cevaplarını verdiklerini görmekteyiz. 2 öğrenci soruya konu dışında cevap vermiştir. Bazı öğrenciler ise soruya birden fazla cevap vermişlerdir.

“Bayrağımızı yere atmamalıyız, atanı uyarmalıyız, yerden almalıyız.” Ö.10

Verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin bayarğa karşı sorumluluklarının farkında oldukları sonucuna varabilmekteyiz.

Soru: İstiklal marşının beşinci kıtasında vurgulanmak istenen değer hangisidir?

Tablo 7: “İstiklal marşının beşinci kıtasında vurgulanmak istenen değer hangisidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Vatanımıza karşı sorumluluk	19
Çanakkale geçilmez	2
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

İstiklal marşının beşinci kıtası 19 öğrenci tarafından sorumluluk değeri ile ilişkilendirilmiştir. 2 öğrenci ise Çanakkale geçilmez cevabını vermiştir.

“Burada yurdumuzu korumamızın sorumluluk olduğunu ve kendimizi bile feda etmemiz gerektiğini söylüyor.” Ö.17

“Düşmanlar girmesin diye kanımızın son damalsına kadar savaşmak görevimizdir.” Ö.8

Öğrenciler 5.kıtada Mehmet Akif Ersoy tarafından vatani korumaya davet edilerek milletin vatanına karşı sorumluluğunun vurgulandığı sonucuna varmışlardır.

Soru: Bayrağımız üzerindeki ay-yıldız simgeleri neyi ifade etmektedir?

Tablo 5.63: “Bayrağımız üzerindeki ay-yıldız simgeleri neyi ifade etmektedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Özgürlük	9
Bağımsızlık	18
Saygı	1
Sorumluluk	2
Şehitlerimizin kanı	2
Toplam	32

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerin vermiş oldukları cevaplara bakıldığında ay-yıldız simgelerini 18 öğrenci bağımsızlık değeri ile ilişkilendirirken, 9 öğrenci özgürlük, 2 öğrenci sorumluluk, 2 öğrenci şehitlerimizin kanı, 1 öğrenci ise saygı değeri ile ilişkilendirmiştir.

“Bağımsızlığımızı ve şehitlerimizin kanını ifade ediyor.” Ö.17

“Ay ve yıldız bağımsızlığımızı ifade eder.” Ö.6

Soru: Hikayeye göre Türk bayrağı rengini nereden almıştır?

Tablo 5.64: “Hikayeye göre Türk bayrağı rengini nereden almıştır?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Şehitlerimizin kanından	20
Boş	1
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

20 öğrenci şehitlerimizin kanı cevabını verirken, 1 öğrenci soru cevaplandırmamıştır.

“Şehitlerin dökülen kanını temsil eder.”Ö.20

“Şehitlerimizin kanından.” Ö.15

Verilen cevaplar incelendiğinde öğrenciler Türk bayrağının rengini şehitlerimizin kanı ile bağdaştırmışlardır.

Video çalışması “Milli Değerlerimiz”

Kaynak:https://ders.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.886/index.html#/main/curriculumResource?resourceID=8063577df31df59d95b6c21673d86a59&resourceTypeID=3&loc=-1&showCurriculumPath=true -eba.gov.tr

Soru: İzlediğiniz videoya göre Hayber Savaşı'nda Hz. Muhammed tarafından Hz. Ali'ye bayrağın teslim edilme sebebi nedir?

Tablo 5.65: “İzlediğiniz videoya göre Hayber Savaşı'nda Hz. Muhammed tarafından Hz. Ali'ye bayrağın teslim edilme sebebi nedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Kahramanlık göstermesi	21
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Video çalışması ile ilgili sorunun cevapları incelendiğinde 21 öğrenci Hz Ali'nin kahramanlık göstermesi sebebiyle bayrağı teslim aldığını belirtmiştir.

“Büyük bir kahramanlık gösterdiği için.” Ö.11

“Kahramanlık gösterdiği için Hz. Muhammed Hz. Ali'ye bayrağı veriyor.”
Ö.20

Verilen cevaplar incelendiğinde Hz. Ali'nin savaşta gösterdiği başarılarından dolayı bayrağın kendisine verildiği çıkarımında bulunulmuştur.

Soru: İzlediğiniz videoya göre Ulubathı Hasan'ın canı pahasına bayrağı surlara dikme mücadelesini nasıl yorumlarsınız?

Tablo 5.66: “İzlediğiniz videoya göre Ulubathı Hasan'ın canı pahasına bayrağı surlara dikme mücadelesini nasıl yorumlarsınız?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Vatan için mücadele ediyor	12
Bayrak için	10
Diğer	2
Toplam	24

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Video çalışması ile ilgili sorunun cevapları incelendiğinde 12 öğrenci vatan için mücadele, 10 öğrenci bayrak için mücadele cevaplarını vermişlerdir. 2 öğrenci konu dışında cevap vermiştir. Bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdiği görülmüştür.

“İstanbul’un bize ait olduğunu göstermek için.” Ö.19

“Öleceğini bile bile oklara dayandı ve bayrağı dikerek İstanbul’u aldı.”
Ö.20

Çalışma grubunun yorumuna dayalı olan bu soruda verilen cevaplar Ulubatlı Hasan’ın vatan ve bayrak için mücadele ettiği cevabını verdikleri görülmektedir. Veilen yazılı ve sözlü cevaplarda bir yerin vatan olabilmesi için orada bayrağın dalgalanması gerektiği yorumları yapılmıştır.

Soru: Mustafa Kemal Atatürk’e göre bir bayrak millet için neden önemlidir?

Tablo 5.67: “Mustafa Kemal Atatürk’e göre bir bayrak millet için neden önemlidir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bir milletin namus ve şerefidir	16
Şehitleri temsil eder	1
Ülkeyi temsil eder	1
Diğer	3
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

16 öğrenci bayrağın bir milletin namus ve şerefi olduğu sonucuna vardığı görülmektedir. 1 öğrenci bayrağın şehitleri temsil ettiğini, 1 öğrenci bayrağın ülkeyi temsil ettiğini belirtmiştir. 3 öğrenci ise konu dışında cevap vermiştir.

“Namus ve şerefının sembolüdür.”.Ö.9

“Çünkü bayrak şehitlerimizi temsil eder.” Ö.2

Video çalışmasıyla ilgili soruya verilen cevaplar incelendiğinde bayrağın bir milletin namus ve şerefi olduğu yorumları karşımıza çıkmaktadır.

Soru: Aşağıda Osmanlı Devleti’ne ait Topkapı Sarayı Müzesinde bulunan bayrak ve sancak görselleri bulunmaktadır. Bu bayrak ve sancakların müzede muhafaza edilmesi tarihimize duyduğumuz karşı hangi değerimizle ilgilidir?

Tablo 5.68: “Osmanlı Devleti’ne ait Topkapı Sarayı Müzesinde bayrak ve sancak görselleri bulunmaktadır. Bu bayrak ve sancakların müzede muhafaza edilmesi tarihimize duyduğumuz karşı hangi değerimizle ilgilidir?” sorusuna öğrencilerin cevaplarının dağılımı.

Tema	f
Sorumluluk	12
Bağımsızlık	4
Üzerinde dua olduğu için	4
Boş	1
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur .

Verilen bayrak ve sancak görselleri aracılığıyla sorulan soruya öğrencilerden 12 tanesi sorumluluk değeriyle bağdaştırmıştır. 4 tanesi bağımsızlık, 4 tanesi üzerinde bulunan dualardan dolayı manevi yönden kutsal olmaları sebebiyle üzerinde dua olması cevabını vermiştir. 1 öğrenci ise soruyu boş bırakmıştır.

“Tarihimize karşı sorumlu olduğumuz için önemlidir.” Ö.10

“Saklamasaydık göremeyecektik.” Ö.18

Geçmişimize karşı sorumluluk duygusu sebebiyle öğrencilerin sorumluluk değerini tespit ettikleri görülmüştür. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Bayraklar ve sancaklar, üzerinde bulunan motiflerle geçmişten günümüze kültür elçiliği yapmaktadırlar. Bunu sancak ve bayraklar üzerinde bulunan Zülfikar, Mührü Süleyman gibi sembollerden anlamaktayız. Bu durum geçmişimize karşı hangi değerimizi ön plan çıkartır?

Tablo 5.69: “Bayraklar ve sancakların üzerinde Zülfikar, Mührü Süleyman gibi sembollerden bulunmaktadır. Bu durum geçmişimize karşı hangi değerimizi ön plan çıkartır?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Sorumluluk	14
Saygı	5
Diğer	2
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilen cevaplar incelendiğinde bayrak ve sancaklar üzerinde bulunan motifleri öğrencilerin 14’ü sorumluluk, 5’i saygı değerleriyle ilişkilendirdikleri görülmektedir. 2 öğrenci ise konu dışında cevapla vermişlerdir. Verilen cevaplardan tarihimize karşı sorumluluk duygusu ve saygı ön plana çıkmaktadır.

“Bayraklar geçmişten günümüze kültür elçiliği yapmışlardır.” Ö.18

“Sorumluluk değerimizi ön plana çıkarır.” Ö.17

Geçmişimize karşı sorumluluk duygusu sebebiyle öğrencilerin sorumluluk değerini tespit ettikleri görülmüştür. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Soru: Aşağıda Osmanlı Devleti’ne ait Topkapı Sarayı Müzesinde bulunan bayrak-sancak görseli bulunmaktadır. Bu sancak yırtık olmasına rağmen müzede muhafaza edilmektedir. Bu durumu hangi değerlerimizle bağdaştırabilirsiniz?

Tablo 5.70:“Osmanlı Devleti’ne ait Topkapı Sarayı Müzesinde bulunan bayrak-sancak görseli bulunmaktadır. Sancak yırtık olmasına rağmen müzede korunmaktadır. Bu durumu hangi değerlerimizle bağdaştırabilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevapların dağılımı.

Tema	f
Sorumluluk	14
Saygı	7
Toplam	21

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Verilen görsel aracılığıyla sorulan soruya öğrencilerden 14’ü geçmişe sorumluluk düşüncesiyle sorumluluk değeri olarak cevaplandırmışlardır. Öğrencilerden 7 tanesi saygı cevabını vermiştir.

“Tarihi eser olduğu için saklamamak sorumluluktur.”Ö.19

“Tarihe karşı sorumluluğumuzdur.”Ö.18

Geçmişimize karşı sorumluluk duygusu sebebiyle öğrencilerin sorumluluk değerini tespit ettikleri görülmüştür. Sorudan beklenen cevapların alındığı görüldüğünden soru amacına hizmet etmiştir.

Etkinlik :Krapon kağıdı ile “Bayrağımız” çalışması (Bkz . Ek12)

5.7. Değer Kavramına Yönelik Yazılı Görüşme Formuna İlişkin Bulgular

Öğrencilerin uygulama çalışmasından sonra değerlere yönelik görüşme formuna verdikleri cevaplara ait yazılı bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 5.71: “Size Göre Değer Nedir?” sorusuna sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Nesneye ve İnsana Verilen Önem	21
Saygı	4
Sevgi	3
Toplam	28

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Bu soru ile öğrencilerin değer tanımlarının ne olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Tablo incelendiğinde öğrencilerin bu soruya birden fazla cevap verdikleri görülmüştür. 21 öğrenci “Nesneye ve İnsana Verilen Önem”,cevaplarken 4 öğrenci Saygı, 3 öğrenci sevgi cevabını vermiştir.

“Size Göre Değer Nedir?” sorusunu “Nesneye ve İnsana Verilen Önem” kapsamında tanımlayan öğrenci görüşlerini aşağıda görebilirsiniz.

“Bir şeye karşı hissettiğimiz duygulardır.” Ö.14

“Vatan ve Bayrak sevgisi.” Ö.8

Değer kavramını daha çok nesnelere ve insanlara önem verme kavramıyla ilişkili olarak tanımladıklarını görüyoruz. Diğer öğrenciler de değeri benzer oranlarda sevgi ve saygı kavramlarıyla ilişkilendirerek tanımlamışlardır. Sonuç olarak değer kavramını öğrencilerin görüşme formunda verdikleri cevaplarda değer kavramını tanıma uygun olarak kavradıkları görülmektedir.

Tablo 5.72: “Değerlerin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Nesneye ve İnsana Verilen Değer	11
Saygı	3
Sevgi	3
Kültür	4
Bağımsızlık	3
Toplam	24

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo incelenirken bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdiği görülmüştür. Değerlerin öneminden bahsettiğimizde, genellikle onu "nesnelere ve insanlara verilen değerler" olarak yorumladıklarını görüyoruz. Diğer öğrencilerin değer kavramlarını “saygı”, “sevgi”, “kültür” ve “bağımsızlık” kavramlarıyla benzer oranlarda ilişkilendirerek belirlediklerini gördük.

“Değerlerin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusunu “Nesneye ve İnsana Verilen Değer” kapsamında tanımlayan öğrenci görüşlerini aşağıda görebilirsiniz.

“Değerler bizim bilinçli bir vatandaş olmamızı sağlar.” Ö.14

“Değerler önemli. Çünkü bizim iyi, sevgili, saygılı bir vatandaş olmamızı sağlıyor.” Ö.8

Sonuç olarak öğrenciler, verdikleri cevaplara bakıldığında değer kavramını tanıma uygun olarak kavradıkları görülmektedir.

Tablo 5.73: “Sizce en önemli değerler nelerdir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Özgürlük	1
Bağımsızlık	1
Sevgi	5
Saygı	5
Sorumluluk	1
Vatan	6
Bayrak	5
Hepsi	12
Toplam	36

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo incelendiğinde öğrencilerin birden fazla cevap verdikleri görülmüştür. Öğrencilerin görüşlerinde ikinci sırada “vatan”, üçüncü sırada “saygı”, “sevgi” ve “bayrak” birbirine eş oranda, yine birbirine eş oranda dördüncü sırada “özgürlük”, “bağımsızlık”, “sorumluluk” değerlerinin önemli olduklarını belirtmişlerdir.

“Sizin en önemli gördüğünüz değerler nelerdir? Neden?”

sorusuna “hepsi ”, “saygı” ve “sevgi ” olarak cevap veren öğrencilerin görüşleri aşağıda görülmektedir:

“Ayrımcılık yapamayız. Çünkü hepsi önemlidir.” Ö.5

“Bütün değerlerimiz çok önemli.” Ö.10

“Vatan ve bayrak.” Ö.19

Verilen cevaplarda öğrencilerin büyük çoğunluğu bütün değerlerin önemli olduğunu belirtmiştir. Çalışmanın sonunda verilen cevaplara bakıldığında bayraklar ve sancaklarla ilgili olan değerler belirtildiği görülmektedir.

Tablo 5.74: “Ülkelerin bayraklarının olmasının anlamı ve önemi nedir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Milleti ve ülkeyi temsil eder	11
Bağımsızlığı temsil eder	11
Toplam	22

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo incelendiğinde verilen cevaplarda öğrencilerin yarısının bir bayrağın milleti ve ülkeyi temsil ettiğini, diğer yarısının ise bağımsızlığı temsil ettiği yönünde cevap verdiği görülmektedir.

“Ülkelerin bayraklarının olmasının anlamı ve önemi nedir?” sorusuna “milleti ve ülkeyi temsil eder” ve “bağımsızlığı temsil eder” temalı cevap veren öğrencilerin görüşlerini aşağıda görebilirsiniz:

“Bağımsızlığı temsil ettiği için önemlidir” Ö.7

“Ait olduğu ülkenin bağımsızlığını temsil eder.” Ö.3

“Ülkenin temsilcisi bayraktır. Yani ait olduğu ülkeyi temsil eder.” Ö.17

Cevaplara bakıldığında bir milletin bağımsız olmasının bayrak ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

Tablo 5.75:“Bayrak ve sancak denilince aklınıza gelen değerler nelerdir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	F
Özgürlük	12
Sevgi	17
Saygı	13
Vatanseverlik	13
Bağımsızlık	12
Sorumluluk	4
Şehitlerimiz	3
Tüm Değerler	1
Toplam	75

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo incelendiğinde öğrencilerin birden fazla cevap verdikleri görülmüştür. Öğrencilerin en çok “sevgi”, ikinci sırada “saygı” ve “vatanseverlik”, üçüncü sırada “özgürlük” ve “bağımsızlık”, dördüncü sırada “sorumluluk” değerleri olarak cevap verdikleri görülmüştür. Ayrıca 3 öğrencinin şehitlerimiz ve 1 öğrencinin ise tüm değerler cevabı verdiği görülmektedir.

“Bayrak ve sancak deyince aklınıza gelen değerler nelerdir?” sorusuna “sevgi”, “saygı” ve “vatanseverlik” olarak cevap veren öğrencilerin görüşlerini aşağıda görebilirsiniz:

“Bayrak sevgisi.” Ö.17

“Vatanseverlik, sevgi ve saygı değerleri aklıma gelmektedir.” Ö.22

“Vatan sevgisi.” Ö.19

Sonuç olarak bayrak ve sancakla ilgili olan değerlere vurgu yapıldığı görülmektedir. Bu değerlerin çoğunun öğrenciler tarafından ifade edilmiş olmasını çalışmanın başarısı olarak değerlendirebiliriz.

Tablo 5.76: “Sizce özgürlük değeri nasıl tanımlanabilir ve özgürlük değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
İstediğimiz gibi yaşamak	12
Kendi kararlarımızı vermek	7
Toplam	19

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo incelendiğinde 6 öğrencinin soruya cevap vermediği görülmektedir. Öğrencilerin en çok “İstediğimiz gibi yaşamak” , ikinci sırada ise “kendi kararlarımızı vermek” cevapları verdikleri görülmektedir.

“Sizce özgürlük değeri nasıl tanımlanabilir ve özgürlük değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna “İstediğimiz gibi yaşamak” ve “kendi kararlarımızı vermek” temalı cevap veren öğrencilerin görüşlerini aşağıda görebilirsiniz:

“Bizim özgürlüğümüzü ifade eder.” Ö.19

“İnsanların istediği gibi yaşaması demektir.” Ö.3

Cevaplara bakıldığında öğrencilerin özgürlük değerini açıklayabildikleri sonucuna varılmaktadır.

Tablo 5.77: “Sizce bağımsızlık değeri nasıl tanımlanabilir ve bağımsızlık değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bağlı olmamak	22
Bayrak	2
Özgürlük	1
Toplam	25

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo incelendiğinde bütün öğrencilerin soruya cevap verdiği görülmektedir. Öğrencilerin en çok “başka ülkeye bağlı olmamak” , ikinci sırada ise “bayrak ”, üçüncü sırada “özgürlük” cevapları verdikleri görülmektedir.

“Sizce bağımsızlık değeri nasıl tanımlanabilir ve bağımsızlık değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna “bağlı olmamak” temalı cevap veren öğrencilerin görüşlerini aşağıda görebilirsiniz:

“Başka devletlerin baskısı altında olmadan yaşamak demektir.” Ö.2

“Bir ülkenin kimseye bağlı olmaması demektir.” Ö.7

“Başka ülkelere bağlı olmamak demektir.” Ö.10

Cevaplara bakıldığında öğrencilerin bağımsızlık değerini açıklayabildikleri sonucuna varılmaktadır.

Tablo 8: “Sizce vatanseverlik değeri nasıl tanımlanabilir ve vatanseverlik değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Vatanımızı sevmek	21
Saygı duymak	3
Vatani korumak	10
Sorumluluk	1
Toplam	35

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo incelendiğinde bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdiği görülmektedir. Öğrencilerin en çok “vatanımızı sevmek” , ikinci sırada ise “vatani korumak”, üçüncü sırada “saygı duymak”, dördüncü sırada “sorumluluk” cevapları verdikleri görülmektedir.

“Sizce vatanseverlik değeri nasıl tanımlanabilir ve vatanseverlik değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna “vatanımızı sevmek” ve “vatani korumak” temalı cevap veren öğrencilerin görüşlerini aşağıda görebilirsiniz:

“Vatanımız için kanımızın son damlasına kadar savaşmaktır.” Ö.6

“Özgür yaşayabilmek için vatani korumaktır.” Ö.4

Cevaplara bakıldığında öğrencilerin vatanseverlik değerini açıklayabildikleri sonucuna varılmaktadır.

Tablo 9: “Sizce sevgi değeri nasıl tanımlanabilir ve sevgi değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Vatan Sevgisi	4
Bayrak sevgisi	2
Nesneye ve İnsana Verilen Değer	19
Toplam	25

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo incelendiğinde bütün öğrencilerin soruya cevap verdiği görülmektedir. Öğrencilerin geneli “nesneye ve insana verilen değer ”, 4 öğrenci “vatanı sevgisi ”, 2 öğrenci “bayrak sevgisi” cevapları verdikleri görülmektedir

“Sizce sevgi değeri nasıl tanımlanabilir ve sevgi değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna “nesneye ve insana verilen değer” temalı cevap veren öğrencilerin görüşlerini aşağıda görebilirsiniz:

“Bir şeye veya birine sevgi duymaktır.”. Ö.20

“Sevgi duyduğumuz bir histir.” Ö.9

“Vatan ve ata sevgisi aklıma gelir.” Ö.18

Cevaplara bakıldığında öğrencilerin sevgi değerini açıklayabildikleri sonucuna varılmaktadır.

Tablo 5.80: “Sizce saygı değeri nasıl tanımlanabilir ve saygı değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Nesneye ve İnsana Verilen Değer	17
Bayrağımıza saygı	5
Toplam	22

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo incelendiğinde bütün öğrencilerin soruya cevap verdiği görülmektedir. Öğrencilerin en çok “nesneye ve insana verilen değer ” , ikinci sırada ise “Bayrağımıza saygı cevapları verdikleri görülmektedir.

“Sizce saygı değeri nasıl tanımlanabilir ve saygı değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna “nesneye ve insana verilen değer” ve “bayrağımıza saygı” temalı cevap veren öğrencilerin görüşlerini aşağıda görebilirsiniz:

“Saygı bayrağa duyulan histir.” Ö.5

“Saygı bir şeye değer vermektir.” Ö.10

Cevaplara bakıldığında öğrencilerin saygı değerini açıklayabildikleri sonucuna varılmaktadır.

Tablo 5.81: “Sizce sorumluluk değeri nasıl tanımlanabilir ve sorumluluk değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Görevlerimizi yerine getirmek	19
Bilinçli birey olmak	3
Bayrağa karşı görevlerimiz	1
Vatanımıza karşı sorumluluklarımız	1
Toplam	24

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo incelendiğinde bütün öğrencilerin soruya cevap verdiği görülmektedir. Öğrencilerin en çok “görevlerimizi yerine getirmek”, ikinci sırada “Bilinçli birey olmak”, üçüncü sırada “bayrağa karşı görevlerimiz” ve “vatanımıza karşı sorumluluklarımız” olarak cevap verdikleri görülmektedir.

“Sizce sorumluluk değeri nasıl tanımlanabilir ve sorumluluk değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna “Görevlerimizi yerine getirmek” temalı cevap veren öğrencilerin görüşlerini aşağıda görebilirsiniz:

“Bize verilen bir sorumluluğu yerine getirmektir.” Ö.17

“Sorumluluk bize düşne görevdir. Sorumluluk olmazsa hiç kimse görevini yerine getirmez.” Ö.9

“Bir görevi yerine getirmek önemlidir. Çünkü sorumluluğumuzu yerine getirirsek bilinçli bir kişi oluruz.” Ö.8

Cevaplara bakıldığında öğrencilerin sorumluluk değerini açıklayabildikleri sonucuna varılmaktadır.

Tablo 5.82: “ Bu çalışma süreci ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Eğlenceli bir süreç	12
Derste aktif olmak	10
Yaparak yaşayarak öğrenme	7
Grup çalışması	3
Toplam	32

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo incelendiğinde öğrencilerin genelinin soruya cevap verdiği görülmektedir. Öğrencilerin 12’si “eğlenceli bir süreç”, 10’u “derste aktif olmak”, 7’si “yaparak yaşayarak öğrenme” ve 3’ü “grup çalışması” olarak cevap verdikleri görülmektedir.

“Bu çalışma süreci ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna “Eğlenceli bir süreç” ve “Derste aktif olmak” temalı cevap veren öğrencilerin görüşlerini aşağıda görebilirsiniz:

“Derste çok eğlendim.” Ö.4

“Bayrak etkinliği çok hoşuma gitti.” Ö.23

“Normaline göre derse daha çok katıldım.” Ö.24

Cevaplara bakıldığında öğrencilerin çalışma ile ilgili olumlu görüşe sahip oldukları sonucuna varılmaktadır.

Tablo 83: “Bu çalışma sonucunda sizde hangi değerlerin ön plana çıktığını söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Bağımsızlık	15
Özgürlük	15
Vatanseverlik	12
Sevgi	10
Saygı	9
Sorumluluk	9
Toplam	70

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo incelendiğinde öğrencilerin genelinin soruya cevap verdiği görülmektedir. Öğrencilerin 15’i “bağımsızlık”, 15’i “özgürlük”, 12’si “vatanseverlik”, 10’u “sevgi”, 9’u saygı, 9’u sorumluluk olarak cevap verdikleri görülmektedir.

“Bu çalışma sonucunda sizde hangi değerlerin ön plana çıktığını söyleyebilirsiniz?” sorusuna “Bağımsızlık” ve “Özgürlük” temalı cevap veren öğrencilerin görüşlerini aşağıda görebilirsiniz:

“Bağımsızlık ve Özgürlük” Ö.9

“Bağımsızlık” Ö.20

“Özgürlük” Ö.24

Cevaplara bakıldığında öğrencilerin hepsi çalışma içerisindeki bütün

Tablo 5.84: “Bayrak ve sancaklarla sosyal bilgiler derslerinin işlenişi, sizin için ilgi çekici miydi? Neden?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Evet. Görsellerin çok olması	22
Hayır	1
Boş	1
Toplam	24

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo incelendiğinde bazı öğrencilerin genelinin soruya cevap verdiği görülmektedir. Öğrencilerin 22’ü “Evet. Görsellerin çok olması”, 1’i “hayır” olarak cevap verirken 1 öğrenci ise soruyu boş bırakmıştır.

“Bayrak ve sancaklarla sosyal bilgiler derslerinin işlenişi, sizin için ilgi çekici miydi? Neden?” sorusuna “Evet, Görsellerin çok olması” temalı cevap veren öğrencilerin görüşlerini aşağıda görebilirsiniz:

“Bayrak görselleri çok güzeldi.” Ö.7

“Hikayeler hoşuma gitti. Ö.19

“Çok hoşuma gitti. Çünkü ders çok eğlenceliydi.” Ö.12

Cevaplara bakıldığında öğrencilerin hemne hemen hepsi bayrak ve sancaklarla sosyal bilgiler derslerinin işlenişini ilgi çekici bulmuşlardır.

Tablo 5.85: “Bayrak ve sancaklarla sosyal bilgiler derslerinin işlenişi, ilgili konuları öğrenmenize katkı sağlıyor muydu? Neden?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımı.

Tema	f
Evet. Çünkü çeşitli dokümanlar içeriyordu.	17
Evet. Çünkü ilgi çekici ve değişikti.	7
Toplam	24

Kaynak: Çalışma grubunun verdiği cevaplar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo incelendiğinde bazı öğrencilerin genelinin soruya cevap verdiği görülmektedir. Öğrencilerin 17’si “Evet. Çünkü çeşitli dokümanlar içeriyordu.”, 7’si “Evet. Çünkü ilgi çekici ve değişikti.” olarak cevap verdikleri görülmektedir.

“Bayrak ve sancaklarla sosyal bilgiler derslerinin işlenişi, ilgili konuları öğrenmenize katkı sağlıyor muydu? Neden?” sorusuna “Evet. Çünkü çeşitli dokümanlar içeriyordu” temalı cevap veren öğrencilerin görüşlerini aşağıda görebilirsiniz:

“ Evet. Çünkü değişik dokümanlar vardı. Mesela hikaye, şiir, resim gibi” Ö.1

“ Evet. Çok resim vardı.” Ö.21

“ Evet. Çalışma yaprakları güzeldi.” Ö.8

Cevaplara bakıldığında öğrencilerin geneli bayrak ve sancaklarla sosyal bilgiler derslerinin işlenişinin ilgili konuları öğrenmede katkısı olduğu görüşündedir.

SONUÇ

Sosyal bilgiler dersi değerler eğitimi açısından önemli bir yere sahiptir. Ders programının içeriğine bakıldığında evrensel ve milli değerleri barındırdığı görülmektedir. Bu çalışmada bayrak ve sancaklarla ilgili dokümanların kullanılmasıyla sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerlerin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Böylece bayrak ve sancaklar ile değerler ilişkilendirilmiştir.

Yapılan bu araştırmada öğrencilerin aktif olduğu bir değer eğitimi oluşturulmuştur. Öğrencilerin çalışma yapraklarındaki soruları kendi bakış açılarından yola çıkarak cevapladıkları gözlemlenmiştir. Bu bağlamda sosyal bilgiler öğretiminde değerler eğitimi çerçevesinde farklı pedagojik yöntem ve tekniklerin uygulanabilirliği ele alınmıştır. Bayrak ve sancakların kullanımıyla ilk defa bu kadar kapsamlı değerler eğitimi çalışmasının yapılmış olması da bu çalışmanın literatüre bir başka katkısıdır.

Araştırma sonucunda bayrak ve sancaklar aracılığıyla sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerlerin geliştirilmesine olumlu yönde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın başında bayrak ve sancakları daha çok bağımsızlık ve özgürlük değeri ile ilişkilendirdikleri görülürken, çalışma sonunda geliştirilmesi amaçlanan sevgi, saygı, sorumluluk, vatanseverlik değerleriyle de ilişkilendirdikleri görülmüştür. Aynı zamanda bayrak ve sancak kavramları hakkında fikir sahibi oldukları sonucuna da varılmıştır.

Bu bölümde verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara göre alt

problemlere yönelik sonuçlar tartışılmakta ve önerilere yer verilmektedir.

Araştırmanın ana problemi olan “Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancakların kullanımı ile değerler geliştirilebilir mi?” sorusuna ilişkin bulgular:

Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancakların kullanılmasının sosyal bilgiler öğretim programında yer edinen değerlerin öğretimine olumlu yönde etkisi olduğu ve bağımsızlık, özgürlük, vatanseverlik, sevgi, saygı, sorumluluk değerlerini verilen dokümanlar aracılığıyla bayrak ve sancak kavramları ile

ilişkilendirdikleri ve bu değerlere yönelik öğrencilerde farkındalık oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla ilgili materyaller vasıtasıyla öğrencilerde bayrak ve sancağa kavramlarına karşı farkındalık olduğu görülmüştür. Etkinlik sonucunda bu iki kavramın ayrımını yapabildikleri görülmüştür. Öğrenciler “siz olsaydınız ne yapardınız?”, “ne hissederdin?” tarzındaki soruları kendi açılarından değerlendirerek ifade edebilmişlerdir. Verilen örnek olaylarda kendilerini kişilerin yerine koyarak empati yapabildikleri ve hikaye ve görsellerde bahsedilen kişilerin yerine kendilerini koyabildikleri görülmüştür. Öğrencilerin mektup yazma sorusunda tarihi olayı kavrayarak olayın geçtiği döneme gidip duruma uygun bir şekilde kendilerini ifade edebildikleri görülmektedir. Bayrak ve sancak kavramlarının birbirinden farklı oldukları ve günümüzdeki bayrağımız, sancağımızın hangi aşamalardan geçerek olduğu ve son şeklini nasıl aldığı hakkında fikir sahibi oldukları görülmüştür. Eskiden kullanılmış bayrak ve sancakların kültürel miras olarak önemi kavranmış olup, çalışmamızda Topkapı Sarayı Müzesinde bulunan orijinal bayrak ve sancak görsellerini kullanmamızda bu görseller muhafaza edildiği için ulaşabildiğimiz yönünde farkındalığın olduğu gözlenmiştir.

Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar;

Araştırmanın birinci alt problemini “Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde bağımsızlık değeri nasıl geliştirilir?” ifadesi oluşturmaktadır.

Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancakların kullanılmasıyla öğrencilerin bağımsızlık değerine ve bağımsızlık sembollerine dair farkındalık oluşturdıkları sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin çalışma yapraklarında bulunan metin, hikâye ve şiirlere ilişkin tespit ettikleri değerlerin frekans sıklıkları ele alındığında en fazla bağımsızlık değeri karşımıza çıkmaktadır.

Uygulama öncesi çalışma grubuna yöneltilen ilk soru olan “Bağımsızlık nedir? “sorusuna verilen cevaplara bakıldığında “başka devletlerden bağımsız olmak” cevabı verilirken çalışma sonucunda öğrencilerin bağımsızlığı bayrak ile bağdaştırdıklarını görmekteyiz. Bu bağlamda bayrak ve sancakların bağımsızlık değerinin geliştirilmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Bayrak ve sancaklarla ilgili yapılan etkinlikler, çalışma grubunda bağımsızlık değerini geliştirme konusunda etkili olmuştur. Literatüre bakıldığında değerlerle ilgili birçok çalışma bulunmaktadır. Araştırmada elde edilen bulguları destekleyen farklı çalışmalar bulunmaktadır. Kandemir & Torun (2020), bu çalışma ile sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan adalet, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, eşitlik, özgürlük, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik ve yardımseverlik değerlerinin İstiklal Marşı'nda yer alma durumlarını tespit etmektir. İstiklal Marşı'nın içinde barındırdığı değerlerin, sosyal bilgiler dersinde değer öğretiminde yararlanılabilecek önemli bir kaynak olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla bireylere kazandırılması istenilen değerler, bu kaynak vasıtasıyla da aktarılabilir. Bu çalışma ile yapılan çalışmanın bulguları arasında benzerlik bulunmaktadır.

Aydemir & Ulu Kalın (2018), ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin bağımsızlık, özgürlük, özgüven ve çağdaşlaşma değerlerine yönelik algısal gelişim ve değişimlerini incelemiştir. Son uygulamada bağımsızlık değerini ile bayrak, tanımlarına uygun ifadelerle ilişkilendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar birbiriyle benzerlik gösterdiğinde çalışmanın sonuçları benzerlik göstermektedir.

İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar;

Araştırmanın ikinci alt problemini “Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde özgürlük değeri nasıl geliştirilir?” ifadesi oluşturmaktadır.

Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancakların kullanımının öğrencilere özgürlüğün değeri konusunda farkındalık kazandırdığı sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin bağımsızlık ve özgürlük değerlerinin farklı anlamlar taşıdıklarını tespit ettikleri görülmüştür. Bu kapsamda bağımsız bir ülkede insanların özgür yaşayabilecekleri ifade edildiği görülmüştür. Öğrencilerin çalışma yapraklarında bulunan metin, hikâye şiirlere ilişkin tespit ettikleri değerlerin frekans sıklıkları ele alındığında en fazla özgürlük değeri karşımıza çıkmaktadır.

Uygulama öncesi çalışma grubuna yöneltilen ilk soru olan “özgürlük nedir?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında “istediğin gibi yaşamak, hareket etmek ” cevabı verilirken çalışma sonucunda öğrencilerin özgürlüğü bayrak ile bağdaştırdıklarını, bağımsız olan bir ülkede insanların özgür yaşabildikleri ve bu özgürlüğün simgesinin ise bayrak ve sancak olduğu cevaplarının verildiğini görmekteyiz. Bu bağlamda bayrak ve sancakların özgürlük değerinin geliştirilmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Bayrak ve sancaklarla ilgili yapılan etkinlikler, çalışma grubunda özgürlük değerini geliştirme konusunda etkili olmuştur. Kılıç & Sezgin, (2017) çalışmalarında Arif Nihat Asya’nın hangi değerleri ele aldığını ve bunları nasıl işlediğini göstermektedir. Hangi değerlere sahip çıkılması gerektiği ve gelecek nesillere aktarılacak değerlerimizin bu eserlerde nasıl ifade edildiği üzerine çalışılmıştır. Bayrak ve sancaklarla değerlerin geliştirilmesi üzerine yapılan bu çalışmada da doküman olarak şiir, tarihi hikaye vs kullanılmıştır. Çalışmada da özgürlük değerine dair farkındalık göz önüne alındığında çalışma sonuçları birbiriyle örtüşmektedir diyebiliriz.

Diğer bir çalışma ise Dinç & Üztemur (2016)’un ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin eşitlik, özgürlük ve diğer değerlere ilişkin algılarını karikatürler aracılığıyla ortaya koymayı amaçlamış oldukları çalışmadır. Nitel bir araştırma olan çalışmada çalışma grubunun özgürlük değerini düşünce özgürlüğü ve bağımsız hareket etme şeklinde algılamış oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bayrak ve sancaklarla yapılan özgürlük değerini geliştirme çalışmasında da çalışma grubundan elde edilmiş olan verilerde özgürlük ile bağımsızlık değerleri birbiri ile ilişkilendirilmiştir. Bu bakımdan bu iki çalışmanın sonuçları birbirini destekler niteliktedir.

Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar;

Araştırmanın üçüncü alt problemini “Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde vatanseverlik değeri nasıl geliştirilir?” ifadesi oluşturmaktadır.

Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancakların kullanımının öğrencilere vatanseverlik değeri konusunda farkındalık kazandırdığı sonucuna varılmıştır. Bayrak ve sancağın vatani temsil ettiği, verilen tarihi hikaye ve görsellerden yola çıkarak vatani sevmek ile bayrak ve sancağı koruma arasında ilişki kurulduğu görülmüştür. Öğrencilerin çalışma yapraklarında bulunan metin, hikâye şiirlere ilişkin tespit ettikleri değerlerin frekans sıklıkları ele alındığında en fazla vatanseverlik değeri karşımıza çıkmaktadır.

Uygulama öncesi çalışma grubuna yöneltilen ilk soru olan “vatanseverlik nedir?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında “vatan uğruna mücadele etmek ” cevabı verilirken çalışma sonucunda öğrencilerin vatanseverliği bayrak ve sancak ile bağdaştırdıklarını görmekteyiz. “Bir vatanın varlığının kanıtı bayrak ve sancaktır”, “bayrak için mücadele vatan içindir.” gibi cevaplar çalışma sonucunda verilmiştir. Bu bağlamda bayrak ve sancakların vatanseverlik değerinin geliştirilmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Bayrak ve sancaklarla ilgili yapılan etkinlikler, çalışma grubunda vatanseverlik değerini geliştirme konusunda etkili olmuştur. Gündüz, Gündüz, Mertol&Çelikkol çalışmalarında vatanseverlik değerini öğretirken kullanılan değer yaklaşımlarını tespit etmek ve vatanseverlik olgusuna yeni bir bakış açısı getirmeye çalışmışlardır. Nitel bir araştırma olan bu çalışma sonucunda vatanseverlik değerini öğretmek için öğrenci merkezli yöntemler ve etkili materyaller kullanmak gerektiğini ortaya çıkarmışlardır. Bayrak ve sancaklarla ilgili yapılan öğrenci merkezli bu çalışmadan elde edilen sonuçlar benzerlik göstermektedir.

Karagözoğlu (2018), çalışmasında “vatanseverlik” değerinin kazandırılması amacı ile derslerde kullanılabilecek, kadın kahramanların yaşam öykülerinin tespit edilmesini amaçlamıştır. Öykülerin toplanması açısından gerekli literatür taraması yapılarak öyküler kısaltılarak çalışmada kullanılmıştır. Bayrak ve sancaklarla vatanseverlik değerinin geliştirilmesi çalışma yaprakları için de literatür taraması yapılarak kahramanların hayat öyküleri üzerinden vatanseverlik değeri geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu açıdan bu iki çalışmanın sonucu birbiriyle benzerlik göstermektedir. Ayrıca’ Oruç & Erdem (2010)’in çalışmasında ise sosyal bilgiler öğretiminde biyografi kullanımının öğrencilerin sosyal bilgiler

dersine ilişkin tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılarak bu çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar;

Araştırmanın dördüncü alt problemini “Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde sevgi değeri nasıl geliştirilir?” ifadesi oluşturmaktadır.

Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancakların kullanımının öğrencilere sevgi değeri konusunda farkındalık kazandırdığı sonucuna varılmıştır. Sevginin sadece kişilere karşı olmayacağı, sembollere karşı da olabileceğini algıladıkları, bayrak uğruna verilen canların kıymetli olduğu, Öğrencilerin çalışma yapraklarında bulunan metin, hikâye şiirlere ilişkin tespit ettikleri değerlerin frekans sıklıkları ele alındığında en fazla sevgi değeri karşımıza çıkmaktadır.

Uygulama öncesinde Sevgi değeri çalışma yaprağında çalışma grubuna yöneltilen ilk soru olan “sevgi nedir?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında kişilere karşı duyulan bir his olarak genellikle cevaplandıkları görülmektedir. Çalışma sonucunda nesneye verilen değer cevabının verilmiş olması sevgi değerinin bayrak ve sancak ile ilişkilendirdikleri sonucuna ulaşılmaktadır. Bu bağlamda bayrak ve sancakların sevgi değerinin geliştirilmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Bayrak ve sancaklarla ilgili yapılan etkinlikler, çalışma grubunda sevgi değerini geliştirme konusunda etkili olmuştur. Literatürde benzer bulgulara rastlamak mümkündür. Yel (2018), yapmış olduğu çalışmada bayrak ve sancak sevgisinin kazandırılmasında sosyal bilgiler dersinin etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yel’e ait olan çalışma ile bayrak ve sancaklar üzerinden yapılmış olan sevgi değerinin geliştirilmesi çalışması nesne üzerinden değer geliştirme olması sebebiyle amaç olarak benzerlik göstermektedir. Elde edilen sonuçlarda iki araştırmanın sonucu benzerlik göstermektedir. Otmar & Erdem, (2019) ait çalışmada Yalvaç Ural’ın çocuk edebiyatında şiir, öykü, şiir-öykü ve fabl türündeki eserlerinde hayvan sevgisi değerini incelenmiştir. Bayrak ve sancaklarla ilgili yapılan bu çalışmada da sevgi değeri şiirler, tarihi hikayeler üzerinden geliştirilmeye çalışması açısından bu iki çalışma benzerdir.

Yine Fırat & Mocan (2014), yapmış oldukları çalışma ile değerleri hikayeler üzerinden vurgulamışlardır. Deveci & Akpınar (2022), çalışmalarında çocuk romanları üzerinden sevgi değerini geliştirmeye çalışmışlardır. Bu çalışmada bayrak ve sancak temalı tarihi hikayeler üzerinden sevgi değerinin geliştirilmeye çalışılması açısından örtüşmektedir.

Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar;

Araştırmanın beşinci alt problemini “Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde saygı değeri nasıl geliştirilir?” ifadesi oluşturmaktadır.

Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancakların kullanılmasıyla öğrencilerin saygı değerine dair farkındalık kazandırdığı sonucuna varılmıştır. Öğrencilerde sadece kendi bayrak ve sancaklarına değil farklı milletlere bayraklara da saygı duyularak korumaları gerektiği bilincinin oluştuğu görülmüştür. Öğrencilerin çalışma yapraklarında bulunan metin, hikâye şiirlere ilişkin tespit ettikleri değerlerin frekans sıklıkları ele alındığında en fazla saygı değeri karşımıza çıkmaktadır.

Uygulama öncesinde saygı değeri çalışma yaprağında çalışma grubuna yöneltilen ilk soru olan “saygı nedir?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında genellikle kişilere karşı duyulan bir his olarak cevaplandıkları görülmektedir. Çalışma sonucunda verilen cevaplardan nesnelere karşı gösterilen bir davranış türü olarak yorumladıkları görülmektedir. Bu bağlamda bayrak ve sancakların saygı değerinin geliştirilmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Bayrak ve sancaklarla ilgili yapılan etkinlikler, çalışma grubunda saygı değerini geliştirme konusunda etkili olmuştur. Arıcı & Maden, (2018), saygı değerinin İDKAB öğretim programındaki durumu incelenmiştir. Sonuç olarak saygı değerinin programda ünite içeriklerinde gerektiği kadar yer verilmediğini çalışmasında belirtmiştir.

Yalman, Aktepe, & Uzunöz, (2018), çalışmalarında ahlaki ikilem tekniğine dayalı hazırlanan saygı değeri çalışma yaprağındaki sorulara verilen öğrenci cevaplarını tespit etmeyi amaçlanmıştır. Nitel bir çalışma olan bu araştırmada örnek olay yöntemi kullanılmıştır. Öğrencilerin ahlaki muhakeme sürecinde en

etkili faktör olumlu iletişim kurmak olurken, etkisi olan diğer önemli faktörler de empati kurmak ve saygılı olmak sonucuna ulaşılmıştır. Bayrak ve sancaklarla ilgili saygı değerine ait çalışma yaprağında da farklı milletlerin ve Türk devletine ait olan eskiden kullanılmış bayraklara saygı göstermeyi örnek olaylarla geliştirilmeye çalışılması bakımında benzerlik göstermektedir.

Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar;

Araştırmanın altıncı alt problemini “Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklarla öğrencilerde sorumluluk değeri nasıl geliştirilir?” ifadesi oluşturmaktadır.

Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancakların kullanılmasıyla öğrencilerin sorumluluk değerine dair farkındalık kazandırdığı sonucuna varılmıştır. Çalışma yapraklarındaki etkinliklere verdikleri cevaplar sonucunda öğrencilerin bayrağımıza karşı sorumluluklarının bilincine vardıkları görülmüştür. Eskiden kullanılmış bayrak ve sancakların sorumluluk bilinciyle Topkapı Sarayı Müzesi ve diğer müzelerde muhafaza edildiğine dair farkındalık olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin kültürel mirasımızı korumaları için üzerlerine düşen görevleri açık bir şekilde ifade edebildikleri görülmüştür. Öğrencilerin çalışma yapraklarında bulunan metin, hikâye, şiirlere ilişkin tespit ettikleri değerlerin frekans sıklıkları ele alındığında en fazla saygı değeri karşımıza çıkmaktadır.

Uygulama öncesinde sorumluluk değeri çalışma yaprağında çalışma grubuna yöneltilen ilk soru olan “sorumluluk nedir?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında işimize, ailemize ve arkadaşlarımıza karşı yapmamız gerekenler cevabı verilirken çalışma sonucunda verilen cevaplarda bayrak ve sancağa karşı sorumluluklarımız vardır şeklinde yorumladıkları görülmektedir. Bu bağlamda bayrak ve sancakların sorumluluk değerinin geliştirilmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Bayrak ve sancaklarla ilgili yapılan etkinlikler, çalışma grubunda sorumluluk değerini geliştirme konusunda etkili olmuştur. Söz gelimi; Karadeniz (2020), çalışmasında 7. sınıf öğrencilerine sosyal bilgiler öğretiminde tarihi metinler ve hikayeler kullanılarak değerlerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Araştırma sürecinden elde edilen sonuçlarla tarihi metin ve hikayelerin

kullanılmasının değerlerin kazanılmasında olumlu etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar yapılan çalışmanın sonucu ile örtüşmektedir. Sosyal bilgiler öğretiminde bayrak ve sancaklar kullanılarak yapılan çalışmanın var olan sorumluluk değerini geliştirmede etkili olduğu tespit edilmiştir.

Sezer & Çoban (2016), 1-3 sınıflarda Hayat Bilgisi programında öz yönetim becerisi altında, Sosyal Bilgiler programında 5. sınıf “Birey ve Toplum” öğrenme alanı, 6. sınıf “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanında doğrudan verilen sorumluluk değerinin ortaokul öğrencileri tarafından nasıl algılandığını ortaya koymaya çalışmışlardır. Çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma sonucunda araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin “Aileye karşı sorumluluk”, “Kişisel sorumluluk (akademik)”, “Kişisel sorumluluk (sağlık)”, “Kişiler arası sorumluluk”, “Çevreye karşı sorumluluk”, “Dini sorumluluk” ve “Kamusal sorumluluk” olmak üzere yedi farklı sorumluluk algılarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışma ile, sosyal bilgiler derslerinde öğrenci değerlerini geliştirmek için bayrak ve sancaklardan faydalanmayı amaç edinilmiştir. Araştırmada, öğrencilerin bayrak ve sancaklar ile ilgili dokümanları kullanarak birçok değeri kavradığı görülmektedir. Araştırma, öğrencilerin bağımsızlık, özgürlük, vatanseverlik, sevgi, saygı ve sorumluluk değerlerinin farkında olduklarını ortaya koymuştur. Sosyal bilgiler eğitiminin değer noktalarında tarihi bayrak ve sancakların kullanılması ve eğitim alanında kullanılan teknik ve yöntemlerin bünyesine dahil edilmesinin öğrencilerin değer geliştirme sürecine aktif olarak katılmalarına yardımcı olduğu gözlemlenmiştir.

Çalışma sonucunda öğrencilere yazılı görüşme formu uygulanmıştır. Elde edilen verilere bulgular şu şekildedir:

- Öğrencilerden “Değer Nedir?” sorusuna ilişkin toplanan veriler öğrencilerin değeri yaklaşık oranlarda ağırlıklı olarak nesneye ve insana verilen önem kavramı açısından tanımladıkları görülmektedir. Bazı öğrencilerin değeri birbirine yakın oranlarda sevgi ve saygı kavramlarıyla ilişkilendirerek tanımladıklarına rastlanmaktadır. Sonuç olarak değer kavramını öğrencilerin

görüşme formunda verdikleri cevaplarda değer kavramını tanıma uygun olarak kavradıkları görülmektedir.

- “Değerlerin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna genel olarak “nesneye ve insana verilen değer” olarak anlamlandırdıkları görülmektedir. Bazı öğrencilerin değer kavramını birbirine yakın oranlarda “saygı”, “sevgi”, “kültür” ve “bağımsızlık” kavramıyla ilişkilendirerek tanımladıkları gözlenmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin görüşme formunda verdikleri cevaplarda değer kavramını tanıma uygun olarak kavradıkları görülmektedir.

- “Sizce en önemli değerler nelerdir?” sorusuna öğrencilerin birden fazla cevap verdikleri görülmektedir. Hepsinin bütün değerleri yazmış olması ise bütün değerleri eşit oranda önemsediklerini göstermektedir. Ağırlıklı olarak sırasıyla vatanseverlik, sevgi, saygı değerleri belirtilmiştir. Sonuç olarak çalışma sonrasında uygulanan görüşme formunda öğrencilerin değer isimlerini daha çok kullanarak açıkladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

- “Ülkelerin bayraklarının olmasının anlamı ve önemi nedir?” sorusuna öğrencilerin yarısı bir bayrağın milleti ve ülkeyi temsil ettiğini, diğer yarısının ise bağımsızlığı temsil ettiği yönünde cevap verdiği görülmektedir. Sonuç olarak cevaplara bakıldığında bir milletin bağımsız olmasının öğrenciler tarafından bayrak ve sancak ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

- “Bayrak ve sancak denilince aklınıza gelen değerler nelerdir?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevaplarda öğrencilerin bayrak ve sancağı en çok “sevgi değeri”, ikinci sırada “saygı değeri” ve “vatanseverlik değeri”, üçüncü sırada “özgürlük değeri” ve “bağımsızlık değerleriyle”, dördüncü sırada “sorumluluk değeri” ile ilişkilendirdikleri görülmektedir. Genel olarak çalışmaya konu olan değerlerin ifade edildiği karşımıza çıkmaktadır.

- “Sizce özgürlük değeri nasıl tanımlanabilir ve özgürlük değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevaplara bakıldığında ilk sırada “İstedığımız gibi yaşamak”, ikinci sırada ise “kendi kararlarımızı vermek” cevaplarını verdikleri görülmektedir. Sonuç olarak öğrencilerin özgürlük değerini açıklayabildikleri görülmektedir.

- “Sizce bağımsızlık değeri nasıl tanımlanabilir ve bağımsızlık değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevaplara göz önüne alındığında öğrencilerin en çok “başka ülkeye bağlı olmamak” cevabını verdiği görülürken, ikinci sırada ise “bayrak, üçüncü sırada “özgürlük” cevapları verdikleri görülmektedir. Sonuç olarak cevaplara bakıldığında bağımsızlık değerini açıklayabildikleri sonucuna varılmaktadır.

- “Sizce vatanseverlik değeri nasıl tanımlanabilir ve vatanseverlik değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevaplara bazı öğrencilerin birden fazla cevap verdiği görülmektedir. Öğrencilerin en çok “vatanımızı sevmek” , ikinci sırada ise “vatani korumak ”, üçüncü sırada “saygı duymak”, dördüncü sırada “sorumluluk” cevapları verdikleri görülmektedir. Sonuç olarak vatanseverlik değerini açıklayabildikleri görülmektedir.

- “Sizce sevgi değeri nasıl tanımlanabilir ve sevgi değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevaplara öğrencilerin en çok “nesneye ve insana verilen değer” , ikinci sırada ise “vatani sevgisi ”, üçüncü sırada “bayrak sevgisi” cevapları verdikleri görülmektedir. Sonuç olarak cevaplara bakıldığında sevgi değerini açıklayabildikleri görülmüştür.

- “Sizce saygı değeri nasıl tanımlanabilir ve saygı değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar göz önüne alındığında bazı öğrencilerin soruya cevap vermediği görülmektedir. Öğrencilerin en çok “nesneye ve insana verilen değer ” , ikinci sırada ise “bayrağımıza saygı” cevapları verdikleri görülmektedir. Sonuç olarak cevaplara bakıldığında saygı değerini açıklayabildikleri sonucuna varılmaktadır.

- “Sizce sorumluluk değeri nasıl tanımlanabilir ve sorumluluk değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevaplara bakıldığında öğrencilerin genelinin soruya cevap verdiği görülmektedir. Öğrencilerin en çok “görevlerimizi yerine getirmek”, ikinci sırada “bilinçli birey olmak”, üçüncü sırada “bayrağa karşı görevlerimiz” ve “vatanımıza karşı sorumluluklarımız” olarak cevap verdikleri görülmektedir. Cevaplara bakıldığında sorumluluk değerini açıklayabildikleri sonucuna varılmaktadır.

- “Bu çalışma süreci ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevaplarda çalışma süreci hem cevaplara hem de uygulama esnasındaki tablo göz önüne alındığında eğitici ve öğretici bir süreç olduğu sonucuna varabiliriz.

- “Bu çalışma sonucunda sizde hangi değerlerin ön plana çıktığını söyleyebilirsiniz?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevaplarda genel olarak çalışmanın geliştirmeyi hedeflediği bağımsızlık, özgürlük, vatanseverlik, sevgi, saygı, sorumluluk değerlerinin ön plana çıktığını görmekteyiz.

- “Bayrak ve sancaklarla sosyal bilgiler derslerinin işlenişi, sizin için ilgi çekici miydi? Neden?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevaplarda dersin çeşitli ve özellikle görsel materyaller ile işlenmiş olması sebebiyle hiç sıkılmadıkları sonucuna varabiliriz.

- “Bayrak ve sancaklarla sosyal bilgiler derslerinin işlenişi, ilgili konuları öğrenmenize katkı sağlıyor muydu? Neden?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar materyal çeşitliliğinin fazla olması, çalışma yapraklarının renkli olması, aynı zamanda powerpoint sunusunun akılda kalıcı olduğu yönündedir.

Öneriler;

1.Sosyal bilgiler dersi bayraklar ve sancaklarla ilgili değerlerin kazandırılmasında ve geliştirilmesinde aktif bir şekilde kullanabilir. Bu nedenle ders içeriği yeniden gözden geçirilmelidir.

2.Bayrak ve sancaklarla ilgili dökümanların seçimi öğrencilerin yaş seviyesi ve hazırbulunuşluklarına dikkat edilmelidir.

3.Bayrak ve sancaklarla ilgili kullanılan materyallerin değerlere yönelik farkındalığı artırdığını ve bayrakla ilgili daha önce bilmedikleri değerleri öğrendiklerini belirten öğrencilerden hareketle değerler eğitimi çalışmaları çerçevesinde Etkin Vatandaşlık ünitesi aracılığıyla kazandırılmak istenilen değerler genişletilerek sosyal bilgiler öğretim programına eklenmelidir.

4.Değerler eğitimi kapsamında bayrak ve sancaklarla ilgili seçilen hikayeler gerçek ya da gerçeğe yakın olayları anlatmalıdır.

5.Kullanılan metin, hikaye, şiir vb. içinde öğrencilerin anlamayı bilmediği kelimeler varsa bunlar açıklanmalıdır.

6.Tarih yerlere ve müzelere (özellikle bayrak ve sancakların sergilenmiş oldukları müzelere) geziler düzenlenmelidir. Bunlar Topkapı Sarayı Müzesi, İstanbul Deniz Müzesi, Harbiye Askeri Müze gibi.

7.Bayrağımız için mücadele eden şehitlerimizin yakınları ve gaziler ile okul ortamında söyleşiler yapılmalı.

KAYNAKÇA

- Ahmedov, S., (2015). Türk Halklarında Devlet ve Hakimiyet Sembolleri-“Bayrak”,“Sancak”,“Tuğ”,2(14),Yaz 2015, s.42-48.
- Akbaş, O., (2004). Türk Milli Eğitim Sisteminin Dyuşsal Amaçlarının İlköğretim II Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.*
- Akbaş, O., (2008). *Değerler Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış.* Değerler Eğitimi Dergisi 6(16),s.9-27.
- Aladağ, S. & Kuzgun, M. P. (2015). “*Sınıf Öğretmeni Adaylarının ‘Değer’ Kavramına İlişkin Metaforik Algıları,*”. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 0, Sayı 29, s.163-193.
- Aldoğan, A., (1988). Anadolu Kültüründe-Sanatlarında Sembolik El Motifi. *Sanat Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 83-90.
- Arıcı, İ., & Maden, K., (2018). İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programında Saygı Değeri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 22 (1), s.237-256.
- Aslan, M. (2011). İlköğretimde Karakter Eğitimi ve Öğrencilere Kazandırılması Gereken Değerler, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Eskişehir.
- Aydemir, A., & Ulu Kalın, Ö. (2018). 8. Sınıf Öğrencilerinin Bağımsızlık, Özgürlük, Özgüven ve Çağdaşlaşma Değerlerine Yönelik Görüşlerinin ve Algısal Değişimlerinin İncelenmesi. *Doğu Coğrafya dergisi* 23 (40),s.87-100.
- Aydın, H. (2004). *Hırka-i Saadet ve Mukaddes Emanetler.* İstanbul: Kaynak Kitaplığı.
- Aydın, M. Z. (2010). “Okulda Değerler Eğitimi”. *Eğitime Bakış Dergisi*, Sayı 18, s.16-19.
- Balcı, A. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*, 13. Baskı. Ankara: Özyurt Matbaacılık-Pegem Akademi.
- Balcı, F., & Yelken, T. Y. (2013). İlköğretim Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Değerler ve Değer Eğitimi Uygulamaları Konusunda Öğretmen Görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, s.195-213.
- Baltacı, A. (2019). *Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?* Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt 5, Sayı 2, s.368-388.

- Başaran, İ. E. (2015). "Hangi Değerler Eğitimi" . *Öğretmen Dünyası Dergisi, Sayı 423*, s.7-10.
- Bayram, S. (1993). *Mühr-i Süleyman ve Türk Kültüründeki Yeri, Sanat Tarihinde İkonografik Araştırmalar Güner İnal'a Armağan*. Ankara: Ankara Hacettepe Üniversitesi.
- Bulut, S. (2011). "Atasözlerinin Değerler Eğitimindeki Yeri,"Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, . *Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: Pegem Akademi.
- Çavdarlı, M. (2002). *Türkiye'de Sosyal Değerlerin Aşınması ve Kültür Sömürgeciliği, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çoban, M. (2016). Değerler Eğitimiinin Referansları Bağlamında Hacı Bektaş-ı Veli'nin Makalatı. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s.55-70.
- Çoruhlu, Y. (1993). *Türk Mitolojisinin Ana Hatları*. Ötüken Yayınları.
- D.Gall, M., P.Gall, J., & Borg, W. (1996). *Educational Resarch An Introduction*. USA: Longman Publisher.
- Demircioğlu, İ., & Tokdemir, M. (2008). "Değerlerin Oluşturulma Sürecinde Tarih Eğitimi: Amaç, İşlev ve İçerik, ". *Değerler Eğitimi Dergisi, Cilt 6, Sayı 15*, s.69-88.
- Demirel, M. (2009). *A review of elementary education curricula in Turkey: Values and values education*. . *World Applied Sciences Journal* 7(5), 670-678.
- Deny, J. (1988). *Tuğra, İslam Ansiklopedisi, 12/2. Cilt*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Derman, M. (2012). *İslam Ansiklopedisi, C.41*. TDV.
- Deveci, A. G., & Akpınar, Ş. (2022). Cahit Uçuk'un Gümüş Kanat Ve Türk İkizleri Adlı Çocuk Romanlarında Sevgi Değeri. *Asya Studies* 6 (20), s.83-94.
- Dinç, E., & Üztemur, S. (2016). Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Demokratik Değer Algılarının Karikatürler Aracılığıyla İncelenmesi. *İlköğretim Online* 15 (3), s. 974-988.
- Doğanay, A. (2009). *Değerler eğitimi. İçinde C. Öztürk (ed.)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Dönmez, C. (2003). *Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler: Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Dönmez, C., & Yazıcı, K. (2009). " Atatürkçülüğün Bir Üst Değer Olarak Öğretimi, " . *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, s.1467-1490.
- Ekşi, H. (2003). Temel İnsani Değerlerin Kazanılmasında Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi Programları. *Değerler Eğitimi Dergisi, Cilt 1, Sayı 1*, s.79-96.
- Ekşi, H., & Katılmış, A. (2011). *İnsani Değerlerin Kaynağı Olarak Din ve Değerler Eğitimi*. Diyanet Aylık Dergisi, Sayı 245, s.75-93.
- Emir, A. H., Sancağımız. *İkdam Gazetesi*.
- Eyice, S. (1991). *İslam Ansiklopedisi, C4*. TDV.
- Fırat, H., & Mocan, A. (2014). Türkçe Ders Kitaplarındaki Hikayelerde Yer Alan Değerler. *TSA/YIL 18*, s.3.
- Genç, R. (1997). Türk İnanışları ile Milli Geleneklerinde Renkler ve Sarı-Kırmızı-Yeşil, s.1075-1110.
- Genç, R. (2009). *Türk İnanışları İle Milli Geleneklerinde Renkler ve Sarı Kırmızı Yeşil*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi, s.1075-1110.
- Gerekten, H. (2018). *5. Sınıf Türkçe ders kitabındaki atasözlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi*.
- Goleman, D. (1998). *Duygusal Zeka Neden IQ'dan Daha Önemlidir?* İstanbul: Varlık Yayınları.
- Gökalt, Z. (1974). *ürk Medeniyet Tarihi- İslamiyetten Evvel Türk Medeniyeti, İslamiyetten Evvel Türk Dini 1. Kitap*. İstanbul: Türk Kültür Yayını 5.
- Gökbilgin, M. T. (1966). "Sancak-ı Şerif" *İslam Ansiklopedisi, C.X*. İstanbul: MEB Basımevi.
- Gömleksiz, M., & E., C. (2011). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Değerlere İlişkin Öğrenci Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt 8, Sayı 1*, s.94-135.
- Gündüz, T., & Hökelekli, H. (2007). " Üstün Yetenekli Çocukların Değer Yönelimleri Ve Eğilimleri ". "*Değerler ve Eğitimi*" *Uluslararası Sempozyumu*, İstanbul: DEM yayınları.
- Güven, S., (2007). *Sosyoloji: Kavramlar ve Sorunlar*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Hathaway, J., (1999). *Unutulan İkon: Hz. Ali'nin Kılıcı Zülfikar'ın Osmanlı Türevi,Cogito, Osmanlılar Özel Sayısı, 19*.

<https://tr.wikipedia.org/wiki>.

- İnal, K. (1998). *Türkiye’de Ders Kitaplarında Demokratik ve Milliyetçi Değerler, 27 Mayıs ve 12 Eylül Askeri Müdahale Dönemlerine İlişkin Bir İnceleme, Doktora Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kafadar, T., Öztürk, C., & Katılmış, A. (2018). Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Değerler Eğitimi Boyutunda Karşılaştırılması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, s.154-177.
- Kale, N. (2007). *Nasıl Bir Değerler Eğitimi?* İstanbul: (26–28 Kasım 2004),: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.
- Kan , Ç. (2010). Sosyal Bilgiler Dersi Ve Değerler Eğitimi. *MEB*, s.187, 138-145.
- Kandemir, K., & Torun, E. (2020). İstiklal Marşı'nın Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Değerler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi 4 (2)*, s.267-284.
- Karadeniz, M., (2020). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarihi Metin Ve Hikâye Kullanarak Değerlerin Öğrencilere Kazandırılması*, Zonguldak: Bülent Ecevit Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.
- Karagözoğlu, N., (2018). Sosyal Bilgiler Dersinde Vatanseverlik Değerinin Kazandırılmasında Kadın Kahramanların yaşam Öykülerinin Kullanılması. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi 4 (2)*, s.97-110.
- Karatepe, İ., (2008). *Askeri Müze Bayraklar ve Sancaklar Koleksiyonu*. Ankara: Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı Yayınları.
- Keskin, Y. (2008). *Türkiye’de Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Değerler Eğitimi: Tarihsel Gelişimi 1998 ve 2004 Programlarının Etkililiğinin Araştırılması Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Keskin, Y., & Öğretici, B. (2013). Sosyal Bilgiler Dersinde "Duyarlılık" Değerinin Etkinlikler Yoluyla Kazandırılması: Nitel Bir Araştırma". *Değerler Eğitimi Dergisi, Cilt 11*, s. 25, 144.
- Kılıç, A. F., & Sezgin, M. (2017). Arif Nihat Asya'nını Şiirlerinde Değerler Etrafında Tematik Bir Çalışma . *Erzincan Üniversitesinde Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Kılıçkaya, M., (2007). İstanbul Deniz Müzesi'ndeki Osmanlı Dönemi Sancakları. *İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi İstanbul.
- Köprülü, M., (1974). *İslam Ansiklopedisi, Bayrak Maddesi, C.I*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Köprülü, M. F., (1977). *İslam Ansiklopedisi, C.II ,Türk Bayrağı'nın Tarihçesi*.
- Köprülü, O. F., (1992). *İslam Ansiklopedisi- Bayrak Maddesi*. İstanbul.

- Kurtdede, F., (2013). Sosyal Bilgiler Dersinde Değerler Eğitimi: Nitel Bir Araştırma. *International Journal of Social Science, Cilt 6, Sayı 3*.
- Kurtoğlu, F., (1992). *Türk Bayrağı ve Ay Yıldız*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Kuşdil, M., & Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk Öğretmenlerinin Değer Yönelimleri ve Schwartz Değer Kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*.
- Küçük, S., (2010). “Eski Türk Kültüründe Renk Kavramı”. *Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 54*, s.185-210.
- Maxwell, J. A.,(2018). *Nitel Araştırma Tasarımı*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- McMillan, J.,(2000). *Educational research: Fundamentals for the consumer(3th ed.)*. Newyork: Longman.
- MEB. (2010). Milli Eğitim Bakanlığı Sosyal Bilgiler Öğretim Programı.
- MEB. (2018). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. Ankara.
- MEB. *Sosyal Bilgiler 4.Sınıf Ders Kitabı*. Tuna Matbacılık.
- Meydan, H. (2014). “Okulda Değerler Eğitiminin Yeri ve Değerler Eğitimi Yaklaşımları Üzerine Bir Değerlendirme,”. *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 1, Sayı 1*, s. 93-108.
- Meydan, R. K. (2011). Din kültürü ve ahlak bilgisi programları ve öğretmenlerine göre değerler eğitimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 37, s.27-51.
- Moritz, S., Wall, K., Zurowski, B., Jelinek, L., Hant, I., & Fricke, S. (2007). *Enhanced perceived responsibility decreases metamemory but not memory accuracy in obsessive-compulsive disorder (OCD)*. *Behaviour Research And Therapy*.
- Naylor, D., & Diem, R. (1987). *Elementary and Middle School Social Studies*. USA: Random House.
- Okumuş, K., & Subaşı, M. (2017). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Haziran 21(2)*, s. 419-426.
- Oldaipo, S. (2009). Moral education of the child: Whose responsibility? *Journal of Social Sciences*, 20(2).
- Oruç, Ş., & Erdem, R. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Biyografi Kullanımının Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumlarına Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu eğitim Fakültesi Dergisi* 30.
- Otmar, Ö., & Erdem, A. (2019). Yalvaç Ural'ın Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Hayvan Sevgisi Değeri. *Değerler Eğitimi Dergisi, Cilt 17, No 37*, s.7-34.

- Ögel, B., (1971). *Türk Kültür Tarihine Giriş*, Ankara.
- Ögel, B., (1984). *Türk Kültür Tarihine Giriş*, Cilt: VI., Ankara.
- Öz, M., (2013). *İslam Ansiklopedisi*, C.44. TDV.
- Özakman, T., (2012). *Şu Çılgın Türkler 395. Basım*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Özdemir, K., (1997). *Osmanlı Arması*. İstanbul: Dönence Baim Yayın Hizmetleri.
- Özen, Y., (2001). *Sorumluluk Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Özensel, E., (2003). “Sosyolojik bir olgu olarak değer,”. *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 3, s.217-239.
- Özer, M., (2014). *Öyküler, Karikatürler, Güzel Sözler 10 Numara Yazılarla Değerler Eğitimi*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Özler, A.,(2006). İlköğretim 3., 4. Ve 5. Sınıftürkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Hikaye Ve Masalların Eğitimsel İşlevleri. s. 93-94.
- Pakalın, M. Z., (1993). *Osmanlı Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü C.I*. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları: s.2505.
- Pala, İ.,(2006). *İslam Ansiklopedisi Mühr-i Süleyman Maddesi C.31*. İstanbul: TDV.
- Paşa, M. Ş. (1986). *Osmanlı Askeri Teşkilâtı ve Kıyafeti*. İstanbul: Askeri Müze Kültür Sitesi Komutanlığı.
- Pilav, S., & Erdoğan , Ş. (2016). “Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Bilgilendirici Metinlerin Değer İletimi Açısından İncelenmesi,”. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, , Sayı 56, s.691-712.
- Portali, K. (2022,Mart). Kültür Portalı Web Sitesi: <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/kutahya/gezilecekyer/seht--sancaktar--mehmetck--aniti> adresinden alınmıştır
- Scales, P., Blyth, D., Berkas, T., & Kielsmeier, J. (2000). The effects of service-learning on middle school students’ social responsibility and academic success. *Journal Of Early Adolescence*, 20 (3), s.96-112.
- Sezer, A., & Çoban, O. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Sorumluluk Değeri Algıları. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırılması Dergisi 2 (1)*, s.86-105.
- Soyak, H. R., (1973). *Atatürk’ten Hatıralar*, Cilt: I. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Soysal, M. E., (2010). Tarihsel Süreçte Bayrak ve Sancaklarımız. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]* 42, s.209-239.

- Talim Terbiye ve Kurulu Başkanlığı, M. E. (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6-7.Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu(Taslak Basım)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- TBK., (1983). Türk Bayrak Kanunu, Sayı 18171, Tertip 5, Cilt 22.
- TDK., (1994). Türk Dil Kurumu Okul Sözlüğü. Ankara.
- TDK., (2022). <https://sozluk.gov.tr/>.
- TDV, İ. A., (2012). *Tuğ Maddesi*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Tezcan, H. T., (1991). *Türk Sancak Alemleri*. Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
- Topkaya, Y., (2016). “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Değer Aktarım Yaklaşımları Hakkındaki Görüşlerine Ait Nitel Bir Çalışma,” . *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 17, Sayı 1,* s.637-652.
- TSK. www.tsk.gov.tr.
- Turan Refik, U. K., (2016). *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Turan, H., (2017). Şîr Ü Hûrşîd Tasvirinin Kökeni Ve İçeriğine Dair Düşünceler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, c.10, s.51*.
- Turan, K., & Ulusoy, L. (2011). *Sosyal Bilgilerin Temelleri 2. Baskı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Turan, S., & Aktan, D. (2008). Okul Hayatında Var Olan ve Olması Düşünülen Sosyal Değerler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt 6, Sayı 2,* s.227-259.
- Ulusoy, K., (2010). “ Değer Eğitimi: Davranışçı ve Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Hazırlanan Tarih Programlarında Değer Aktarımı”. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 12, Sayı 1,* s.32-51.
- Uzunçarşılı, İ. H., (1988a). *Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilatı*. Ankara: TTK.
- Yalman, E., Aktepe, V., & Uzunöz, A. (2018). Ahlaki İkilem Tekniğine Dayalı Çalışma Yaprağına İlişkin 7. Sınıf Öğrencilerinin Görüşleri : Farklılıklara Saygı Değeri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 6 (3), s.413-420.
- Yaman, E., (2021). *Eğitimde Yeni Ufuklar Değerler Eğitimi*. Konya: Medyator Yayıncılık.
- Yardımcı, M.,(2002). Renk Dünyamız ve Türk Kültüründe Renkler. İzmir.
- Yavuz, B.,(2016). Sosyal Değerleri ve Değerler Eğitmini Anlamak-Understanding The Socialvalues And Values Education. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi,* s.335.

- Yavuz, G., (1927). *Türk İnşaat ve Sanat Eserleri Müzesindeki Sancak Alemleri*, Arkitekt, 328. İstanbul.
- Yazıcı, K., (2006). “Değerler Eğitimi’ne Genel Bir Bakış, ”. *Kanat Dergisi*, Sayı 19, s. 499-522.
- Yazıcı, N., (2011). *Tarihte Türkler ve Türk Devletleri*. İstanbul: İlgi Kültür ve Sanat Yayıncılık.
- Yel, Ü., (2018). *Bayrak ve Sancak Sevgisinin Kazandırılmasında Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi*, Yüksek Lisans Tezi, Malatya
- Yeşil, R. & Aydın, D., (2007). “Demokratik Değerlerin Eğitiminde Yöntem ve Zamanlama, ” *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 0, Sayı 2, s.65-81.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H., (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H., (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz. (2017). *Milenyum Çağının Unutulan Gerçeği: Şahsiyet ve Değerler Eğitimi*. Aksaray: Vize Yayıncılık.
- Yılmaz, H., (2010). Çocuğun Ailede Kazanacağı Önemli Bir Değer:Kanaatkârlık. *Eğitime Bakış Dergisi*, s.120-132.
- Yılmaz, M., & Duman, T., (2018). TRT Çocuk Dergisi’nde Milli Bir Değer Olarak “Vatan – Vatanseverlik” Değeri, . *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt 7, Sayı 2, s. 639-657
- Yılmaz, S., (2017). *Milenyum Çağının Unutulan Gerçeği: Şahsiyet Ve Değerler Eğitimi*. Aksaray: Vize Yayıncılık.
- Yin, R., (1984). *Case study research: design and methods*. California: Sage Publications.
- Yontar, A., & Yurtal, F. (2009). Sorumluluk kazandırmada öğretmenler tarafından kullanılan yaptırımların. *Eğitim ve Bilim Dergisi* 34 (153), s.144-156
- Yüce, T. T.,(1978- Temmuz). Atatürk’ün Osmanlı Tarihine Bakışı, Savaş ve Milliyetçilik Anlayışı. *Atatürk Devrimleri Enstitüsü, C.I, S.I Erzurum Atatürk Üniversitesi Yayınları*, 2-9.
- Yüksel, İ. & Adıgüzel, A.,(2012). Değer Eğitiminde Karikatür Kullanımı: Toplumsal Birlik Beraberlik ve Dayanışma Değer Örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt 2, Sayı3, s.68-80.

EKLER

Ek 1: Milli Eğitim Müdürlüğü İzini

T.C.
ZONGULDAK VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-45865702-605.01-26884942
Konu : Tez Çalışması İzni (Azime TAŞKIN)

22.06.2021

BÖLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 04/05/2021 tarihli ve E-46148110-304.03-37944 sayılı yazınız.

Üniversitenizin Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Azime TAŞKIN'ın "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Türk Bayrak ve Sancakların Kullanımı İle Değerlerin Geliştirilmesi" konulu tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla ilimiz Ereğli İlçesinde bulunan Kepez İzmirlioğulları Ortaokulu'nda eğitim öğretim görmekte olan öğrencilere 2020 - 2021 eğitim - öğretim yılı içerisinde COVID-19 pandemi dönemi sürecinin ilerleyişine göre yüz yüze veya dijital ortamda Araştırma Çalışmasını uygulamak istediği ilgi yazınız ile Müdürlüğümüze bildirilmiş olup, Valilik Makamından alınan 28/05/2021 tarihli ve E-45865702-605.01-25709239 sayılı Olur ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve ilgililere bilgi verilmesi hususunda gereğini arz ederim.

Ali TOSUN
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek :

1- Valilik Oluru (1 sayfa)

22.06.2021
Güvenli Elektronik İmza ile
Aşağı ile Aynısı
NURGÜL YAVUZ
Şef

Adres:

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turce.gov.tr/sh-ehes>

Bulgular: BERNİ KANDEMİR

Ünvan: Müdür

İnternet Adresi: okulstic67@zeb.gov.tr

Faks: 3722805799

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrasatcoz.meb.gov.tr/sh-ehes> 608b-3c2a-3c38-85ee-3add kim ile testi yapılır

Ek 2: İnsan Araştırmaları Etik Kurul Kararı

Kayıt Tarihi: 25.03.2021

Protokol No: 111

30.03.2021

T.C

ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU KARARI

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Anket
BAŞLIK:	Sosyal Bilgiler Öğretiminde Bayrak ve Sancakların Kullanımı ile Değerlerin Geliştirilmesi
SORUMLU ARAŞTIRMACI:	Dr. Öğr. Üyesi Arzu Besime GÜNGÖR AKINCI
KARAR:	UYGUN

ETİK KURUL ÜYELERİ

- 1-Prof. Dr. Ertuğrul YILDIRIM (Başkan)
- 2- Prof. Dr. Ali ARSLAN
- 3- Prof. Dr. Ahmet Ferda ÇAKMAK
- 4- Prof. Dr. Mehmet Ali KURÇER
- 5- Prof. Dr. Ahmet EFİLOĞLU
- 6- Doç. Dr. Ahmet Erkan KOCA

İMZA

29.05.2014 tarih ve 2014/08-13 sayılı Senato Kararı ile kabul edilmiştir.

Ek 3: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı Müzecilik ve Tanıtım Daire Başkanlığı Görsel Kullanım İzni

T.C.
CUMHURBAŞKANLIĞI
Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı
Müzecilik ve Tanıtım Dairesi Başkanlığı

MİLLİ SARAYLAR İDARESİ
BAŞKANLIĞI Müzecilik ve Tanıtım
Dairesi Başkanlığı
Tarih: 10/11/2020
Sayı: 61534870-430.01.02-
E.0000042775

Sayı : 61534870-430.01.02
Konu : Görsel Kullanım İzni

Sayın Azime TAŞKIN

İlgi : 04.06.2020 tarihli başvurunuz.

Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü Tezli Yüksek Lisans Programı'ndaki akademik çalışmanız kapsamında kullanılmak üzere ekindeki liste ile Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı Arşivi'ne kayıtlı tuğ, bayrak ve sancak görselleri talep eden İlgi yazınız Kurumumuzca uygun değerlendirilmiştir.

Akademik çalışmanız kapsamında kullanılmak üzere temin edilen eser görselleri ile ilgili yukarıda bahsi geçen çalışmada "Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı" kaynak olarak gösterilmelidir. Bu görseller Milli Saraylar İdaresi Başkanlığının yazılı izni olmadan çoğaltılamaz, paylaşılamaz, kopyalanamaz veya üçüncü şahıslar tarafından kullanılamaz. Tüm görseller telif hakkı ile korunmaktadır. Görsellerin başka bir çalışmada (basılı veya elektronik ortam) kullanılması için yeniden Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına başvuruda bulunulmalı ve telif ücreti ödenmelidir.

Bilgilerinize sunulur.

e-imzalıdır
Adnan GAYHAN
Başkan Yardımcısı

Adres: Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı
Dolmabahçe Sarayı Beşiktaş/İSTANBUL
millisaraylaridaresibaskanligi@hs01.kep.tr
Tel. No:02122369000 Faks:02122369000

Bilgi için: Esra MÜYESSEROĞLU
İşletme İşçisi
E-posta: esra.muyesseroglu@millisaraylar.gov.tr

Evrakın e-imzalı suretine <https://e-belge.millisaraylar.gov.tr/EvrakDogrulama/> adresinden 6c4d1032-1c47-4852-a4fd-6c6c3416d5a0 kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 4: Bağımsızlık Değeri Etkinlikleri

Soru: Bağımsızlık nedir? Bağımsızlık bir devlet için neden önemlidir?

Cevap:

Soru: Aşağıdaki görsellerden milli bağımsızlığımızla ilgili sembolleri işaretleyiniz.

Kaynak:<https://www.sosyalbilgiler.biz/etkin-vatandaslik-4-egemenlik-ve-bagimsizlik-sembollerimiz.html>

Soru: Bağımsızlık sembollerimizden olan bayrağımızın şekli, yapımı ve korunması ile ilgili esaslar “Bayrak Kanunu” ile belirlenmiştir. Bunun nedeni ne olabilir? Kısaca açıklayınız.

Anayasamızın 3. Maddesi:

“Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir. Bayrağı, şekli kanunda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır. Milli marşı ‘İstiklal Marşı’dır. Başkenti ‘Ankara’dır.”

Cevap:.....

Mehmet Akif'in İstiklal Marşı Yarışmasına Katılmasından Bir Kesit

.....

Meclisin 12 Mart 1921 tarihli oturumunda okunan şiir ittifakla İstiklâl Marşı güftesi olarak kabul edildi. Ancak meclis kararı olduğu için kazanana verilmesi zaruri(zorunlu) hale gelmiş bulunan nakdî mükâfat(ödül) Âkif tarafından alınıp Dârü'l-mesâî adlı bir hayır cemiyetine(kurumuna) bağışlanmıştır.

Kaynak: Okay&Düzdağ, 2003, s.434

Soru: İstiklal Marşı'nın kabul sürecinde Mehmet Akif Ersoy'un ödülü bağışlamasını nasıl değerlendirirsiniz?

Cevap:.....

Soru: Mehmet Akif Ersoy'a mektup yazma imkanınız olsa ona neler söylemek isterdiniz?

Cevap:.....

Soru: İstiklâl Marşı'mızın onuncu kıtasında vurgulanmak istenen değer ler hangisidir?

Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal!

Cevap:.....

Soru: Türk bayrağının milletimiz için önemi nedir?

Cevap:.....

Soru: Bir millet için bayrak hangi değerleri ifade etmektedir?

Cevap:.....

Zafertepeçalköy Şehit Sancaktar Mehmetcik Anıtı

Atatürk, 31 Ağustos 1922 günü muharebe meydanını gezerken manzaradan etkilenen Başkomutan, elinde sancak ile şehit olan askeri savaş sonrasında yapılacak anıt için sembol alınmasını emreder.

Kaynak: (Portali, 2022) <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/kutahya/gezilecekyer/seht--sancaktar--mehmetck--aniti>

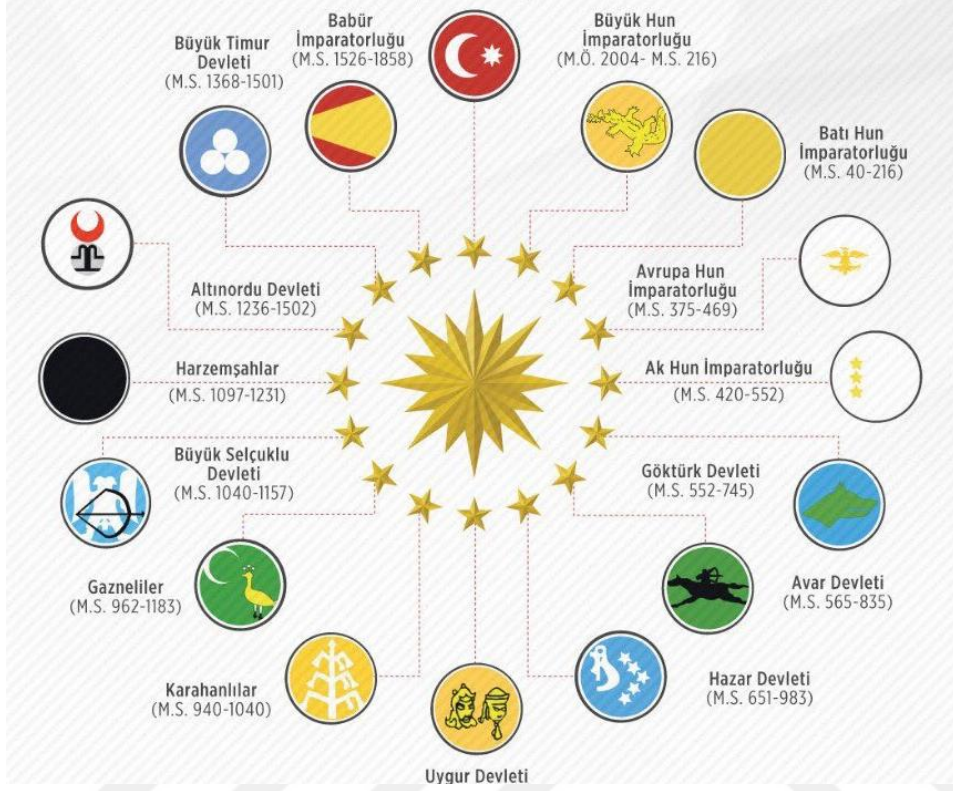
Soru: Sancaktarın canı pahasına bayrağı elinden düşürmemesinin nedeni ne olabilir?

Cevap:.....

Soru: Mustafa Kemal Atatürk'ün bu anıtı yaptırmasıyla ilgili neler düşünüyorsunuz?

Cevap:.....

Soru: Aşağıda ilk Türk Devletleri'ne ait bayraklar bulunmaktadır. Tarih boyunca birden fazla Türk Devleti'nin kurulmuş olmasının sebebi sizce ne olabilir?

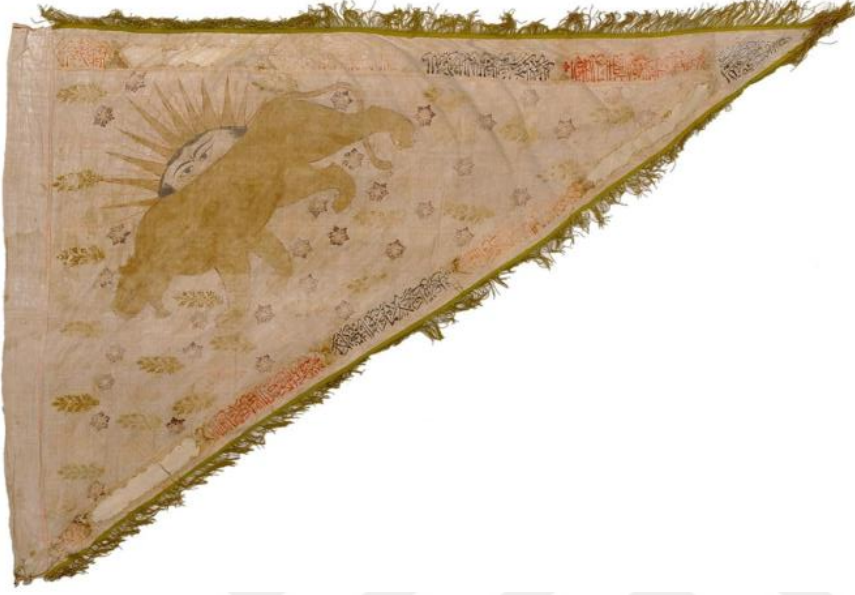

Kaynak:<https://www.malumatfurus.org/wp-content/uploads/cumhurbaskanligi-armasi-anlami.jpg>

Cevap:

.....

Soru: Aşağıdaki görseller Topkapı Sarayı Müzesinde bulunan Safevi Devleti ve Osmanlı Devletlerine ait bayrak ve sancaklardır. Bu devletlerin kendilerine ait bayrak ve sancaklar kullanmaları hangi değerimize vurgu yapmaktadır?

Safevi Devleti Sancağı

Osmanlı Devleti Sancağı

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir.

Cevap:.....

Ek 5: Sorumluluk Değeri Etkinlikleri

Soru: Sizce sorumluluk nedir?

Cevap:

Soru: Bayrağımıza karşı sorumluluklarımız nelerdir?

Cevap:.....

Soru: İstiklal marşıının beşinci kıtasında vurgulanmak istenen değer hangisidir?

Arkadaş! Yurdumu alçakları uğratma, sakın.

Siper et gövdeni, dursun bu hayasızca akın

Cevap:.....

Soru: Aşağıdaki hikayeye göre Türk bayrağı rengini nereden almıştır?

.....

Efsaneye göre bayraktaki al, kan kırmızısıdır ve şehitlerin dökülen kanlarını temsil eder. Gece yarısı bu kanların üzerine yansıyan hilal biçimindeki ay ve bir yıldızla beraber Türk bayrağının görüntüsü oluşur. Bu efsanenin 1389 yılında meydana gelen I. Kosova Muharebesi'nde gerçekleştiği söylenmektedir.

Kaynak: <https://tr.wikipedia.org/>

Cevap:.....

Soru: Video çalışması “Milli Değerlerimiz”

Kaynak: eba.gov.tr

Soru: İzlediğiniz videoya göre Hayber Savaşı'nda Hz Muhammed tarafından Hz Ali'ye bayrağın teslim edilme sebebi nedir?

Cevap:.....

Soru: İzlediğiniz videoya göre Ulubatlı Hasan'ın canı pahasına bayrağı surlara dikme mücadelesini nasıl yorumlarsınız?

Cevap:.....

Soru: Mustafa Kemal Atatürk'e göre bir bayrak millet için neden önemlidir?

Cevap:.....

Soru: Aşağıda Osmanlı Devleti'ne ait Topkapı Sarayı Müzesinde bulunan bayrak ve sancak görselleri bulunmaktadır. Bu bayrak ve sancakların müzede muhafaza edilmesi tarihimize duyduğumuz karşı hangi değerimizle ilgilidir?

Envanter No: TSM 1/01

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir.

Envanter No: TSM 1/03

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir.

Cevap:.....

Envanter No: TSM 1/1034

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir.

Cevap:.....

Soru: Bayraklar ve sancaklar, üzerinde bulunan motiflerle geçmişten günümüze kültür elçiliği yapmaktadırlar. Bunu sancak ve bayraklar üzerinde bulunan Zülfikar, Mührü Süleyman gibi sembollerden anlamaktayız. Bu durum geçmişimize karşı hangi değerimizi ön plan çıkartır?

Envanter No: TSM 1/10166

Envanter No: TSM 1/10165

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir

Cevap:.....

Soru: Aşağıda Osmanlı Devleti'ne ait Topkapı Sarayı Müzesinde bulunan bayrak-sancak görseli bulunmaktadır. Bu sancak yırtık olmasına rağmen müzede muhafaza edilmektedir. Bu durumu hangi değerlerimizle bağdaştırabilirsiniz?

Envanter No: TSM 1/08

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir.

Etütlük. Kelime-i Tevhid sırma iplik ile işlenmiştir. İki ucu püsküllü bir ipi bulunmaktadır.

Etütlük Eser: 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamına giren, ancak Eser Envanter Defterine kayıt edilecek nitelikte olmayıp bilimsel amaçla kullanılabilecek korunması gerekli eserler

Cevap:.....

Ek 6: Özgürlük Değeri Etkinlikleri

Soru: Özgürlük Değeri nedir?

Cevap:

Soru: “Bayrak bir milletin özgürlük alametidir. Düşmanın da olsa hürmet lazımdır .” (Mustafa Kemal ATATÜRK)

Mustafa Kemal Atatürk sözüyle hangi değerleri vurgulamıştır ?

Cevap:.....

Soru: İstiklal marşımızın 3. kıtasında vurgulanmak istenen değerler hangileridir? Önemini açıklayınız.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.

Hangi çılgın bana zincir vuracakmış şaşarım!

Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.

Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.”

Cevap:.....

Soru: İstiklâl Marşı’mızın ikinci kıtasında geçen değer hangisidir?

Hakkıdır, Hakk’a tapan milletimin istiklal!

Cevap:.....

Soru: Aşağıdaki mısralarda şair özgür doğup, özgür ölmenin nasıl olabileceğini belirtmektedir?

Senin altında doğdum.

Senin altında öleceğim.

Tarihim, şerefim, şiirim, her şeyim:

Yer yüzünde yer beğen!

Nereye dikilmek istersen,

Söyle, seni oraya dikeyim!

Arif NihatAsya

Cevap:.....

Soru: Şair bu mısralarda kime seslenmektedir?

Cevap:.....

Soru: Sizce savaşlarda sancaklar neden esir alınır?

Müezzinzade Ali Paşa tarafından 1571 yılında İnebahtı Deniz Savaşı'nda kullanılan sancaktır. Sancak, savaş sırasında Haçlı Donanması'nın eline geçmiştir. 1965 yılında Papa VI. Paul tarafından Türkiye Cumhuriyeti'ne bir nezaket göstergesi olarak iade edilmiştir.

(Kendinden desenli kırmızı renkli ipek zemin üzerine, yeşil renkli kumaş applike edilmiştir. Sancağın üst kısmında daire içinde hilal bulunmaktadır. Bu hilalin iki yanında simetrik bir biçimde ay yıldızdan oluşan rozet aplikler mevcuttur. Sancağın üzerindeki bordürde 2 düz 2 ters biçimde “Kelime-i Tevhid” yazılıdır. Merkezde, üzerinde “Fetih Suresi”nin 1. ve 2. ayeti yazan Zülfıkar ve kılıcın kabzasının her iki yanında içinde hilal bulunan daireler mevcuttur. Kılıcın namlusunun altındaki dairede “Kelime-i Tevhid” yazılıdır. Sancağın uçum kısmında ay yıldızdan oluşan rozet bulunmaktadır. Sancağın uçkurluğu dışındaki diğer kenarları sırmalı palmet dizisi ile süslenmiştir.)

Genişlik: 314 cm

Uzunluk (Uçkurluk dahil): 484 cm (sağ), 496 cm (sol), 576 cm (orta)

Kaynak: <https://denizmuzesi.dzkk.tsk.tr/tr/content/295>

Cevap:

Soru: İşgalden kurtarılan şehir ve kasabaların isimleri ve düşmandan geri alınma tarihlerinin bayrak üzerine işlenmesinin amacı sizce ne olabilir?

Büyük Taarruz'daki Öncü Bayrağı

Büyük Taarruz'da öncü kuvvetlerin elinde bulunan 48,5 x 77 cmölçülerindeki bayrak elle dikilmiştir. Ay ile yıldızın üzerinde işgalden kurtarılan şehir ve kasabaların isimleri ve düşmandan geri alınma tarihleri vardır.

Kaynak:Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Env. No: 1280

Cevap:.....

Soru:Türklerin kazanmış olduğu zafer İngiltere sömürgesi altında yaşayan Hindistan Müslümanlarında hangi değerlerin ön plana çıkmasında etkili olmuştur?

Aşağıda Hindistan'ın müslüman liderlerinden Ebulfazl Muhammed Abdülmennan'ın MustafaKemal Paşa'ya gönderdiği zafer sancağı yer almaktadır.

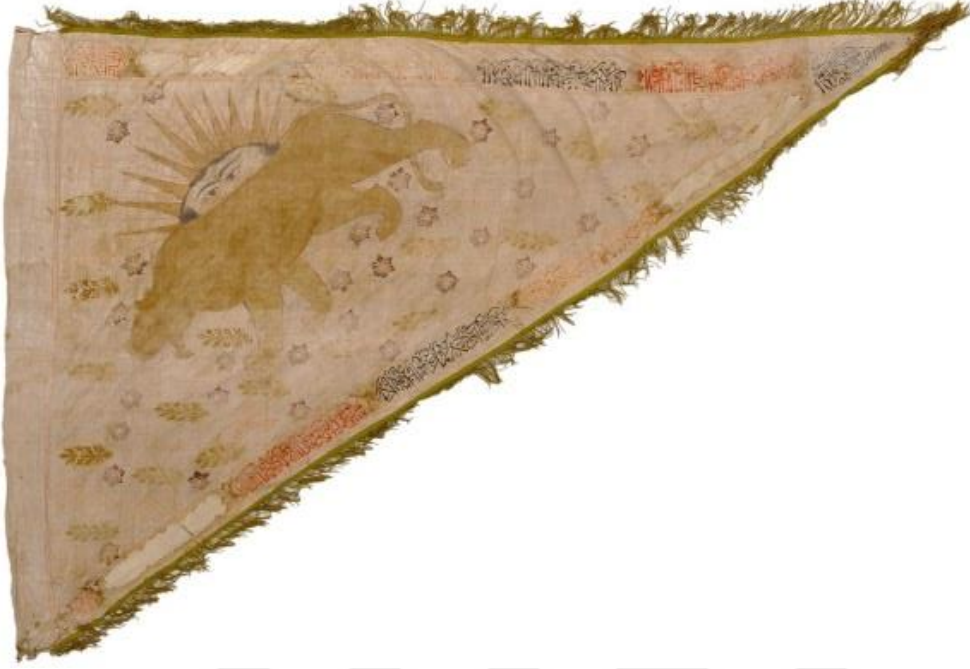
160 x 260 ölçülerindeolansancakta kırmızı kumaş üzerine beyaz boya kullanılmış ve beyaz kumaş ile ay ve yıldız motifleri dikilmiştir. Üzerinde, Fetih Suresi'nin ilk ayeti ve Enfal Suresi'nin 17. Ayetinin bir kısmı ve ithaf yer almaktadır.

Kaynak: Milli Savunma Bakanlığı Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı, Env. No: 27170

Cevap:.....

Soru: Topkapı Sarayı Müzesinden bayrak ve sancak görselleri bulunmaktadır. Bu bayrak ve sancaklar bir devlet için bağımsızlığın sembolüdür. Bağımsız bir ülkede insanlar nasıl yaşar? Bu durum hangi değerimizi ön plana çıkartır?

Safevi Devletine ait bir Sancak

Envanter No: TSM 1/10169

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir.

Osmanlı Devletine ait bir Sancak

Envanter No: TSM 1/10673

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir.

Cevap:.....

Ek 7: Vatanseverlik Değeri Etkinlikleri

Soru: Sizce vatanseverlik ne demek?

Cevap:

Soru: Mithat Cemal Kutay'ın aşağıdaki beyitinde bayrak ve vatan olmanın şartı nedir?

“Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır
Toprak eğer uğruna ölen varsa vatandır”

Cevap:.....

Bastığın yerleri “toprak!” diyerek geçme, tanı:
Düşün altında binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.”

Kim bu cennet vatanının uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Canı, cananı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda

Mehmet Akif Ersoy

Soru: Sizce İstiklal marşının 6. ve 7. kıtalarında vurgulanmak istenen değer hangisidir?

Cevap:.....

BAYRAK

.....

Onuruna,
Göklerde şimşek çaktırır.
Gün gelir,
Geçmiş ve geleceği
Düşünür,
Sıcak bir gözyaşı süzülür
Yanaklarında.
Bayrak sevgidir,
Sevgiyle tutar vatanın nöbetini
Hudutlarda.

Melisa Gürpınar

Soru: Yukarıdaki şiire göre vatan nöbetini tutan kimdir?

Cevap:.....

Soru: Şiire göre bir ulusun sonsuza dek yaşamasının sebebi nedir?

Cevap:.....

Kumandanım! Bu genç ünlü Söğütlü Ali'dir. Balkan şehitlerinden Memduh Çavuş'un oğludur. Mustafa Kemal Paşa'nın yanında savaşmıştır. Çanakkale Savaşları'nda bir bacağına vermiş gazilerimizdendir." (Değerlerimiz, Söğütlü Ali: 84-87).

Kaynak: Öz, E. ve Öz, S. (2011). İlköğretim 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı. Ankara: Bilim ve Kültür Yayınları.

Soru: Yukarıdaki parçaya göre Söğütlü Ali, Çanakkale Savaşları'nda bacağına neyin uğruna kaybetmiştir?

Cevap:.....

Soru: Parçaya göre o dönemde yaşamış olsaydınız Çanakkale Savaşları'nda yer almak ister miydiniz? Neden?

Cevap:.....

“Sonra gemideki sancağı göstererek:

-Şehit olursam bunu üzerime örtün. Vatan, al bayrağın dalgalandığı yer değil midir, dedi.” (Değerlerimiz, Forsa: 94-99).

Kaynak: Öz, E. ve Öz, S. (2011). İlköğretim 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı. Ankara: Bilim ve Kültür Yayınları

Soru: Parçaya göre vatan neresidir?

Cevap:.....

Tayyar Rahmiye Hanım, 1 Temmuz 1920’de Osmaniye’deki Osmaniye’deki Fransız karargahına müfrezesiyle birlikte taarruz ettiği sırada düşman ateşiyle şehit düştü. Silah arkadaşları onun başlattığı taarruzu zaferle sonuçlandırıp düşman karargahını ele geçirdiler. Bugün bu vatansever Türk kadınının mezar taşında şu cümleler yazılıdır (MEB, 2020-2021, s.52):

“Yarınların sahibi ey gençlik,
İyi tanı, ebedi sükûnetle bu mezarda yatı.
Hak için, bayrak için canın feda edip
Armağan etti bize bu mukaddes vatanı.”

Kaynak: 2020-2021 Eğitim Öğretim Yılı Sosyal Bilgiler 4. Sınıf Ders Kitabı, Tuna Matbaacılık, s.52.

Soru: Rahmiye Hanım ne için canını feda etmiştir?

Cevap:.....

Soru: Bu hikayede vurgulanan değer hangisidir?

Cevap:.....

Soru: Resimde askerin elinde bulunan Türk bayrağının simgelediği değerler hangileridir?

Cevap:.....

Soru: Milli mücadelenin temelinden yatan değerlerimiz nelerdir?

Cevap:.....

Büyük Taarruz

Kaynak: Atatürk ve Kurtuluş Savaşı müzesi (MEB, Sosyal Bilgiler 4.Sınıf Ders Kitabı, s. 58).

Soru: Aşağıdaki resim incelediğinde hangi değerlerimiz aklınıza gelmektedir?

Cevap:.....

Soru: Aşağıdaki resimde yaralı askerin canı pahasına bayrağı elinden bırakmamasının hangi değerimiz açısından önemlidir?

Cevap:.....

Kaynak:<https://www.fikriyat.com/tarih/2018/09/13/>

Soru: Aşağıda Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunan Osmanlı Devletine ait bayrak ve sancak görselleri bulunmaktadır. Bu bayrak ve sancak görsellerinin müzede muhafaza edilmesini hangi değerlerimizle bağdaştırabiliriz?

Envanter No: TSM 1/10691

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir.

Envanter No: TSM 1/10692

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir.

Cevap:.....

Ek 8: Saygı Değeri Etkinlikleri

Soru: Sizce saygı ne demektir?

Cevap:

Atatürk, gururu çok kırılmış olan kalabalığa şöyle dedi: ‘Sizi anlıyorum; ama o bir milletin timsalini çiğnemekle hata etmiş. Ben o hatayı tekrar edemem.’ Dedikten sonra “Kaldırın.” emrini verdi. Bayrak kaldırıldı ve Atatürk köşke girdi. (Şu Çılgın Türkler, Turgut Özakman, 2005, s.666).

Soru: Bu hikayede vurgulanmak istenen değerler hangisidir?

Cevap:.....

Soru: İnsanlar bayrağı neden saygı duymalı?

Cevap:.....

Yunan Vekilin Türk Bayrağını Yırtması Haberi

Yunan milletvekili Ioannis Lagos, Avrupa Parlamentosu'nda ırkçı bir hareket sergileyerek Türk bayrağını yırtmıştı. Lagos'un bu hareketi Türkiye'de büyük tepkiye sebep olmuş ve hakkında suç duyurusunda bulunulmuştu. Öte yandan ırkçı Yunan vekil hakkında Avrupa Parlamentosu da kararını verdi.

CEZASI BELLİ OLDU

Türk bayrağını yırtan Yunan milletvekili Lagos'a Avrupa Parlamentosu tarafından ödenek kesintisi ve 4 gün parlamento faaliyetlerine katılmama cezası verildi.

Kaynak: <https://www.haberler.com/son-dakika-turk-bayragini-yirtan-yunan-vekil-12908572-haberi>

Soru: Yunan vekilin bir milletin bayrağını yırtması davranışı hangi değere aykırı bir durumdur?

Cevap:.....

Soru: Bu davranış karşısında Avrupa Parlamentosunun tepkisini nasıl buldunuz?

Cevap:.....

Soru: Bayrağımızın şekli, yapımı ve korunması ile ilgili esaslar “Bayrak Kanunu”

“Roma sancakları büyük bir saygı ile Roma mabetlerinde saklanırdı. Çok kere muharebenin en şiddetli anında general, düşman safları içine bir sancak atılmasını emreder ve böylelikle askerlerini yeryüzünde en mukaddes tanıdıkları sancaklarını geri almak için hamle ve hücumla sevk ederdi.”

(Türk Bayrağı ve Ay Yıldız, Fevzi Kurtoglu, s.18, TTK, Ankara, 1992)

Soru: Bayrakların kutsal yerlerde saklanmasıyla sebebi sizce ne olabilir?

Cevap:

.....

ile belirlenmiştir. Bunun nedeni ne olabilir? Kısaca açıklayınız.

Anayasamızın 3. Maddesi:

“Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir. Bayrağı, şekli kanunda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır. Milli marşı ‘İstiklal Marşı’dır. Başkenti ‘Ankara’dır.”

Cevap:.....

Soru: Sizce bayrağa saygı nasıl gösterilir?

Cevap:.....

Soru: Aşağıda Topkapı Sarayında bulunan ve Küçük Hüseyin Paşa'ya ait olan sancak görseli bulunmaktadır. Bu görselin muhafaza ediliyor olması geçmişe karşı hangi değerimizi ön plana çıkartır?

Envanter No: TSM 1/10161

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir.

Sancak kırmızı veya güvez renkte ipekli kumaş üzerine aplike yöntemi ile yerleştirilmiş Zulfikar, sorguç ve kale görselleri bulunmaktadır.

III.Selim Mısır'ın Fransızlardan geri alınması münasebetiyle, Küçük Hüseyin Paşaya, üzerinde bir sorguç ve bir zulfikar ile, galiba İskenderiye kalesini temsil eden bir resim bulunan kırmızı sancak vermişti.

Kaynak: Mehmet Zeki Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, c.1, s.179

Cevap:.....

Soru:Hz. Ali'ye ait olan Zülfikar motifinin sancak üzerinde olması geçmişe karşı duyulan hangi değeri gösterir?

Envanter No: TSM 1/824

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir.

Cevap:.....

Ek 9: Sevgi Değeri Etkinlikleri

Soru: Sizce sevgi ne demektir?

Cevap:.....

Bayrağımız Altında Hikâyesi-Öyküsü

.....

– Nine, senin evin yandı mı?

– Hey oğul, ben beş kere göçmen oldum; beş kere evim yandı. Ben Üsküp'ten beri beş defa düşman bandırasından bizim bayrağa kaçtım. Bunlardan, önceki gün ümidi kesince bir tek oğlumu aldım; size, bizim bayrağa kaçtım.

– Bayrağımızı çok mu seversin, nine?

Birdenbire buruşuk yüzü üzerinde bir gözyaşı seli aktı. Kurumuş ellerini kaldırdı; avuçlarında hayalinde canlandığı kutsal bir şeyi öptü.

- Ayaklarım şişti, dilim dışarı çıktı ama onları buldum. “Bayrağımız Salihli'ye büyük ordu ile girdi; artık çıkmaz.” dediler. Oğlum beni, askerlerden aldığı bir eşekle buraya getirdi.

.....

Basit ve sade:

– Ah yavrum, dedi. Artık Allah, emanetini istediği dakika alsın; toprağım bizim bayrağımız altında olacak! (Özler, 2006, s.93-94).

**Halide Edip
Adıvar**

Soru: Bu hikayeye göre Hatice ninenin verdiği mücadelesi hangi değerle ilgilidir?

Cevap:.....

Soru: Hatice ninenin bayrak sevgisi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Cevap:.....

Soru: İstiklâl Marşı'mızın son kıtasında vurgulanan değer hangisidir?

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!

Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.

Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlal:

Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;

Mehmet Akif Ersoy

Cevap:.....

Soru: İstiklâl Marşı'mızın birinci kıtasında yer alan değer hangisidir?

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;

O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;

O benimdir, o benim milletimindir ancak

Cevap:.....

Soru: İstiklâl Marşı'mızın ikinci kıtasında yer alan değer hangisidir?

Çatma, kurban olayım çehreni ey nazlı hilal!

Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal...

Cevap:.....

Soru:

Millî marşımız, törenlerde, millî bayramlarda ve spor müsabakalarında okunur.

Uluslararası spor müsabakalarında sporcularımız dereceye girdiklerinde

bayrağımız göndere çekilir. Buna göre İstiklal Marşı ve bayrağımızla ilgili olarak

- I. Milli birlik ve beraberliğimizi güçlendirir.
- II. Başarılı olunduğunda bayrağımız göndere çekilir.
- III. Uluslararası alanda millet olarak gurur kaynağımızdır.

ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve III. D) I,IIveIII.

BAYRAK

Ey mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü,
Kız kardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü,
Işık ışık, dalga dalga bayrağım!
Senin destanını okudum, senin destanını yazacağım.

.....

(<https://derskaynak.com/bayrak-siiri-arif-nihat-asya-sozleri-aciklamasi/>)

Arif Nihat Asya

Soru: Şair birinci kıtada bayrağı nelere benzetiyor?

Cevap:.....

Soru: Şairin duyguları hangi değere örnektir?

Cevap:.....

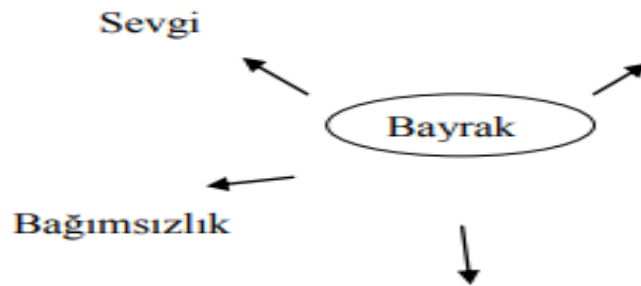
Soru: Bayrak ile ilgili bir şiir yazacak olsanız başlığı ne olurdu?

Cevap:

Soru: Bayrak ile ilgili aklınıza gelen değerleri örnekteki gibi yazınız.

Bayrak Etkinliği

Soru: Aşağıda Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunan Osmanlı Devletine ait bayrak ve sancak görselleri bulunmaktadır. Bu bayrak ve sancak görsellerinin müzede muhafaza edilmesini hangi değerlerimizle bağdaştırabiliriz?

Envanter No: TSM 1/10680a

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir.

Envanter No: TSM 1/10681a

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına aittir.

Cevap:.....

Ek 10: Değer Kavramına Yönelik Görüşme Formu

Değerli öğrenciler aşağıdaki soruları dikkatlice okuyup cevaplandırmanız istenmektedir. Sorulara içtenlikle cevap verdiğiniz için teşekkür ederim.

AD-SOYAD.....Sınıf.....Okul.....

1) Size göre değer nedir?

.....

2) Değerlerin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?

.....

3) Sizce en önemli değerler nelerdir?

.....

4) Ülkelerin bayraklarının olmasının anlamı ve önemi nedir?

.....

5) Bayrak ve sancak deyince aklınıza gelen değerler nelerdir?

.....

6) Sizce özgürlük değeri nasıl tanımlanabilir ve özgürlük değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?

.....

7) Sizce bağımsızlık değeri nasıl tanımlanabilir ve bağımsızlık değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?

.....

8) Sizce vatanseverlik değeri nasıl tanımlanabilir ve vatanseverlik değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?

.....

9) Sizce sevgi değeri nasıl tanımlanabilir ve sevgi değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?

.....

10) Sizce saygı değeri nasıl tanımlanabilir ve saygı değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?

.....

11) Sizce sorumluluk değeri nasıl tanımlanabilir ve sorumluluk değerinin önemi üzerine neler söyleyebilirsiniz?

.....

12) Bu çalışma sonucunda neler öğrendiniz?

.....

13) Bu çalışma sonucunda sizde hangi değerlerin ön plana çıktığını söyleyebilirsiniz?

.....

14) Bu çalışmanın size olan katkısı üzerine neler söyleyebilirsiniz?

.....

15) “Bayrak ve sancaklarla sosyal bilgiler derslerinin işlenişi, ilgili konuları öğrenmenize katkı sağlıyor muydu? Neden?”

.....

Ek 11: Uygulama Planları:

1.Hafta Uygulama Planı

Öğrenme Alanı: Bayrağımız ve İstiklal Marşı
Ünite Adı: Etkin Vatandaşlık
Kazanımlar: Millî egemenlik ve bağımsızlık sembollerimizden Bayrağımıza ve İstiklâl Marşına değer verir.
Amaç: Kazanımlar ışığında bayrak ve sancaklarla ilgili dökümanların kullanılması ile oluşturulan çalışma yaprakları aracılığıyla bağımsızlık değerinin öneminin kavranması beklenmektedir.
Verilecek Değer: Bağımsızlık
Süre: 40+40
Yöntem: Soru-Cevap, Beyin Fırtınası, Okuma
Kullanılan Dökümanlar: görseller, hikaye, şiir vb.

2.Hafta Uygulama Planı

Öğrenme Alanı: Bayrağımız ve İstiklal Marşı
Ünite Adı: Etkin Vatandaşlık
Kazanımlar: Millî egemenlik ve bağımsızlık sembollerimizden Bayrağımıza ve İstiklâl Marşına değer verir.
Amaç: Kazanımlar ışığında bayrak ve sancaklarla ilgili dökümanların kullanılması ile oluşturulan çalışma yaprakları aracılığıyla özgürlük değerinin öneminin kavranması beklenmektedir.
Verilecek Değer: Özgürlük
Süre: 40+40
Yöntem: Soru-Cevap, Beyin Fırtınası, Okuma
Kullanılan Dökümanlar: görseller, hikaye, şiir vb.

3. Hafta Uygulama Planı

Öğrenme Alanı: Bayrağımız ve İstiklal Marşı
Ünite Adı: Etkin Vatandaşlık
Kazanımlar: Millî egemenlik ve bağımsızlık sembollerimizden Bayrağımıza ve İstiklâl Marşına değer verir.
Amaç: Kazanımlar ışığında bayrak ve sancaklarla ilgili dökümanların kullanılması ile oluşturulan çalışma yaprakları aracılığıyla vatanseverlik değerinin öneminin kavranması beklenmektedir.
Verilecek Değer: Vatanseverlik
Süre: 40+40
Yöntem: Soru-Cevap, Beyin Fırtınası, Okuma
Kullanılan Dökümanlar: görseller, hikaye, şiir vb.

4. Hafta Uygulama Planı

Öğrenme Alanı: Bayrağımız ve İstiklal Marşı
Ünite Adı: Etkin Vatandaşlık
Kazanımlar: Millî egemenlik ve bağımsızlık sembollerimizden Bayrağımıza ve İstiklâl Marşına değer verir.
Amaç: Kazanımlar ışığında bayrak ve sancaklarla ilgili dökümanların kullanılması ile oluşturulan çalışma yaprakları aracılığıyla sorumluluk değerinin öneminin kavranması beklenmektedir.
Verilecek Değer: Sorumluluk
Süre: 40+40
Yöntem: Soru-Cevap, Beyin Fırtınası, Okuma
Kullanılan Dökümanlar: görseller, hikaye, şiir vb.

5. Hafta Uygulama Planı

Öğrenme Alanı: Bayrağımız ve İstiklal Marşı
Ünite Adı: Etkin Vatandaşlık
Kazanımlar: Millî egemenlik ve bağımsızlık sembollerimizden Bayrağımıza ve İstiklâl Marşına değer verir.
Amaç: Kazanımlar ışığında bayrak ve sancaklarla ilgili dökümanların kullanılması ile oluşturulan çalışma yaprakları aracılığıyla sevgi değerinin öneminin kavranması beklenmektedir.
Verilecek Değer: Sevgi
Süre: 40+40
Yöntem: Soru-Cevap, Beyin Fırtınası, Okuma
Kullanılan Dökümanlar: görseller, hikaye, şiir vb.

6. Hafta Uygulama Planı

Öğrenme Alanı: Bayrağımız ve İstiklal Marşı
Ünite Adı: Etkin Vatandaşlık
Kazanımlar: Millî egemenlik ve bağımsızlık sembollerimizden Bayrağımıza ve İstiklâl Marşına değer verir.
Amaç: Kazanımlar ışığında bayrak ve sancaklarla ilgili dökümanların kullanılması ile oluşturulan çalışma yaprakları aracılığıyla saygı değerinin öneminin kavranması beklenmektedir.
Verilecek Değer: Saygı
Süre: 40+40
Yöntem: Soru-Cevap, Beyin Fırtınası, Okuma
Kullanılan Dökümanlar: görseller, hikaye, şiir vb.

Ek 12: Krapon kağıdı ile “Bayrağımız” çalışması

Ek 13: Topkapı Sarayı Müzesi Bayraklar ve Sancaklar

Envanter No: TSM 1/01

Özellikleri: Yaklaşık 110 x 160 cm ebatındadır. Sancağın üzerinde yeşil renk kumaşlardan üç adet hilal bulunmaktadır. Sancağın renginde solma, tekstil yüzeyde aşınma ve yırtıklar vardır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/02

Özellikleri: Sancak kalın ipekli kumaştan yapılmış olup ucu sivridir. Üç parça halinde dikilmiştir. Orta kısmında bulunan hilal motifinde “Allah Müfettihi'lebvab” (Allah Kapıları açandır); enine geçen şerit kısmında "nasrun minellâhi ve fethun karîb(Saff Suresi 13.ayet) (Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. İnananları müjdele) yazısı görülmektedir. Yaklaşık 5.55 x 3,28 cm ebatındadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/03

Özellikleri: Üst kenarında Allah, Lafza-i Celal (Lafza-i Celal; burada en büyük ve kuşatıcı isim anlamındadır ki; Allah lafzının bir ifadesi ve bir ismidir. Yani lafza-i celal; Allah demektir. Allah lafzı ise; Allah'ın en büyük ve kuşatıcı ism-i şerifidir. Celal sıfatı; Allah lafzının sadece bir şubesi, bir kanalıdır. Celal, Allah lafzının içindedir ama; Allah lafzı Celal isminin içinde değildir, zira ondan daha büyük ve kuşatıcıdır.), Fetih suresinin ilk dört ayeti;

Alt kenar tarafında Ebu Bekir ve Nasrın min Allahu ve fethun karîb (Saff Suresi 13.ayet) (Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. İnananları müjdele) yazılıdır. Ortasında kırmızı zemin üzerine iki adet Kelime-i Tevhid ve orta uç kısmında bir hilal motifi görülmektedir. Yaklaşık 3,20 x 1,76 cm ebatındadır. Yanında yeşil bir kılıfı vardır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/08

Özellikleri: Etütlük. Kelime-i Tevhid sırma iplik ile işlenmiştir. İki ucu püsküllü bir ipi bulunmaktadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/09a

Envanter No: TSM 1/09b

Özellikleri: İki ucu püsküllü bir ipi bulunmaktadır. Kırmızı atlas kumaştan yapılmış olan sancakın bir yüzünün ortasında II.Abdülhamid Han'ın tuğrası ile el Gazi yazısı bulunan bir Osmanlı Arması ve diğer yüzünde Kelime-i Tevhid yazısı sırma iplik ile işlenmiştir. Sırma ipliklerde kararmalar vardır. Sancak kırmızı atlas kumaştan olup üç tarafı sarı sırma saçaklıdır. Çift yüzlüdür.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/824

Özellikleri: Bu sancak kırmızı ipekli kumaştan yapılmış olup üzeri altın sırma ile işlenmiştir. Sancağın tam ortasına Zülfikar ve zülfikarın namluları üzerine (besmele) ile (İnna fetahna leke) suresi yazılmıştır. Zülfikarın kabzasının önünde üstünde hilal ve yıldız şekli bulunmaktadır.

Sancağın uçurluk tarafına doğru girift olarak Fetih Suresi işlenmiştir. Zülfikarın sağ ve sol taraflarında büyük kıt'ada üçer hilal bulunmaktadır. Bunlardan uçurluğa yakın olan hilalin içine (Nasrun minellah ve fethun karip) ayeti ve hilalin ortasına yıldız makamında Ya Muhammed yazılmıştır. diğer hilallerin içine iki satır halinde Kelime-i Tevhid yazılmıştır. Hilallerin ortasına 15 şualı yıldızlar yapılmıştır. Bu da yıldızdan ziyade güneşi tasvir etmelidir. Zülfikarın kabzası önünde Ebubekir yazılıdır.

Bu sancağın ucu sivridir. Sancağın etrafındaki bordür üzerindeki küçük ay ve yıldızlar birbirini kovalar. Bu sancak üzerindeki hilallerden iki tanesi yeşil bez üzerine yapılmıştır. Diğerleri tamamıyla kırmızıdır.

Yaklaşık 4,25 x 3,00 cm ebatındadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/945

Özellikleri: Yaklaşık 5,05 x 2,88 cm ebatındadır. Yeşil zemin üzerinde bulunan kırmızı kumaş parçalarında Kelime-i Tevhidler ve orta kısmından geçen şerit kısmında Fetih suresi görülmektedir.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/1020

Özellikleri: Yaklaşık 4,70 x 2,90 cm ebatındadır. Birleşim yerlerinde sökûlmeler ve kumaş yüzeyinde yırtılmalar görölmektedir. Yeşil zemin üzerine kırmızı kumaş parçalarında Kelime-i Tevhid yazıları bulunmaktadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/1034

Özellikleri: Güvez, yeşil ve mavi zemin üzerine 27 pafta içerisinde fetih suresinden ayetler görülmektedir. Ayrıca yeşil bir kılıfı mevcuttur.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/2467

Özellikleri: Üçgen formda bir sancak. İki kenar sarı ve kırmızı bordüründe “ya müfettühul ebvab aleyna ...” yazısı ve besmele ile “sebbiha ilahhi” ile başlayan ayetler, ayetel kursi, en iç kısmında “ala ticaretin tuncikün” ile başlayan ayetler yazılıdır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/2621

Özellikleri: Yaklaşık 328 x 210 cm ebatındadır. Envanter kaydına göre kenarındaki yeşil bordüründe Ayete'l-Kürsi yazmaktadır denmesine rağmen, kenar bordüründe müteaddid defa besmele ile ihlas suresi yazılıdır.

Sırığa yakın kısmındaki 3 aded güvez renk zemin karelerden her birinin içerisinde dairevi şekilde “bismillahirrahmanirrahim yâ hâfız” yazısı, her bir karenin dört köşesinde rüzgar gülüne benzer süslemeler; onu takip eden kısımda yeşil zemin üzerinde çok sayıda kelime-i tevhid; sancağın uç

tarafına doğru uzanan geniş üç güvez parçadan oluşan kısmının üst kısmında “Allah celle celâlühû”, “Muhammed nebiiyi aleyhisselâm”, “Ebûbekir radiyallâhu anhu”, alt kısmında “Ömer radiyallahu anhu”, “Osman radiyallahu anhu”, “Ali radiyallahu anhu”, ortasındaki kısımda kelime-i tevhid yazılı cihete yakın yerde iki hilal içerisinde sırasıyla “ nasrun minellahi ve fethun karîb ve beşşiri'l-mü'minîn yâ Muhammed el-hâfîzu Allah nâsirü(?) Allah”, “ve an-Ebi Hureyretin” adlun sâ'atun hayrun min-ibâdetin seb'îne senetin “Bir saat adaletle hükmetmek altmış sene ibadet etmekten daha hayırlıdır” hadis-i şerifi, uca yakın cihetteki iki dairevi şekillerde sırasıyla “rıdvanullahi teâlâ aleyhim ecmain”, ve mâ tevfikî illâ-billâh" yazılıdır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

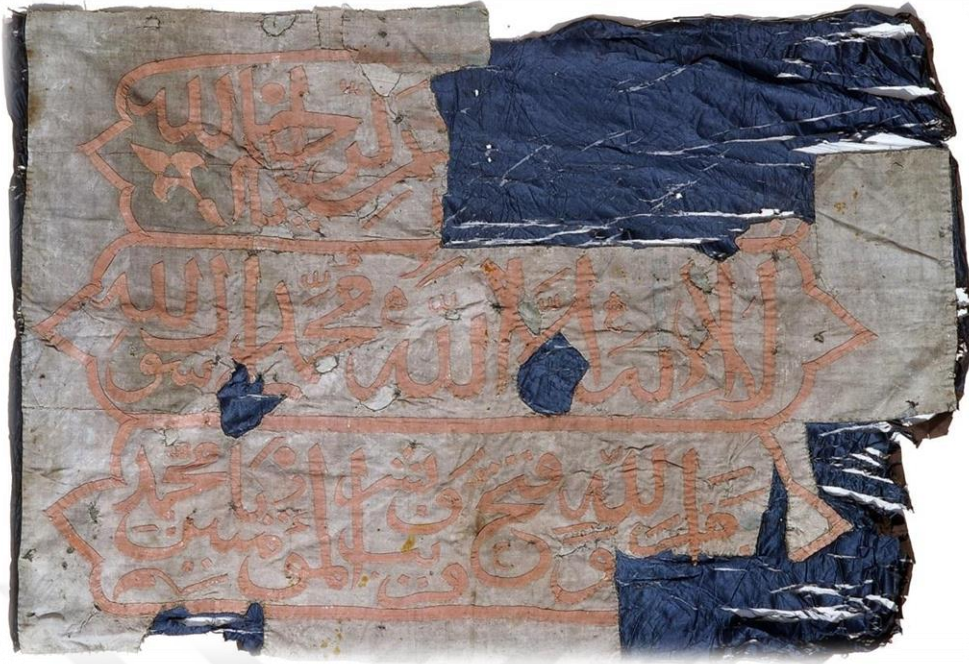
Envanter No: TSM 1/7889a

Envanter No: TSM 1/7889b

Özellikleri: Sancak kırmızı renk atlas kumaştan olup üç tarafı sarı sırma saçaklıdır. Sancak iki yüzlüdür. Çift yüzlü olan sancağın bir yüzünde Osmanlı arması içinde II. Abdülhamid tuğrası ve el Gazi yazısı bulunmaktadır. Diğer yüzünde ise iki satır halinde Kelime-i Tevhid yazısı bulunmaktadır. İki satır arasına ise dekoratif bir kartuş yerleştirilmiştir.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/7895

Özellikleri: Sancağın üst satırı okunamamaktadır. Ortasında Kelime-i Tevhid, alt bölümde ise Saff Suresinin 13.ayeti(....nasrun minallâhi ve fethun karîb(karîbun), ve beşşiril mü'minîn(mü'minîne) Seveceğiniz başka bir kazanç daha var: Allah'tan bir yardım ve yakın bir fetih (Mekke'nin fethi). (Ey Muhammed!) Mü'minleri müjdele!) yazmaktadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10159

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10160

Özellikleri: Sancağın üzerinde dört adet mühür-i Süleyman bulunmaktadır. Bunların içerisinde Saff Suresinin 13.ayeti olan “ Nasrun Min Allahü Fethün karib” (Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. İnananları müjdele) yazılıdır. Orta kısımdaki büyük armudi şeklin içerisinde Fetih Suresinin ilk üç ayeti, küçük armudi şeklin içerisinde ihlas suresi yazılıdır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10161

Özellikleri: Sancak kırmızı veya güvez renkte ipekli kumaş üzerine aplike yöntemi ile yerleştirilmiş Zülfikar, sorguç ve kale görselleri bulunmaktadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

III.Selim Mısır'ın Fransızlardan geri alınması münasebetiyle, Küçük Hüseyin Paşa'ya, üzerinde bir sorguç ve bir zülfikar ile, galiba İskenderiye kalesini temsil eden bir resim bulunan kırmızı sancak vermişti.

Kaynak: Mehmet Zeki Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, c.1, s.179

Envanter No: TSM 1/10162

Özellikleri: Kenar bordüründe müteaddid defa besmele ile İhlas suresi, uç tarafına yakın kısımda hilâl şeklinin içerisinde peygamberimizden rivayet edilen bir hadis olduğunu ifade eden ibare ile bu hilalin

ortasındaki dairevi şeklin içinde “adlun sâ’atun hayrun min-ibâdetin seb’ine senetin” Bir saat adaletle hükmetmek altmış sene ibadet etmekten daha hayırlıdır “hadis-i şerîfi” “sene 1233” tarihi, ortada

kırmızı şerit içerisinde “ve fazlullâhi'l-mücâhidîn ...” ile başlayan bir ayet, hilal şeklindeki süslemenin içerisinde “nasrun min-Allahi ve fethun karîb ve beşşiri'l-mü'min'in yâ Muhammed”, bu yazıların

köşelerinde lafza-i celâl, ism-i nebî, çehâr-yâr-i güzîn isimleri “Allah”, “Muhammed”, “Ebubekir”,

“Ömer”, “Osman”, “Ali”, sancağın üst ve alt kısımlarını boydan boya kaplayan kırmızı şerit içerisinde müteaddin kelime-i tevhid yazısı işlenmiştir. Kumaşın yüzey kısmında aşınmalar ve yırtılmalar görülmektedir.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10163

Özellikleri: Kırmızı renk atlas kumaştan olup üç tarafı sarı sırma ibrişim saçaklıdır. Sancağın ortasında sarı sırma iple dival işi tekniğinde işlenmiş bir hilal motifi bulunmaktadır. Sancak çift yüzlüdür. Kumaş yüzeyde kirlilik ve saçaklarda kararma vardır. Hilal motifi bayrağın ucuna doğru bakmaktadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10164

Özellikleri: Yaklaşık 90 X 123 cm ebatındadır. İpek kumaşın ortasında sarı sırmadan bayrağın ucuna doğru bakan bir adet hilal motifi işlenmiştir. Renk solması, tekstil yüzeyinde aşınma ve yırtıklar vardır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10165

Özellikleri: Krem renkli ipek kumaştan yapılmıştır. Sancağın üzerinde Ayetel Kürsi Kelime-i, Tevhid ve zülfikar motifi bulunmaktadır. Zülfikar motifinin üzerinde ise fetih suresi yazmaktadır. Yaklaşık 4,05 x 2,54 cm ebatındadır. Sancağın uç kısmı üçgen şeklindedir.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10166

Özellikleri: Sancağın ortasında kırmızı zemin üzerine müsenna Kelime-i Tevhid işlenmiştir. Yanında sarı zemin üzerine kufiye benzer tarzda fetih suresinden ayet yazılı bir kumaş dikilidir. Sancağın ucunda beş adet madalyon ve içinde güneşi figürü görülmektedir. Bu madalyonların ortasında Mühr-ü Süleyman bulunmaktadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10167

Özellikleri: Kenar bordüründe Besmele, fetih suresinden ilk üç ayet, nasurn min allahi fethin karib....., ya Allah, ya Muhammed, ya Ali ve ya sahibül zaman, Ayetel Kürsi ve” la feta illa alila seyfe illaZülfikar” yazısı görülmektedir. Ayrıca Ortaçağ sanat eserlerinde yaygın olarak görülen Şir-i Hurşid adı verilen güneş ve aslan motifleri görülmektedir. Bu motiften dolayı sancağın Selçuklular dönemine ait olduğu düşünülebilir.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10168

Özellikleri: Üçgen şeklinde filizi renk kumaş üzerinde Armudi şekiller içerisinde Allah, Muhammed ve Ali; Fetih suresinin ilk ayeti ve kenar bordürlerinde fetih suresinin ilk ayeti müteaddid şekilde yazılıdır. Sancağın bir yüzünde Şir-i Hurşid denilen sırtında güneş bulunan bir aslan, diğer yüzünde zülfıkar tasviri yer almaktadır. Üçgen şeklindeki sancağın uçlarında yeşil renk püsküller yer almaktadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10169

Özellikleri: Bakara suresiden 256.Ayet ; Dinde zorlama yoktur. Doğru eğriden açıkça ayrılmıştır. Artık kim sahte tanrıları reddeder de Allah'a inanırsa kopmayan sağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah her şeyi işitir ve bilir.

257. Ayet ; Allah iman edenlerin velîsidir; onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. İnkâredenlerin

velileri ise sahte tanrılardır; onları aydınlıktan çıkarıp karanlıklara sokarlar. İşte bunlar ateşliklerdir, bunlar orada devamlı kalıcıdır.ve Ayetel Kürsi yazılıdır. Ya nasuru Allah, ya hafızı Allah yazıları görülmektedir.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10668

Özellikleri: Yaklaşık 2,50 x 2,40 cm ebatındadır. Sancağın üzerinde Bakara Suresi 246. ayeti, Âl-i İmrân 181. ayeti, Nisâ Sûresi 77. ayeti, Maide Suresi'nin 27. ayetleri yazılıdır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10671a

Envanter No: TSM 1/10671b

Özellikleri: Sancak çift yüzlüdür. Bir yüzünde “Ve en leyse li'l-insani illa sa'yün*İnsan için yaptığından başka bir şey yoktur” ayeti ve 25 Ramazan 1339 tarihi işlidir. Sancağın ortasında sarı sırma iple dival işi tekniğinde işlenmiş hilal ve yıldız motifi bulunmaktadır. İki ucu sim püsküllü ipi vardır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10672-1

Özellikleri: Sancağın üzerinde Bakara Suresi 246. Ayeti, Âl-i İmrân 181. Ayeti, Nîsâ Sûresi 77. Ayeti, Maide Suresi'nin 27. Ayeti ile sonunda hicrî "1311" tarihi yazılıdır. Yaklaşık 160 x 150 cm ebatındadır. Toplamda 8 parçadan oluşmaktadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10672-2

Özellikleri: Sancağın üzerinde Bakara Suresi 246. Ayeti, Âl-i İmrân 181. Ayeti, Nîsâ Sûresi 77. Ayeti, Maide Suresi'nin 27. Ayeti ile sonunda hicrî "1311" tarihi yazılıdır. Yaklaşık 160 x 150 cm ebatındadır. Toplamda 8 parçadan oluşmaktadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10672-3

Özellikleri: Sancağın üzerinde Bakara Suresi 246. Ayeti, Âl-i İmrân 181. Ayeti, Nîsâ Sûresi 77. Ayeti, Maide Suresi'nin 27. Ayeti ile sonunda hicrî "1311" tarihi yazılıdır. Yaklaşık 160 x 150 cm ebatındadır. Toplamda 8 parçadan oluşmaktadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10672-4

Özellikleri: Sancağın üzerinde Bakara Suresi 246. Ayeti, Âl-i İmrân 181. Ayeti, Nîsâ Sûresi 77. Ayeti, Maide Suresi'nin 27. Ayeti ile sonunda hicrî “1311” tarihi yazılıdır. Yaklaşık 160 x 150 cm ebatındadır. Toplamda 8 parçadan oluşmaktadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10672-5

Özellikleri: Sancağın üzerinde Bakara Suresi 246. Ayeti, Âl-i İmrân 181. Ayeti, Nîsâ Sûresi 77. Ayeti, Maide Suresi'nin 27. Ayeti ile sonunda hicrî "1311" tarihi yazılıdır. Yaklaşık 160 x 150 cm ebatındadır. Toplamda 8 parçadan oluşmaktadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10672-6

Özellikleri: Sancağın üzerinde Bakara Suresi 246. Ayeti, Âl-i İmrân 181. Ayeti, Nîsâ Sûresi 77. Ayeti, Maide Suresi'nin 27. Ayeti ile sonunda hicrî "1311" tarihi yazılıdır. Sancağın bazı kısımlarında kirlilik görülmektedir. Yaklaşık 150 x 150 cm ebatındadır. Toplamda 8 parçadan oluşmaktadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10672-7

Özellikleri: Sancağın üzerinde Bakara Suresi 246. Ayeti, Âl-i İmrân 181. Ayeti, Nîsâ Sûresi 77. Ayeti, Maide Suresi'nin 27. Ayeti ile sonunda hicrî "1311" tarihi yazılıdır. Sancağın bazı kısımlarında kirlilik görülmektedir. Sonunda hicrî "1311" tarihi yazılıdır. Yaklaşık 160 x 150 cm ebatındadır. Toplamda 8 parçadan oluşmaktadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10672-8

Özellikleri: Sancağın üzerinde Bakara Suresi 246. Ayeti, Âl-i İmrân 181. Ayeti, Nîsâ Sûresi 77. Ayeti, Maide Suresi'nin 27. Ayeti ile sonunda hicrî “1311” tarihi yazılıdır. Sancağın bazı kısımlarında kirlilik görülmektedir. Sonunda hicrî “1311” tarihi yazılıdır. Yaklaşık 160 x 150 cm ebatındadır. Toplamda 8 parçadan oluşmaktadır.

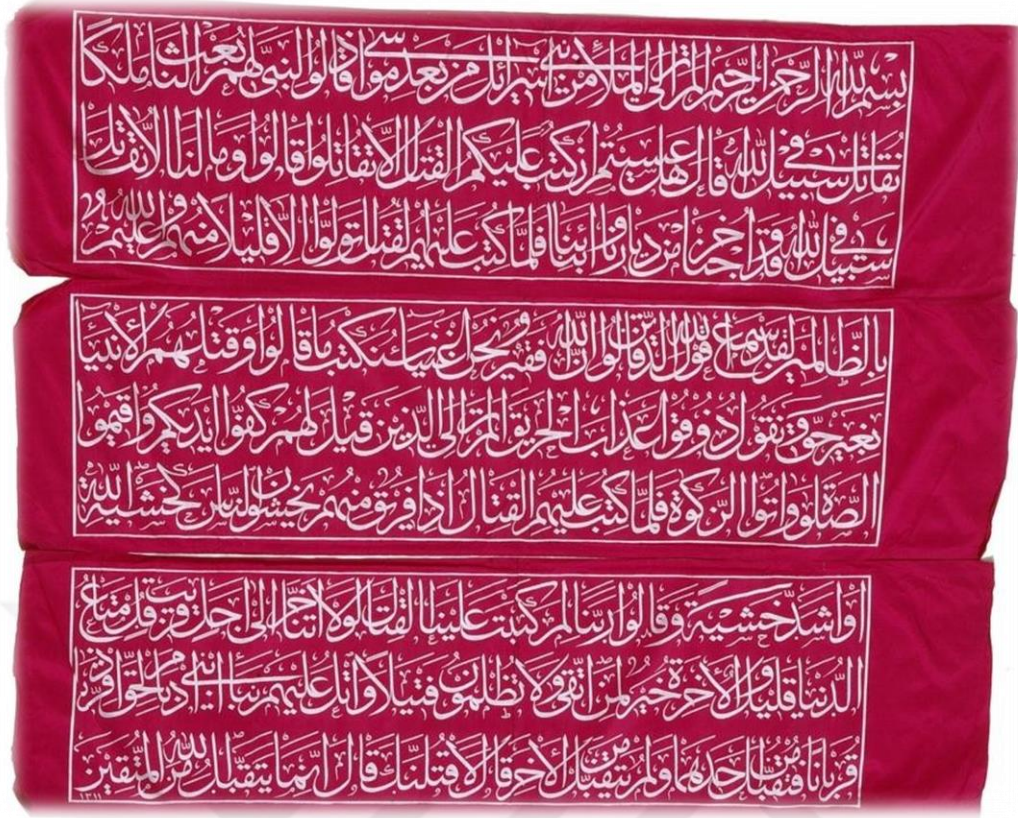
Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10673

Özellikleri: Sancak kırmızı atlastan yapılmıştır. İki yüzünde de birer hilal işlemesi bulunmaktadır. Kenar püskülleri sırma işlemelidir. Tekstil yüzeyde lekelenmeler ve kirlilik görülmektedir.

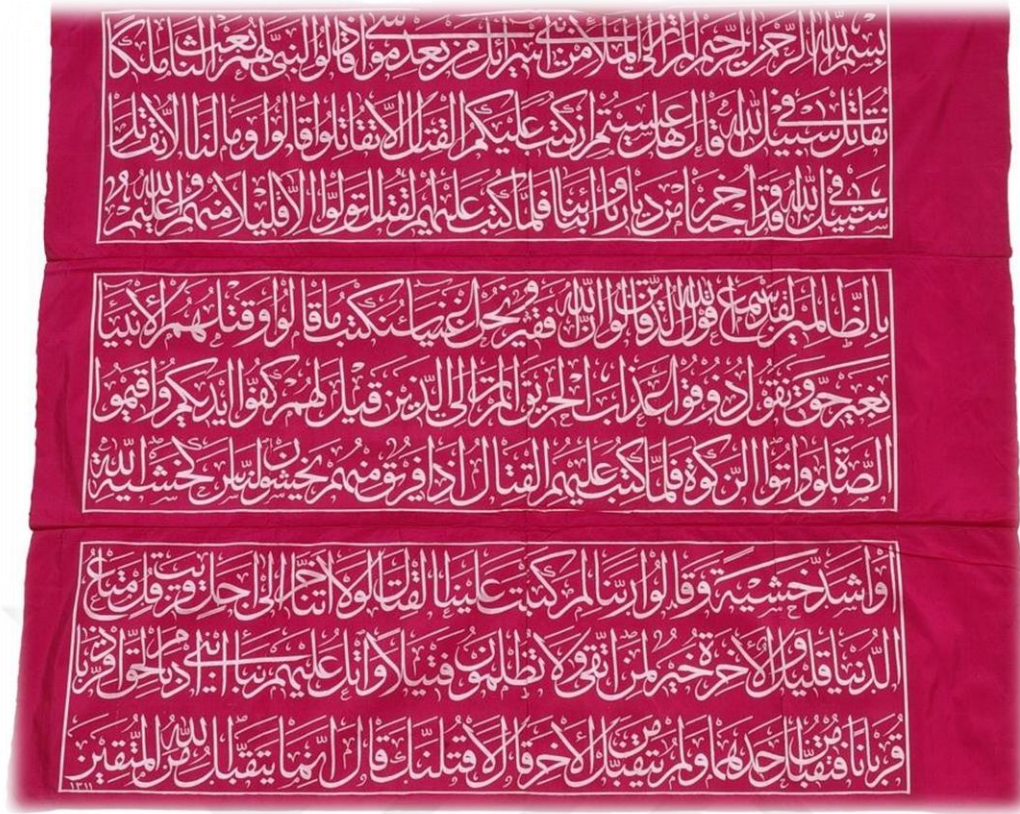
Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10675-1

Özellikleri: Üzerinde Bakara Suresi 246. Ayeti, Âl-i İmrân 181. Ayeti, Nîsâ Sûresi 77. Ayeti, Maide Suresi'nin 27. Ayeti ile 1296 tarihi yazılıdır.

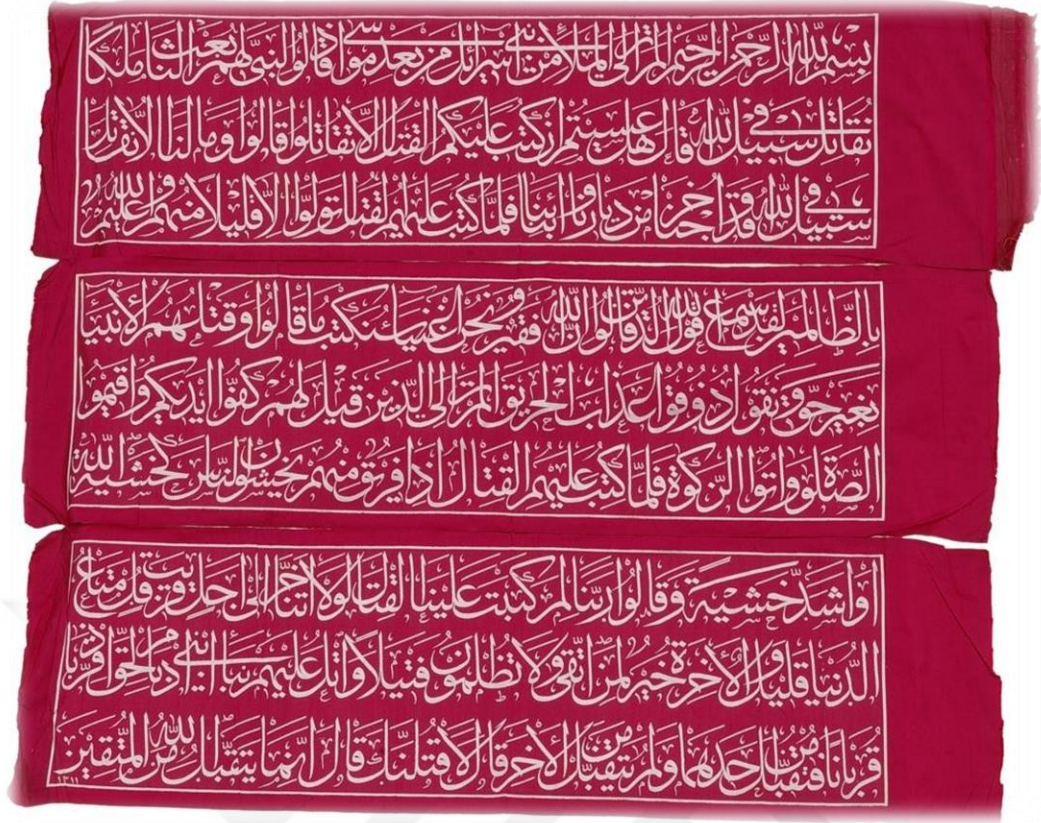
Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10675-2

Özellikleri: Sancağın üzerinde Bakara Suresi 246. Ayeti, Âl-i İmrân 181. Ayeti, Nisâ Sûresi 77. Ayeti, Maide Suresinin 27. Ayeti ile hicri 1311 yazmaktadır.

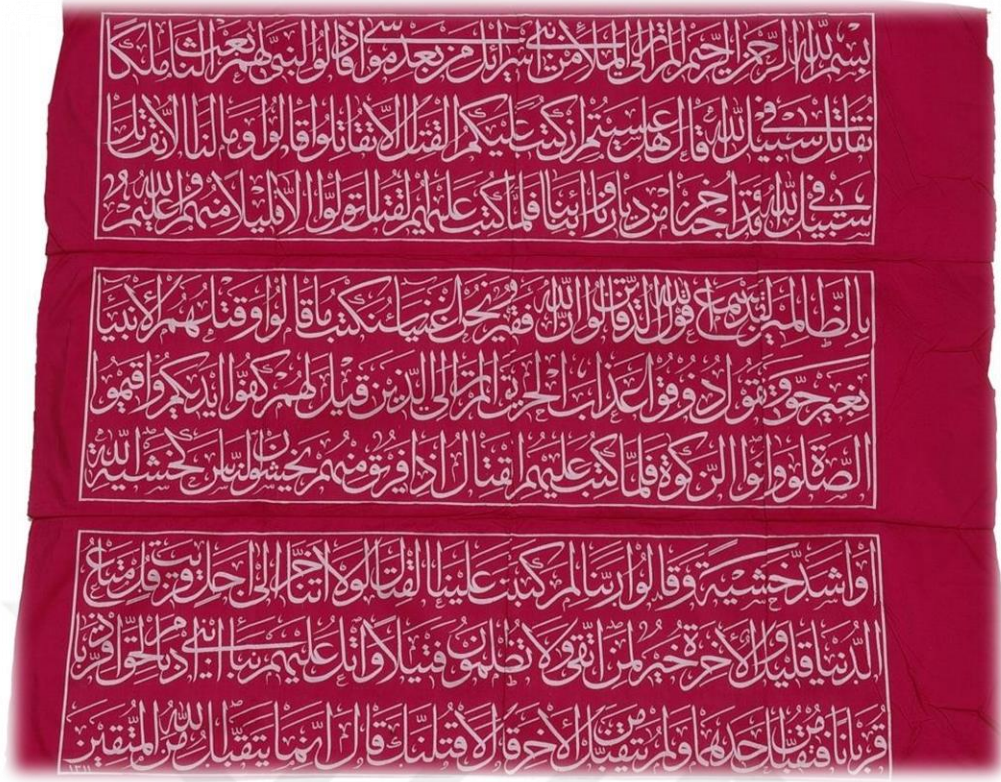
Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10675-3

Özellikleri: Sancağın üzerinde Bakara Suresi 246. Ayeti, Âl-i İmrân 181. Ayeti, Nîsâ Sûresi 77. Ayeti, Maide Suresi'nin 27. Ayeti ile hicri 1311 yazmaktadır.

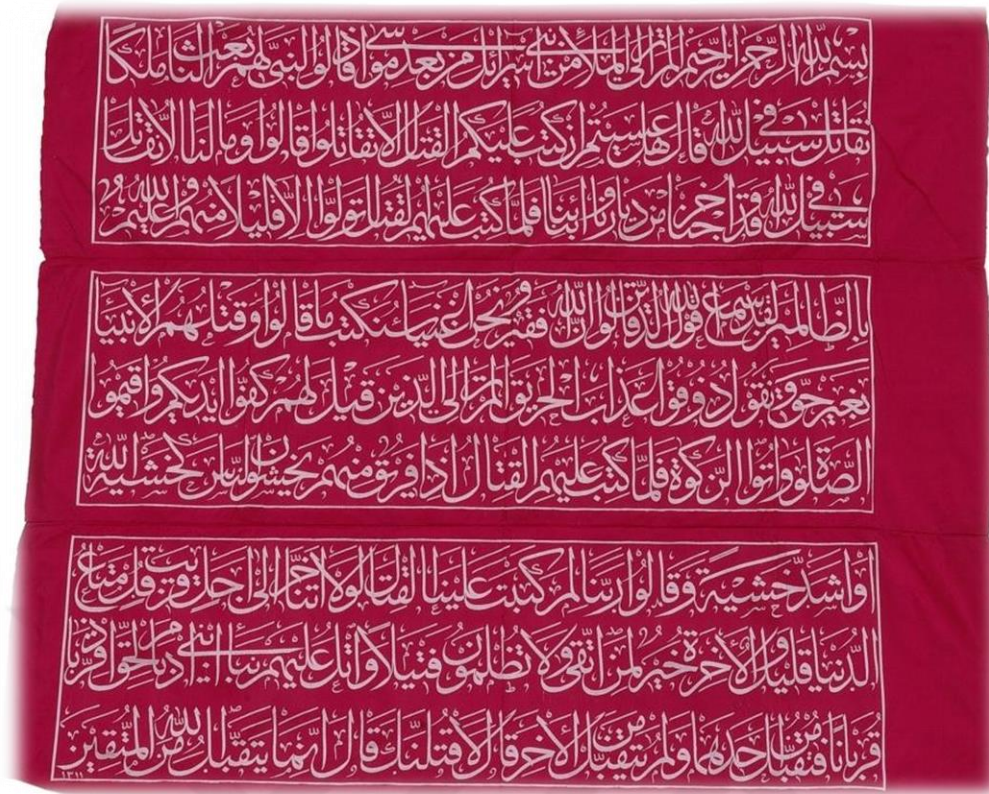
Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10675-4

Özellikleri: Sancağın üzerinde Bakara Suresi 246. Ayeti, Âl-i İmrân 181. Ayeti, Nîsâ Sûresi 77. Ayeti, Maide Suresi'nin 27. Ayeti ile hicri 1311 yazmaktadır.

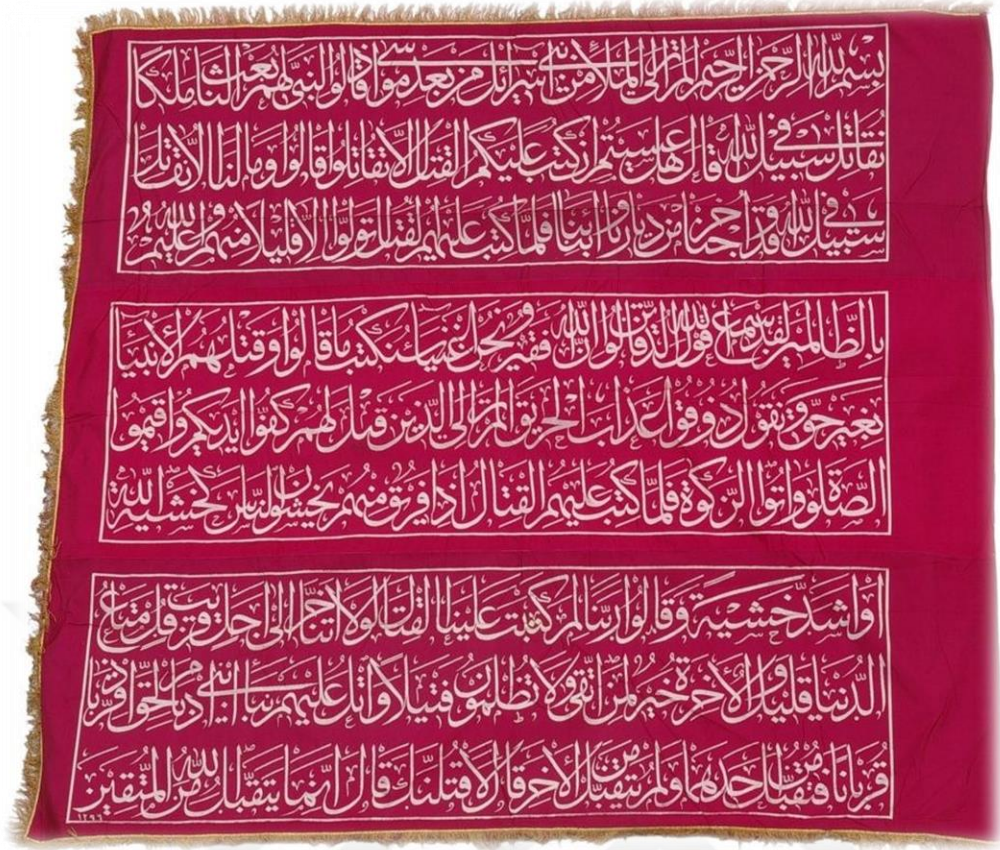
Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10675-5

Özellikleri: Sancağın üzerinde Bakara Suresi 246. Ayeti, Âl-i İmrân 181. Ayeti, Nîsâ Sûresi 77. Ayeti, Maide Suresi'nin 27. Ayeti ile sonunda hicrî “1311” tarihi yazılıdır. Sancağın birleşim dikişlerinde sökülmeler vardır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10675-6

Özellikleri:

Sancağın üzerinde Bakara Suresi 246. Ayeti, Âl-i İmrân 181. Ayeti, Nîsâ Sûresi 77. Ayeti, Maide Suresi'nin 27. Ayeti ile sonunda hicrî “1311” tarihi yazılıdır. Sancağın birleşim dikişlerinde sökûlmeler vardır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10676-1a

Envanter No: TSM 1/10676-1b

Özellikleri: Sancak fuşya renkte çift yüzlüdür. Bir yüzünde içinde II.Abdülhamid tuğrası ve el Gazi yazısı bulunan Osmanlı arması yer almaktadır. Diğer yüzünde ise iki satır halinde Kelime-i Tevhid yazısı bulunmaktadır. İki satır arasına ise dekoratif bir kartuş yerleştirilmiştir. Sancağın üç tarafı sırma saçaklıdır. Yazılar, arma ve dekoratif kartuş sarı sırma ile dival işi tekniğinde işlenmiştir.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10676-2a

Envanter No: TSM1/10676-2b

Özellikleri: Sancak fuşya renkte çift yüzlüdür. Bir yüzünde içinde II.Abdülhamid tuğrası ve el Gazi

yazısı bulunan Osmanlı arması yer almaktadır. Diğer yüzünde ise iki satır halinde Kelime-i Tevhid yazısı bulunmaktadır. İki satır arasına ise dekoratif bir kartuş yerleştirilmiştir. Sancağın üç tarafı sırma saçaklıdır. Yazılar, arma ve dekoratif kartuş sarı sırma ile dival işi tekniğinde işlenmiştir.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10676-3a

Envanter No: TSM 1/10676-3b

Özellikleri: Sancak kırmızı atlas kumaştan çift yüzlüdür. Bir yüzünde içinde II.Abdülhamid tuğrası ve el Gazi yazısı bulunan Osmanlı arması yer almaktadır. Diğer yüzünde ise iki satır halinde Kelime-i Tevhid yazısı bulunmaktadır. İki satır arasına ise dekoratif bir kartuş yerleştirilmiştir. Sancağın üç tarafı sırma saçaklıdır. Yazılar, arma ve dekoratif kartuş sarı sırma ile dival işi tekniğinde işlenmiştir.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10677

Özellikleri: Kırmızı atlas kumaştan yapılmıştır. Sancağın ortasında beyaz renk atlas kumaş işlemlerden oluşan sekiz şualı güneş bulunmaktadır. Güneşin içinde V. Mehmet Reşad Han'ın tuğrası bulunmaktadır.

Ayrıca Reşad yazısı ile 1328 tarihi bulunmaktadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10678

Özellikleri: Yaklaşık 140 x 165 cm ebatındadır ve haricen püskülleri vardır. Sancağın üzerinde Bakara Suresi 246. ayeti, Âl-i İmrân 181. ayeti, Nîsâ Sûresi 77. ayeti, Maide Suresi'nin 27. ayetleri yazılıdır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10680a

Envanter No: TSM 1/10680b

Özellikleri:Ortası kırmızı kenarları beyaz atlas kumaştan olan sancağın yüzünde ay yıldız, ortası beyaz ve kenarları kırmızı olan diğer yüzünde ise Mehmed Reşad Han'ın tuğrası vardır. Aynı zamanda Reşad yazısı da bulunmaktadır. Sancağın üç tarafında sırma bir adet yeşil renkte kılıfı vardır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10681a

Özellikleri: Yaklaşık 134 x 103 cm ebatındadır. Kelime -i Tevhid yazılıdır.

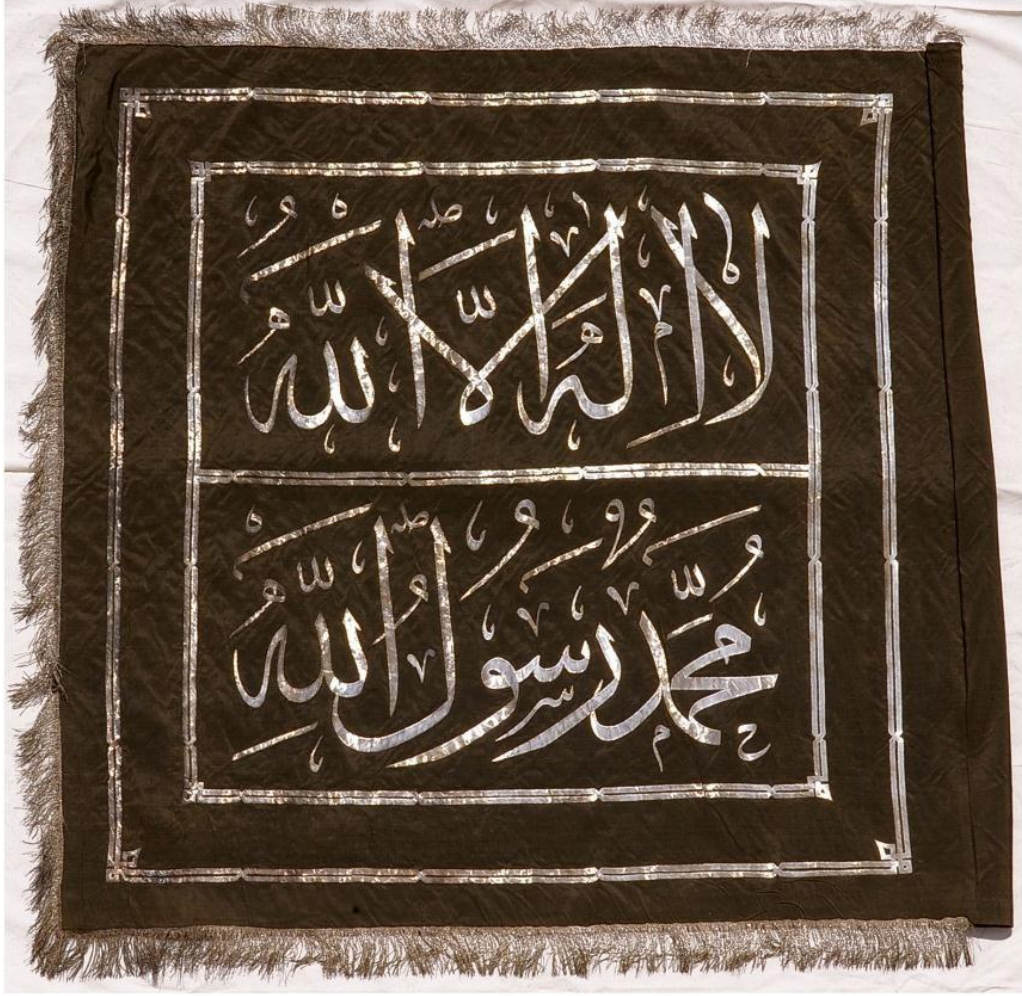
Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10681b

Özellikleri: Yaklaşık 105 x 103 cm ebatındadır. Kelime -i Tevhid yazılıdır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10681-c

Özellikleri: Yaklaşık 105 x 103 cm ebatındadır. Kelime -i Tevhid yazılıdır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10681-d

Özellikleri: Yaklaşık 110 x 103 cm ebatındadır. Kelime -i Tevhid ve dört kenarında "ve yüsebbit akdâmeküm men yunkalib akıbeyhi fe-len-yensurulâhi şey'en ve seyeczi's-şâkirîn / ve câhedû fî-sebîlillâhi hakka cihâdihî en-yensura ve yensuraküm vallâhi / ve mektûben fihi kelimâti's-şehâdeti ve hâzihî sûratihî fectemi'û eyâ eyyühe'l-mü'minûn / kâne lev innenî a'liyyehü'l-islâm beyzu'l-levni ve kezâ esvede ve eġbere*?+ ve murabba'a's-şâkil" yazılıdır. Restorasyon görmüştür.

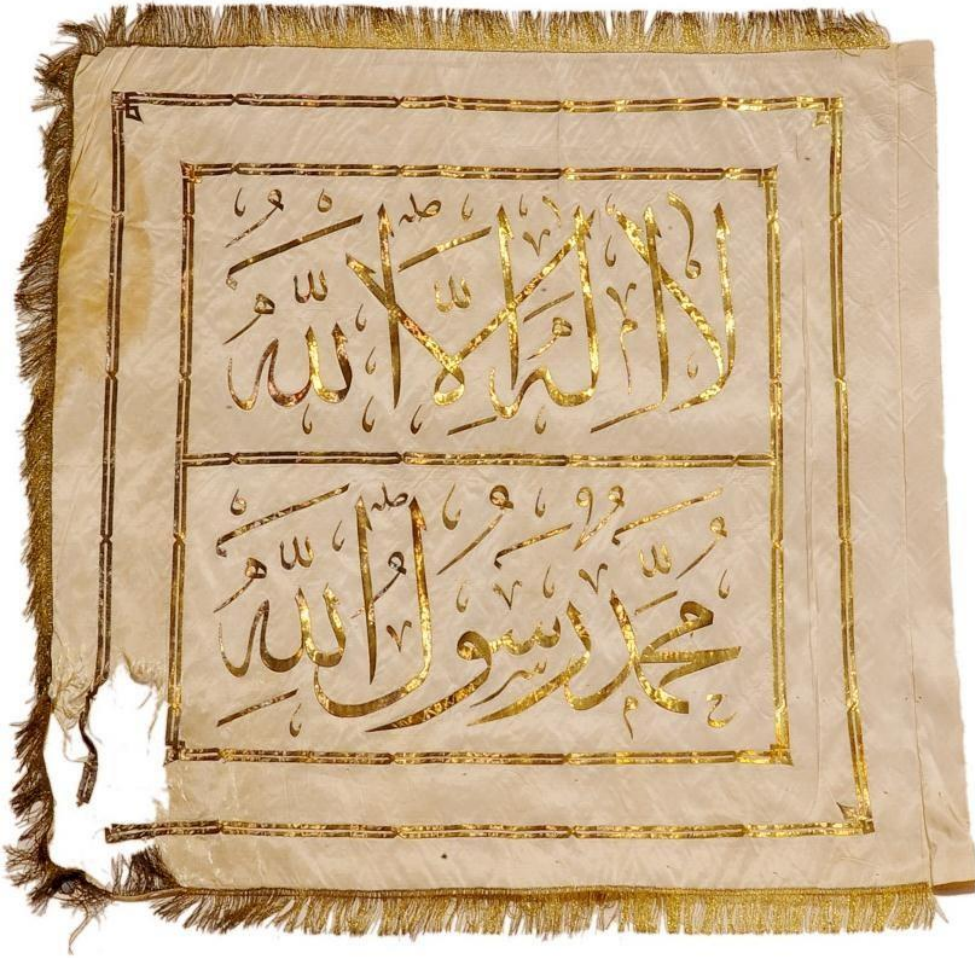
Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10681-e

Özellikleri: Yaklaşık 107 x 103 cm ebatındadır. Kelime -i Tevhid yazılıdır. Restorasyon görmüştür.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10681-f

Özellikleri: Yaklaşık 107 x 103 cm ebatındadır. Kelime -i Tevhid yazılıdır. Restorasyon görmüştür.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10689

Özellikleri: Üçgen şeklindeki sancağın tam ortasındaki merkezde "bismillah lâ ilâhe illallah Muhammeden resûlullah nebiyyullah Seyyid Abdülkadir Cemil" ve onun dört köşesine gelecek şekilde kenarlarda cihar-yâr-i güzînin isimleri yazılıdır. Sancağın torbasının bir yüzünde "Seydî Abdülkâdireş-Şeyh" diğer yüzünde "-el-Geylânî ve ilallâh" ibaresi yazılıdır. Üçgen şeklinde olup yaklaşık yüksekliği 2,54 cm ,tabanı 2,00 cm ebatındadır. Sancak torbası 23 x 36 cm dir.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10691

Özellikleri: Yaklaşık 1,80 x 1,90 cm ebatındadır. Sancağın üzerinde Bakara Suresi 246. Ayeti, Âl-i İmrân 181. ayeti, Nisâ Sûresi 77. ayeti, Maide Suresi'nin 27. ayeti yazmaktadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10692

Özellikleri: Sancak yeşil renkte ipek kumaştan yapılmıştır. Üzerinde Sultan II.Mahmud tuğrası yer almaktadır. Tuğranın kenarında "Hâşim" ismi yazılıdır. Gidon formundadır.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

Envanter No: TSM 1/10753

Özellikleri: Kırmızı renk atlas kumaştan yapılmış olup sancak çift yüzlüdür. Dört kenarı 3 cm genişliğinde sarı sırma şerit ile çevrilmiştir. Üç tarafı sarı sim saçaklıdır. Her iki yüzde de olmak üzere sancağın üst bölümünde dival işi tekniğinde T.C. harfleri ve 3mm çapında pullardan oluşturulmuş stilize güneş şuası yer almaktadır. Sancağın alt köşesinde dival işi tekniğinde sarı sırma ipele “46nci Suvari Alayı” yazıları işlenmiştir. Güneş şualarının uç kısmında başlamak üzere beyaz suni ipekten ay-yıldız motifleri aplike edilmiştir. 110 x 150 cm ebatındadır. Tekstil yüzeyde kirlilik ve kararma mevcuttur.

Kaynak: Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı – Topkapı Sarayı Müzesi

ÖZ GEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Azime TAŞKIN

Bildiği Yabancı Diller: Almanca, İngilizce

Aldığı Sertifikalar : 9. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu 2021

Uzmanlık Alanı : Tarih Eğitimi

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Tarih	Trakya Üniversitesi	2003-2007
Tezsiz Y. Lisans	Tarih Öğretmenliği	Sakarya Üniversitesi	2007-2008
Y. Lisans	Sosyal Bilimler Enstitüsü/Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi/Sosyal Bilgiler Eğitimi	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	2018-2022

Görevler :

Görev Unvanı	Görev Yeri	Yıl
Öğretmen	Çatalca İMKB Kız Meslek Lisesi	2015
Öğretmen	Hacı Sabancı Anadolu Lisesi	2015-2017
Öğretmen	Beylerbeyi Sabancı Olgunlaşma Enstitüsü	2017-2021
Öğretmen	Ümraniye Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	2021'den itibaren devam etmektedir.

Eserler :

A. Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında (proceedings) basılan bildiriler:

A1. Taşkın, A. & Güngör Akıncı B. A. (2021, Aralık). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Bayrak Ve Sancakların Kullanımı İle Değerlerin Geliştirilmesi. 9. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozy